Stuk **2113** (2003-2004) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

10 februari 2004

ONTWERP VAN DECREET

tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto

Blz.

Memorie van toelichting 3

Voorontwerp van decreet 31

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen 47

Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen 81

Advies van de Raad van State 107

Ontwerp van decreet 129

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. HET PROTOCOL VAN KYOTO EN DE VLAAMSE DOELSTELLING INZAKE DE VERMINDERING VAN DE UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN

In uitvoering van het "Kaderverdrag inzake Klimaatverandering" van de Verenigde Naties werd in december 1997 op de Derde Conferentie van de Partijen overeenstemming bereikt over het Protocol van Kyoto. Dit Protocol legt bindende reductiedoelstellingen voor broeikasgasemissies vast voor de geïndustrialiseerde landen van het Klimaatverdrag. De broeikasgassen waarvoor de verplichtingen gelden, zijn koolstofdioxide (CO_2), methaan (CH_4), distikstofoxide (N_2O), onvolledig gefluoreerde koolwaterstoffen (HFK's), perfluorkoolwaterstoffen (PFK's) en zwavelhexafluoride (SF_6).

De lidstaten van de EU hebben vervolgens overeenstemming bereikt over de interne lastenverdeling inzake de reductie van broeikasgasemissies binnen de Europese Unie. Deze lastenverdeling houdt voor België een reductie met 7,5% ten opzichte van 1990 in. In de periode 2008-2012 mag maximaal vijf maal 92,5% van de broeikasgasemissies in 1990 uitgestoten worden. De lastenverdeling tussen de gewesten is nog niet bepaald.

Om haar engagement ten opzichte van het Protocol van Kyoto te bevestigen, besliste de Vlaamse regering op 20 april 2001 dat de totale broeikasgasemissies in Vlaanderen in het jaar 2005 gestabiliseerd moeten worden op het niveau van 1990. Voorwaarde is wel dat de federale overheid zich ertoe verbindt om geïntegreerde maatregelen te nemen op het vlak van energie, transport, fiscaliteit en productnormering.

Op 22 februari 2002 werd met het decreet houdende instemming met het Protocol van Kyoto bij het raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering, en met de bijlagen A en B, opgemaakt te Kyoto op 11 december 1997 het Protocol van Kyoto door het Vlaamse Gewest geratificeerd.

Het Protocol zal in werking treden nadat minstens 55 landen met een gezamenlijke uitstoot van meer dan 55% van de wereldwijde broeikasgasemissies het Protocol hebben bekrachtigd. Eind 2002 was aan de voorwaarde voldaan wat het aantal landen betreft, maar ratificatie door enkele grote landen zoals Rusland, is nog nodig om de voorwaarde met betrekking tot het percentage van de broeikasgasemissies te vervullen.

Na de inwerkingtreding van het Protocol zal aan de landen die het Protocol hebben geratificeerd voor de eerste verbintenissenperiode 2008-2012 een bepaalde hoeveelheid emissierechten worden toegekend. Die hoeveelheid stemt overeen met de uitstoot van broeikasgassen in 1990 verminderd met het toepasselijke reductiepercentage. Deze landen moeten dan of hun uitstoot tot dat niveau beperken, of bijkomende emissierechten verwerven door gebruik te maken van de zogenaamde "flexibiliteitsmechanismen".

2. DE VERMINDERING VAN DE UITSTOOT VAN BROEIKASGASSEN IN HET KADER VAN HET ENERGIEBELEID

De vermindering van de uitstoot van broeikasgassen zal inspanningen en maatregelen vergen op verschillende beleidsdomeinen zoals milieu, mobiliteit, energie, landbouw, enz.

Voor wat het beleidsdomein energie betreft, zullen deze inspanningen en maatregelen voornamelijk moeten leiden tot de vermindering van de uitstoot van het voornaamste broeikasgas, namelijk CO_2. CO_2 vormt 80% van de totale uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen, en is voornamelijk afkomstig van het verbruik van fossiele brandstoffen.

De totale uitstoot van CO_2 is in Vlaanderen in de periode 1990-2002 met 15% gestegen. Zonder het nemen van bijkomende maatregelen wordt verwacht dat de uitstoot van CO_2 tegen 2005 zal gestegen zijn met ongeveer 25% ten opzichte van 1990.

Door rationeel met energie om te springen, zullen minder fossiele brandstoffen verbruikt worden, wat dan weer leidt tot een vermindering van de uitstoot van CO_2 en andere broeikasgassen. Ook door de vervanging van de energieproductie uit fossiele brandstoffen door milieuvriendelijke energieproductie zullen de emissies van CO_2 en andere broeikasgassen kunnen verminderen.

Bijgaand ontwerp van decreet beoogt dan ook de decretale basis te vormen voor het Vlaamse energiebeleid inzake de vermindering van de CO_2-uitstoot, het voornaamste broeikasgas, en andere broeikasgassen door de bevordering van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en het gebruik van flexibiliteitsmechanismen.

Dit zal gebeuren door :

– de versterking van de decretale onderbouw van de gewestelijke energiebevoegdheden inzake rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen ;

– de opbouw van de decretale onderbouw voor het gebruik van flexibiliteitsmechanismen, als middel om op een kosteneffectieve wijze de uitstoot van broeikasgassen te reduceren.

3. EEN DUURZAAM ENERGIEBELEID

Economische groei op lange termijn is slechts mogelijk als er rekening wordt gehouden met de eindigheid van de fossiele brandstoffen en de draagkracht van het milieu.

In het regeerakkoord staat de beleidsinvulling van het spanningsveld tussen milieu, economie en algemeen welzijn centraal. Essentieel is dat de zorg voor het milieu en dus de reductiedoelstelling voor broeikasgassen onder het Protocol van Kyoto niet als een economische rem, maar als een kans op kwalitatieve groei en werkgelegenheid en als een competitief voordeel op middellange termijn wordt beschouwd. Het is dan ook een uitdaging om binnen bovengenoemde evenwichtsoefening een globale visie op het energiebeleid uit te tekenen.

Het energiebeleid focust zich op het vrijmakingsbeleid – specifiek op vlak van energie – en op het stimuleren van een duurzame energiehuishouding met name het rationeler omgaan met energie en het beter benutten van de beschikbare hernieuwbare energiebronnen.

Het groeiend energieverbruik heeft nadelige gevolgen voor het milieu. Door de toenemende concurrentiedruk in de energiesector dreigt de aandacht voor het rationeel energiegebruik, de milieuvriendelijke energieproductie en de toegankelijkheid van energie voor alle maatschappelijke groepen te verminderen. Een duurzaam energiebeleid betekent daarom dat het economische en sociale belang van energie verzoend wordt met de eindigheid van fossiele brandstoffen en de draagkracht van alle milieucompartimenten.

De bedoeling is om de energievraag te beperken via een beleid gericht op rationeel energiegebruik en om de resterende energievraag in de mate van het mogelijke in te vullen op basis van hernieuwbare energiebronnen en zo efficiënt mogelijke productieinstallaties. Een beleid gericht op rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen moet het mogelijk maken om op termijn uit kernenergie te stappen zonder nefaste gevolgen voor de CO_2-uitstoot.

4. HUIDIGE DECRETALE ONDERBOUW EN INITIATIEVEN INZAKE DE BEVORDERING VAN HET RATIONEEL ENERGIEGEBRUIK EN HET GEBRUIK VAN HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN.

Artikel 6, § 1, VII van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, stelt dat de gewesten bevoegd zijn voor het rationeel energiegebruik en de nieuwe energiebronnen, met uitzondering van deze die verband houden met de kernenergie. Onder deze nieuwe energiebronnen (meestal hernieuwbare energiebronnen genoemd) worden verstaan alle andere energiebronnen dan fossiele brandstoffen of kernsplijting, die op een duurzame wijze ingezet worden.

Tot op heden bestaat de decretale onderbouw van de Vlaamse energiebevoegdheden enkel uit het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (Elektriciteitsdecreet) en het decreet van 6 juli 2001 houdende de organisatie van de aardgasmarkt (Aardgasdecreet). Deze decreten inzake de vrijmaking van de energiemarkt bevatten reeds enkele aspecten in verband met rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen.

Het Elektriciteits- en het Aardgasdecreet voorzien de mogelijkheid voor de Vlaamse regering om openbaredienstverplichtingen op te leggen aan de distributienetbeheerders en houders van een leveringsvergunning. Deze kunnen verplicht worden om programma's ter bevordering van het rationeel energiegebruik aan te bieden aan hun afnemers en te voldoen aan minimumnormen inzake het rationeel energiegebruik bij hun afnemers.

Het Elektriciteitsdecreet bevat bovendien de verplichting voor de houders van een leveringsvergunning om een minimumaandeel van de elektriciteit die zij leveren aan hun klanten te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen (het systeem van de groenestroomcertificaten). Verder bevat het Elektriciteitsdecreet nog andere bepalingen ter ondersteuning van de hernieuwbare energiebronnen : de versnelde vrijmaking van de producenten en consumenten van groene stroom, de gratis distributie van groene stroom en de mogelijkheid tot het ge-

bruik van directe lijnen voor de levering van groene stroom**.**

Naast de initiatieven in het Elektriciteits- en Aardgasdecreet, werd er door volksvertegenwoordigers van de meerderheidsfracties een voorstel van decreet houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat voor gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat (Energieprestatiedecreet) ingediend.

Dit voorstel van decreet zal minimumeisen voorzien inzake de energieprestatie van gebouwen. De huidige isolatiereglementering houdt enkel rekening met geleidingsverliezen langs de gebouwenschil. Geleidingsverliezen bepalen evenwel slechts ongeveer één derde van het totaal energieverbruik. Om zuinig energiegebruik daadwerkelijk te stimuleren, moeten berekeningsmethodes en prestatieniveaus worden ingevoerd die met het totaal energieverbruik rekening houden, kortom de globale energieprestatie.

Ondanks de reeds bestaande maatregelen is er nood aan een verdere invulling van de Vlaamse bevoegdheden inzake rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen.

5. VLAAMSE BELEIDSDOELSTELLINGEN INZAKE RATIONEEL ENERGIEGEBRUIK EN MILIEUVRIENDELIJKE ENERGIEPRODUCTIE

5.1. Het stimuleren van het rationeel energiegebruik

In de beleidsnota Energie 2000-2004 wordt de stimulering van het rationeel energiegebruik (REG) als één van de basisdoelstellingen van het Vlaamse energiebeleid omschreven.

– De eerste REG-doelstelling is de vermindering van het energiegebruik in de residentiële sector in 2004 t.o.v. 1998

Het residentieel en gelijkgesteld energiegebruik stijgt nog altijd. In 2002 was het goed voor 16% van de totale CO_2-uitstoot in Vlaanderen. De CO_2-emissies in de residentiële en aanverwante sectoren zijn in 2002 met bijna 9% gestegen ten opzichte van 1990. Om de Kyoto-doelstelling te realiseren, zijn dan ook bijkomende maatregelen in deze sectoren nodig.

De voortdurende stijging van het energiegebruik in de huishoudens heeft diverse oorzaken :

– De residentiële sector in het algemeen en de huishoudens in het bijzonder bezitten gemiddeld steeds meer elektrische apparaten.

– De huishoudens worden gemiddeld kleiner, wat een stijging van het energiegebruik met zich meebrengt (schaalvoordelen van grote gezinnen op het vlak van het energiegebruik verdwijnen).

– Energiezuinige lokale (decentrale) verwarming wordt meer en meer vervangen door centrale verwarming.

Uit enquêtes blijkt dat Vlamingen een vrij hoog milieubesef hebben. Zij zijn echter niet geneigd dit besef ook daadwerkelijk om te zetten in milieuvriendelijk gedrag, zeker niet als het om energiegebruik gaat. Het gebruiken van energie gaat sterk gepaard met het gedragspatroon. Hierin is een belangrijke taak weggelegd voor de overheid, namelijk het milieubesef bij de Vlamingen omzetten in milieuvriendelijk gedrag.

– De tweede REG-doelstelling is de toename van de energie-efficiëntie in de industrie en de dienstensector in 2004 t.o.v. 1998

De CO_2-uitstoot van de industrie lag in 2002 11% hoger dan in 1990. De industrie had in 2002 een aandeel van 22% in de totale CO_2-uitstoot in Vlaanderen. In de transformatiesector nam de CO_2-uitstoot met 3,4% toe. Blijvende inspanningen door de industrie zijn dus noodzakelijk opdat een negatieve trend kan worden bekomen. Die inspanningen passen binnen de ecologische ombouw van de economie, waarbij alsmaar meer aandacht besteed wordt aan duurzame ontwikkeling in de bedrijfsvoering.

Ecologie en economie kunnen perfect samen gaan. Het staat immers vast dat ondernemingen uit de gerealiseerde kostenbesparing een concurrentieel voordeel halen voorzover geen REG-verplichtingen worden opgelegd die hun concurrentiepositie ondermijnen. Dergelijke verplichtingen zijn vanuit maatschappelijk oogpunt niet aangewezen.

De Vlaamse overheid heeft daarom nood aan een instrument waarmee ze bedrijven kan stimuleren om de best beschikbare en economisch haalbare energietechnologieën in hun productieprocessen toe te passen.

5.2. De verhoging van de milieuvriendelijkere productie van energie in de globale energievoorziening

Een andere beleidsdoelstelling van de beleidsnota Energie 2000-2004 is de verhoging van de milieuvriendelijkere productie van energie in de globale energievoorziening.

Een milieuvriendelijkere energieopwekking is onder andere mogelijk door gebruik te maken van hernieuwbare energiebronnen (zon, wind, water en biomassa) of van warmtekrachtkoppeling (WKK). Uit onderzoek blijkt dat ook de bevordering van de elektriciteitsproductie door middel van kwalitatieve warmtekrachtinstallaties en hernieuwbare energiebronnen in een aanzienlijke vermindering van de CO_2-emissies resulteert.

Voor hernieuwbare energie wordt als beleidsdoelstelling vooropgesteld om tegen 2004 een aandeel van 2% groene stroom in de totale elektriciteitsleveringen in Vlaanderen te behalen en daarna een lineaire stijging tot 6% in 2010 én de maximale invulling van het haalbare potentieel aan hernieuwbare warmte.

De beleidsdoelstellingen voor warmtekrachtkoppeling bedragen 1.198 MW in 2005 en 1.832 MW in 2012.

Ook andere, nieuwe technieken voor een milieuvriendelijke energieproductie dienen ondersteund te worden, indien blijkt dat ze een kostefficiënte oplossing kunnen bieden.

6. TEWERKSTELLINGSASPECTEN VAN RATIONEEL ENERGIEGEBRUIK EN HET GEBRUIK VAN HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN

In een recente studie (juli 2001) worden de tewerkstellingseffecten ingeschat van het Vlaams beleid voor de aanmoediging van het rationeel energiegebruik en het bevorderen van de milieuvriendelijke energieproductie, zoals beschreven in de beleidsnota Energie 2000-2004.

De conclusie is dat energiebesparende investeringen en investeringen in hernieuwbare energietechnologieën een duidelijk positieve invloed hebben op de tewerkstelling in het Vlaamse Gewest, zowel op kwantitatief als op kwalitatief vlak.

De stimulering van energiezuinige technieken biedt tussen 2003 en 2010 extra werkgelegenheid aan ongeveer 7.200 personen per jaar. De helft van het bijkomend aantal banen kan gecreëerd worden in de isolatiesector. 35% van de bijkomende arbeidskrachten kunnen aan de slag in de verwarmingssector. Ook het aanwenden van hernieuwbare energiebronnen in de plaats van klassieke energieproductie betekent een stimulans voor de arbeidsmarkt (10% van het totaal aantal bijkomende banen). De banencreatie biedt toekomstperspectieven voor laaggeschoolden die, na de nodige praktijkopleiding, een volwaardige job kunnen uitoefenen.

Een belangrijke boodschap van de studie is dat de omschakeling naar een energiezuinige maatschappij niet als een economische en sociale rem maar als een kans op kwalitatieve groei voor welbepaalde sectoren en werkgelegenheid kan worden beschouwd.

7. CONCRETE DOELSTELLINGEN VAN HET VOORLIGGEND ONTWERP VAN DECREET

7.1. Algemeen

Het voorliggende ontwerp van decreet beoogt, in het kader van het engagement van het Vlaamse Gewest om de uitstoot van de broeikasgassen te verminderen, de volgende concrete doelstellingen binnen het beleidsdomein energie :

– een decretale basis te zijn voor toekomstige subsidieprogramma's van de Vlaamse regering ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen ;

– de decretale basis te zijn voor het sluiten van energiebeleidsovereenkomsten en het opleggen van verplichtingen inzake het opstellen van energieplannen en energiestudies, het opzetten van een energieboekhouding, het uitvoeren van rendabele investeringen met betrekking tot rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen.

– Een uitvoeringsbesluit inzake de minimale energie-efficiëntieverplichtingen voor bedrijven met een jaarlijks energieverbruik hoger dan 0,1 PJ werd reeds principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering op 18 juli 2003. Dit besluit steunt eveneens op het milieuvergunningsdecreet. Zowel voor nieuwe als voor bestaande installaties zullen bedrijven die een energiebe-

leidsovereenkomst met de Vlaamse regering hebben gesloten, de facto aan de bepalingen voorzien in het uitvoeringsbesluit voldoen.

– de decretale basis te zijn voor het opleggen van verplichtingen inzake rationeel energiegebruik aan de brandstofleveranciers (aardgas, stookolie, propaan, butaan en steenkool), indien het overleg met de brandstofleveranciers tot onvoldoende resultaten zou leiden ;

– de decretale basis te zijn om grote verbrandings- en industriële installaties in het Vlaamse Gewest te laten deelnemen aan een Europees systeem van emissiehandel ;

– de decretale basis te zijn voor het gebruik van de flexibiliteitsmechanismen, voorzien in het Protocol van Kyoto, als middel om de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest te verminderen.

7.2. Subsidieregelingen

7.2.1. Overzicht van de reeds bestaande steunmaatregelen

Er bestaan momenteel reeds een aantal financiële steunmaatregelen die ter beschikking staan van de Vlaamse regering voor de bevordering van het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen. Deze betreffen voornamelijk steunmaatregelen voor het onderzoek en de ontwikkeling van energiezuinige producten, demonstratieprojecten en slechts in mindere mate steunmaatregelen voor het investeren in of de aankoop van energiezuinige producten en technieken of hernieuwbare energiebronnen.

a. Onderzoek en ontwikkeling van nieuwe producten en productieprocessen

Op basis van het decreet van 23 januari 1991 betreffende de oprichting van een Vlaams Instituut voor de bevordering van het wetenschappelijk-technologisch onderzoek in de industrie kan bij het IWT (Vlaams Instituut voor de bevordering van het wetenschappelijk-technologisch onderzoek in de industrie) financiële steun aangevraagd worden voor :

– projecten van industrieel basisonderzoek ;

– projecten voor onderzoek naar of de ontwikkeling van prototypes ;

– projecten voor onderzoek naar of de ontwikkeling van nieuwe producten of productieprocessen ;

– voorstudies van beperkte omvang die als doel hebben na te gaan of en op welke wijze een eventueel onderzoeks- of ontwikkelingsproject rond een technologische probleemstelling zinvol gedefinieerd en ontwikkeld kan worden.

In het kader van deze algemene steunmaatregelen ten behoeve van innovatieve onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten, kunnen ook projecten in verband met het onderzoek naar energiezuinige producten, technieken en systemen (en de prototypes hiervan) een beroep doen op deze steun.

Bovendien is er met het decreet van 18 mei 1999 betreffende het voeren van een beleid ter aanmoediging van de technologische innovatie (het Innovatiedecreet) een verdere basis gelegd waarop de Vlaamse regering zich kan baseren om financiële steun te verlenen aan projecten voor ontwikkeling van wetenschappelijk-technologische kennis. Ook hieronder kunnen projecten in verband met energiezuinige producten, technieken en systemen vallen.

b. Demonstratieprogramma voor fotovoltaïsche zonnepanelen op gebouwen

Deze relatief nieuwe steunregeling, ingevoerd in het koninklijk besluit van 10 februari 1983 houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel energiegebruik via het besluit van de Vlaamse regering van 16 juni 1998, richt zich naar de demonstratie van fotovoltaïsche zonnepanelen op gebouwen, met als doel de markt voor dergelijke systemen te stimuleren.

De subsidie voorziet een tussenkomst van 50% op de investeringskosten voor privé-personen en rechtspersonen (v.z.w.'s, overheidsinstellingen,...), met uitzondering van bedrijven.

c. Steun voor demonstratieprojecten energietechnologieën

Met deze steun wil de Vlaamse overheid energiebesparende productieprocédés en technieken stimuleren die nog onvoldoende zijn doorgebroken op de Vlaamse markt.

De subsidie bedraagt maximaal 50% van de kosten van het innoverende deel van de nieuwe technologie en is beperkt tot 250.000 euro per project.

d. Ecologiecriterium van de economische expansiewetten

De ecologiesteun voor investeringen in verband met energiebesparing en hernieuwbare energie bedraagt 10% voor de (middel)grote ondernemingen en 20% voor de kleine ondernemingen.

7.2.2. Probleemstelling

Wanneer de Vlaamse regering initiatieven inzake rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen, die buiten de hierboven opgesomde steunmaatregelen vielen, toch financieel wou ondersteunen, diende zij telkens, bij een gebrek aan een algemeen wettelijk kader, op ad hoc basis een initiatief op te starten. Dit is een tijdrovende administratieve procedure die niet getuigt van een coherent Vlaams energiebeleid dat gericht is op de bevordering van het rationeel energiegebruik en de milieuvriendelijke energieproductie.

Om deze problemen in de toekomst te vermijden, wordt in het voorliggende ontwerp van decreet een algemene basis gelegd voor het geven van financiële steun ten behoeve van deze aspecten van het energiebeleid. In uitvoeringsbesluiten bij dit decreet kunnen dan, binnen de beschikbare begrotingsmiddelen, diverse subsidieprogramma's opgesteld worden.

7.2.3. Mogelijke toekomstige steunmaatregelen op basis van het voorliggende ontwerp van decreet

Subsidieprogramma's die de Vlaamse regering kan vaststellen in uitvoeringbesluiten bij het voorliggend ontwerp van decreet zijn bijvoorbeeld :

– Een subsidieprogramma voor de aankoop van energiezuinige producten, technieken en systemen : bijvoorbeeld premies voor de aankoop van label-A toestellen, spaarlampen, condensatieketels,…

– Een subsidieprogramma voor de kosten gemaakt in het kader van rationeel energiebeheer : bijvoorbeeld premies voor het laten uitvoeren van een energieaudit, het voeren van een energieboekhouding, het aankopen van meetapparatuur, het volgen van vormingsactiviteiten rond rationeel energiegebruik, het uitvoeren van haalbaarheidsstudies,…

– Een subsidieprogramma voor de aankoop van hernieuwbare energietechnologieën : bijvoorbeeld premies voor de aankoop van zonneboilers, warmtepompen,…

– Een subsidieprogramma voor referentieprojecten :

  Referentieprojecten zijn projecten voor het installeren en monitoren bij een eerste gebruiker, die niet de ontwikkelaar, fabrikant of verdeler is, van voor het Vlaamse Gewest nieuwe energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën.

  Het betreft telkens een eerste praktijktoepassing die een zeker technisch en economisch risico inhoudt. De ontwikkelaar, fabrikant of verdeler in kwestie bekomt op die manier een referentie die kan gebruikt worden bij het verder op de markt brengen van het nieuwe energiezuinige product, techniek, systeem of de nieuwe hernieuwbare energietechnologie.

  Om referentieprojecten te stimuleren kan de Vlaamse regering een subsidie geven aan de ontwikkelaar, fabrikant of verdeler voor het installeren en het monitoren van de energiezuinige producten, technieken of systemen bij de eerste gebruiker.

– Een marktintroductieprogramma :

  Marktintroductieprojecten zijn projecten voor het installeren en monitoren van het gebruik van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën die reeds gekend zijn in het Vlaamse Gewest, maar nog niet op grote schaal worden toegepast. De tegemoetkoming wordt toegekend aan de gebruiker, daar waar bij referentieprojecten de tegemoetkoming wordt toegekend aan de ontwikkelaar, de fabrikant of de verdeler. Zowel particulieren als niet-commerciële instellingen, publiekrechtelijke personen en ondernemingen, ander dan de ontwikkelaar, fabrikant of verdeler kunnen in aanmerking komen voor de tegemoetkoming.

  Het ontwerp van decreet voorziet dat de Vlaamse regering op geregelde tijdstippen een marktintroductieprogramma kan opstellen. In dit programma zal zij een beschrijving geven van de energiezuinige producten, technieken en systemen en de hernieuwbare energietechnologieën waarvoor zij een hogere marktintroductie wil bekomen. Via een oproep tot kandidaatstelling worden, binnen het ter beschikking zijnde budget, de beste marktintroductieprojecten geselecteerd.

– Een subsidieprogramma voor sensibiliserings- en communicatieacties rond rationeel energiegebruik en hernieuwbare energietechnologieën : bijvoorbeeld tegemoetkomingen voor REG-campagnes van verenigingen en gemeentebesturen.

– Een subsidieprogramma voor informatieverzameling en –verstrekking rond rationeel energiegebruik of hernieuwbare energiebronnen : bijvoorbeeld tegemoetkomingen voor de verzameling van gegevens inzake het opgestelde vermogen aan hernieuwbare energiebronnen door de vzw ODE-Vlaanderen (Organisatie voor Duurzame Energie-Vlaanderen).

– Een subsidieprogramma voor vormingsprojecten inzake rationeel energiegebruik of hernieuwbare energietechnologieën : bijvoorbeeld tegemoetkomingen voor het organiseren van opleidingen over rationeel energiegebruik voor REG-coördinatoren van ondernemingen.

– Een subsidieprogramma voor de kosten gemaakt door organisaties van ondernemingen, van niet-commerciële instellingen of van publiekrechterlijke personen voor het voorbereiden, opvolgen en uitvoeren van een energiebeleidsovereenkomst.

Bij het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten bij dit decreet, die de wettelijke basis zullen zijn voor bovenstaande subsidieprogramma's, zal er afstemming dienen te gebeuren met de initiatieven in andere beleidsdomeinen zoals bijvoorbeeld wetenschap en innovatie, huisvesting, milieu, economie, enz.

7.3. Energiebeleidsovereenkomsten en verplichtingen met betrekking tot rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen

Het ontwerp van decreet voorziet de mogelijkheid voor het Vlaamse Gewest om energiebeleidsovereenkomsten af te sluiten met :

– één of meer organisaties van ondernemingen, van niet-commerciële instellingen en van publiekrechtelijke rechtspersonen ;

– één of meerdere ondernemingen, niet-commerciële instellingen of publiekrechterlijke personen.

In deze energiebeleidsovereenkomsten engageren deze partijen zich om binnen een afgesproken termijn een vooropgestelde verbetering inzake energie-efficiëntie te behalen of te stimuleren, tot de wereldtop inzake energie-efficiëntie in hun sector te behoren of een bepaald percentage van het energiegebruik te dekken met behulp van hernieuwbare energietechnologieën of hiervoor stimulansen te verstrekken.

In het ontwerp van decreet wordt tevens voorzien dat de Vlaamse regering verplichtingen inzake het opzetten van een energieboekhouding, het uitvoeren van rendabele investeringen met betrekking tot rationeel energiegebruik en het opstellen van energieplannen- en studies kan opleggen aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen. Partijen die een energiebeleidsovereenkomst ondertekenen zullen in ieder geval aan de bestaande verplichtingen met betrekking tot rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen moeten voldoen. Als er nieuwe verplichtingen worden opgelegd, zullen deze in principe niet strenger zijn dan de bepalingen die in de energiebeleidsovereenkomst werden opgenomen en van die aard zijn dat zij niet voor bijkomende lasten zorgen ten opzichte van de overeenkomstige bepalingen, opgenomen in de energiebeleidsovereenkomst.

De tegemoetkomingen die in het kader van het ontwerp van decreet toegekend worden, kunnen bovendien beperkt blijven tot de ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die een energiebeleidsovereenkomst hebben ondertekend.

7.4. REG-verplichtingen voor de brandstofleveranciers

Op 29 maart 2002 heeft de Vlaamse regering het besluit inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik definitief goedgekeurd. Dit besluit verplicht de elektriciteitsdistributienetbeheerders een REG-programma uit te werken ten voordele van hun klanten, zodat jaarlijks 1% primaire energie t.o.v. de geleverde elektriciteit bespaard kan worden. Dit betekent een primaire energiebesparing van 0,4% van de geleverde primaire energie (1 kWh geleverde elektriciteit stemt overeen met ongeveer 2,5 kWh geleverde primaire energie). Op een totale distributielevering van 37.700 GWh in 1999 in Vlaanderen, betekent dit een primaire energiebesparing van 377 GWh en een jaarlijkse CO_2-reductie tussen 75 en 125 kton. De uitvoering van de

REG-actieplannen startte in 2003. Tegen 2005 wordt de CO_2-reductie geraamd op ongeveer 240 kton. De totale CO_2-reductie ten opzichte van een business-as-usual scenario, noodzakelijk om een stabilisatie te bereiken tegen 2005, bedraagt ongeveer 12.500 kton.

Gelijkwaardige REG-programma's aan deze van de elektriciteitsdistributienetbeheerders, uitgevoerd door de brandstofleveranciers (aardgas, stookolie, propaan, butaan en steenkool) zouden een jaarlijkse primaire energiebesparing opleveren van 556 GWh (0,4% van 500 PJ of 139.000 GWh brandstof geleverd aan eindverbruikers). Dit stemt overeen met een CO_2-emissiereductie tussen 110 en 185 kton per jaar. De bijdrage in de stabilisatiedoelstelling bedraagt dan ongeveer 235 kton voor een gemiddelde brandstofmix en indien de uitvoering start in 2004.

De nota aan de Vlaamse regering bij het voornoemd besluit voorzag dan ook in de invoering van gelijkwaardige REG-programma's voor de leveranciers van aardgas, stookolie, propaan, butaan en steenkool.

Aardgas, stookolie, propaan, butaan en steenkool zijn echter substitutieproducten zodat de Vlaamse overheid er zorg moet voor dragen dat haar optreden inzake het opleggen van REG- openbaredienstverplichtingen in de aardgassector geen aanleiding kan geven tot concurrentiedistorties. Dit houdt in dat wanneer de Vlaamse regering REG-openbaredienstverplichtingen oplegt aan de aardgassector, zij ervoor moet zorgen dat de concurrerende energiesectoren ook gelijkwaardige inspanningen leveren die van dezelfde financiële en organisatorische orde van grootte zijn. Daarom zal in eerste instantie met de brandstofleveranciers een overleg worden opgestart over het uitvoeren van een energiebesparingsprogramma bij hun klanten. Dit besparingsprogramma's moet tot gelijkwaardige resultaten leiden als de programma's die worden uitgevoerd door de elektriciteitsnetbeheerders in het kader van de openbaredienstverplichtingen.

Het programma, dat uit dit overleg voortvloeit, zal worden vastgelegd in een energiebeleidsovereenkomst tussen de Vlaamse regering en één of meerdere brandstofleveranciers of overkoepelende organisaties van brandstofleveranciers.

Indien dit overleg niet tot de gewenste resultaten leidt, dan wordt in het decreet de mogelijkheid voorzien om ten vroegste vanaf 1 januari 2005 aan de brandstofleveranciers REG-verplichtingen onder de vorm van een actie- en middelenverbintenis op te leggen. De datum van 1 januari 2005 is afgestemd op het eerste evaluatiemoment van de bestaande REG-openbaredienstverplichtingen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders. De evaluatie van de uitvoering van de bestaande REG-openbaredienstverplichtingen zal duidelijk maken in hoeverre in het kader van de REG-actieplannen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders reeds acties naar de gas-, stookolie- en steenkoolsector in uitvoering of gepland zijn.

Verder kunnen naar, analogie met de verplichtingen die worden opgelegd aan de elektriciteitssector, aan de brandstofleveranciers op basis van dit decreet volgende verplichtingen worden opgelegd :

– het geven van informatie aan of sensibiliseren van hun klanten over rationeel energiegebruik (bijvoorbeeld door het verstrekken van brochures en folders met energiebesparende tips) en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen ;

– het geven van informatie aan hun klanten over hun energieverbruik en over hun energiekosten.

7.5. Flexibiliteitsmechanismen

Krachtens het Protocol van Kyoto en het daaraan gekoppelde lastenverdelingsakkoord binnen de Europese Unie zal aan België in de periode 2008-2012 een totaal aantal broeikasgasemissierechten toegewezen worden dat overeenstemt met een emissiereductie van 7,5% ten opzichte van de uitstoot van deze gassen in 1990.

Om ervoor te zorgen dat het aantal Belgische emissierechten in de periode 2008-2012 overeenstemt met de reële uitstoot zullen op de eerste plaats interne (federale en gewestelijke) emissiereductiemaatregelen moeten worden genomen. Op 'supplementaire' wijze kunnen volgens het Kyoto Protocol echter ook zogenaamde 'flexibiliteitsmechanismen' ingezet worden om bijkomende emissierechten te bekomen. Eén van die flexibiliteitsmechanismen is internationale emissiehandel waardoor bijkomende emissierechten kunnen gekocht worden van andere landen. Daarnaast zijn er de projectgebonden mechanismen waardoor bijkomende emissierechten kunnen bekomen worden door de realisatie in andere landen van projecten die emissies reduceren of die de absorptiecapaciteit voor emissies vergroten. Concreet kunnen dergelijke emissiereducties bijvoorbeeld gerealiseerd worden door projecten die het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen bevorderen.

Wat de projectgebonden mechanismen betreft, maakt men een onderscheid tussen 'Gezamenlijke Uitvoering' (Joint Implementation) en het 'Mechanisme voor Schone Ontwikkeling' (Clean Development Mechanism). Door het mechanisme 'Gezamenlijke Uitvoering' kunnen de landen die een emissiereductiedoelstelling kregen opgelegd in het Kyoto-Protocol investeren in projecten in landen die eveneens een emissiereductiedoelstelling hebben (de landen vermeld in Annex I van het Protocol). Het Mechanisme voor Schone Ontwikkeling voorziet de mogelijkheid voor landen of bedrijven om te investeren in projecten in landen zonder emissiereductiedoelstelling (veelal ontwikkelingslanden).

De internationale emissiehandel in het kader van het Kyoto Protocol is in de eerste plaats bedoeld om de deelnemende landen toe te laten onderling emissierechten te verhandelen. De Partijen bij het Kyoto Protocol zouden er in principe voor kunnen zorgen dat ook 'private entiteiten' zoals ondernemingen aan deze internationale emissiehandel kunnen deelnemen. Tot op heden zijn hiervoor echter niet de nodige internationale afspraken gemaakt.

Wat de hun toegewezen emissierechten betreft, kunnen individuele landen echter wel interne systemen van emissiehandel organiseren. De richtlijn voor het opzetten van een Europees systeem van emissiehandel met betrekking tot de uitstoot van broeikasgassen door de industrie werd op 25 oktober 2003 gepubliceerd. Deze Europese emissiehandel kan worden beschouwd als de gezamenlijke invoering van een intern systeem van emissiehandel binnen de EU.

De Europese richtlijn bepaalt dat grote verbrandingsinstallaties en grote andere industriële installaties in bepaalde energie-intensieve sectoren vanaf 1 januari 2005 over een emissievergunning moeten beschikken. Dit houdt in dat zij jaarlijks een aantal emissierechten bij de overheid moeten inleveren die overeenstemmen met de feitelijke emissies. Concreet gaat het over verbrandingsinstallaties met een vermogen groter dan 20 MW, olieraffinaderijen, cokesovens en grote installaties voor productie en verwerking van ferrometalen, cement, kalk, glas, pulp, papier en karton. Aan de emissievergunning worden ook eisen gekoppeld inzake het meten en rapporteren van de emissies. In de beginfase zal het systeem zich uitsluitend richten op CO_2-emissies, om later uit te breiden naar andere broeikasgassen. Elke lidstaat zal initieel een aantal emissierechten moeten toewijzen aan de betrokken installaties op basis van een allocatieplan en een allocatiemethode, die goedgekeurd moeten worden door de Europese Commissie. Het totaal aantal rechten dat aan de installaties wordt toegekend moet rekening houden met de verdeling van de krachtens het Kyoto Protocol aan België toegewezen emissierechten tussen de verschillende sectoren, waarbij echter ook emissierechten verkregen door flexibiliteitsmechanismen kunnen meetellen. Allocatie, bezit, transfers, inleveringen en schrappingen van de vrij verhandelbare emissierechten worden bijgehouden in een nationaal elektronisch register dat verbonden is met de registers van andere lidstaten. Het zal een zeer grote uitdaging zijn voor de lidstaten om dit ambitieuze en innovatieve opzet te realiseren tegen de op dit moment voorziene data, d.w.z. 1 januari 2005.

De doelstelling van het Europees handelssysteem voor emissierechten en van dergelijke handelssystemen in het algemeen is kostenvoordelen te realiseren bij het verminderen van emissies, door bij voorrang emissies te reduceren waar dit het goedkoopst is. De kostenvoordelen die het Europees systeem met zich brengt, liggen volgens studies tussen 10% en 50%.

De Europese Commissie heeft op 23 juli 2003 ook een voorstel van richtlijn gepubliceerd waarin de voorwaarden worden bepaald waaronder bedrijven emissierechten gegenereerd door projectgebonden mechanismen kunnen benutten om te voldoen aan de verplichtingen uit de richtlijn emissiehandel.

De private sector kan echter ook worden ingeschakeld om via projectgebonden mechanismen bijkomende emissierechten te genereren voor de overheid opdat deze zou kunnen voldoen aan haar verplichtingen uit het Kyoto Protocol. In de Belgische context is op dit ogenblik niet duidelijk of en welke verplichting de gewesten hebben om een deel van een eventueel tekort aan Belgische emissierechten met behulp van de flexibiliteitsmechanismen aan te vullen. Er zijn immers nog geen afspraken gemaakt tussen de federale overheid en de gewesten inzake een verdeling van de lasten die het Kyoto Protocol met zich mee brengt. Bovendien zijn de doelstellingen die het Vlaamse Gewest zich gesteld heeft inzake emissiereducties afhankelijk van het invoeren van een aantal nog te nemen federale maatregelen. De Vlaamse regering kan beslissen om uit voorzorg tijdig een reserve van emissierechten uit te bouwen door een beroep te doen op de flexibiliteitsmechanismen. Later kan zij deze ofwel benutten ofwel ten gelde maken op de internationale markt van emissierechten.

Om ervaring omtrent het gebruik van de projectgebonden flexibiliteitsmechanismen op te bouwen bij

de Vlaamse overheid en bij de bedrijfswereld wordt een pilootfase ontwikkeld. Er worden richtsnoeren betreffende onder andere financiële duurzaamheid, milieu-effecten, effecten op de sociale duurzaamheid en gebruikte technologieën opgesteld waaraan de projecten moeten voldoen. Geïnteresseerde bedrijven kunnen een conceptnota over hun project indienen bij de Vlaamse overheid. De projecten die voldoen aan de richtsnoeren worden gerangschikt volgens welbepaalde criteria. Binnen het voorziene budget zullen de best gerangschikte projectvoorstellen begeleid worden door een externe partner, aangeduid door de Vlaamse overheid, om het project uit te werken. De Vlaamse overheid beschikt over een recht van voorkoop op de afgesproken hoeveelheid aangeboden emissierechten.

In overeenstemming met het reeds vermelde principe van supplementariteit, zal het gebruik door het Vlaamse Gewest van flexibiliteitsmechanismen ondergeschikt zijn aan het uitwerken van interne maatregelen voor de reductie van broeikasgasemissies in het Vlaamse Gewest. Voor zover bij gebrek aan kwalitatief goede en kostenefficiënte interne maatregelen op flexibiliteitsmechanismen een beroep wordt gedaan, zal dit zoveel mogelijk gebeuren in overeenstemming met de principes van duurzame ontwikkeling door het verwerven van emissierechten die op milieuvlak de waarborg bieden dat ze betrekking hebben op reële emissiereducties.

Projecten in het kader van het Mechanisme voor Schone Ontwikkeling kunnen al vanaf het jaar 2000 emissierechten genereren die kunnen gebruikt worden om te voldoen aan de verplichtingen uit het Kyoto Protocol tijdens de eerste verbintenissenperiode (2008-2012). Projecten Gezamenlijke Uitvoering kunnen al vóór 2008 opgestart worden, maar kunnen slechts vanaf dat jaar emissierechten genereren.

Zowel voor het Europese systeem voor handel in emissierechten als voor de projectgebonden mechanismen onder het Kyoto Protocol, geldt dat voor enkele aspecten afspraken zullen moeten gemaakt worden met de federale overheid en de andere gewesten. Zo zal de federale staat als 'interface' moeten fungeren tussen de gewesten en de Europese Unie wat het Europese handelssysteem in emissierechten betreft, of tussen de gewesten en de internationale instellingen in het kader van het klimaatverdrag. Daarnaast moet ook over inhoudelijke punten overeenstemming bereikt worden zoals bijvoorbeeld over de regels en procedures voor de goedkeuring van door België ingezette flexibiliteitsmechanismen en, met het oog op het opstellen van gewestelijke allocatieplannen voor de Europese richtlijn emissierechten, over een Belgisch allocatieplan voor emissierechten dat alle maatschappelijke sectoren en het inzetten van flexibiliteitsmechanismen omvat.

Op basis van het voorliggend ontwerp van decreet kan de Vlaamse regering in het kader van een Europees emissiehandelssysteem :

– een exploitant van grote verbrandingsinstallaties en grote andere industriële installaties een emissievergunningsplicht opleggen met betrekking tot de uitstoot van broeikasgassen in het kader waarvan jaarlijks een aantal emissierechten bij de overheid moeten ingeleverd worden die overeenstemmen met de reële uitstoot ;

– de nadere regels bepalen voor de bepaling van het aantal rechten dat aan de installaties zal worden toegewezen en voor de transactievoorwaarden, registratie en inlevering van emissierechten.

Op basis van het voorliggend ontwerp van decreet kan de Vlaamse regering verder in het kader van het Kyoto Protocol en met betrekking tot de mechanismen Gezamenlijke Uitvoering en Schone Ontwikkeling :

– tegemoetkomingen verstrekken aan ondernemingen, instellingen en organisaties voor de administratieve kosten die gepaard gaan met het indienen van en/of deelnemen aan deze projecten ;

– deelname aan deze projecten subsidiëren met het oog op het verwerven van emissierechten door de Vlaamse overheid ;

– nadere uitvoeringsmodaliteiten en voorwaarden (o.a. inzake duurzame ontwikkeling) bepalen betreffende het inzetten van de projectgebonden mechanismen door het Vlaamse Gewest in het kader van het beleid ter uitvoering van het Protocol van Kyoto.

– kwantitatieve doelstellingen, strategieën en de financieringswijze bepalen inzake het verwerven van emissierechten door het gebruik van flexibiliteitsmechanismen.

7.6. Uitvoeringsbesluiten

Voor de concrete uitvoering van het voorliggende ontwerp van decreet dienen een aantal uitvoeringsbesluiten genomen te worden. Per hoofdstuk is minstens één uitvoeringsbesluit noodzakelijk.

Op 18 juli 2003 keurde de Vlaamse regering reeds principieel een ontwerp van besluit goed inzake de minimale energie-efficiëntieverplichtingen voor bedrijven met een jaarlijks energieverbruik hoger dan 0,1 PJ. Dit ontwerpbesluit steunt eveneens op het milieuvergunningsdecreet en geeft invulling aan de IPPC-richtlijn, die de lidstaten verplicht om in het kader van de milieuwetgeving ervoor te zorgen dat de energie in de betrokken installaties op een doelmatige wijze wordt gebruikt. Zowel voor nieuwe als voor bestaande installaties zullen bedrijven die een energiebeleidsovereenkomst met de Vlaamse regering hebben afgesloten, de facto aan de bepalingen voorzien in het uitvoeringsbesluit voldoen.

Het overleg met de brandstofleveranciers over het aanbieden van energiebesparingsprogramma's zal worden opgestart. Indien dit overleg niet tot de gewenste resultaten leidt, zal ten vroegste in 2005 een uitvoeringsbesluit worden uitgewerkt, waarbij aan de brandstofleveranciers een actie- en middelenverbintenis wordt opgelegd.

De opstart van subsidieprogramma's is voorzien vanaf 2004. Hiervoor zullen gefaseerd meerdere uitvoeringsbesluiten worden genomen in functie van de prioriteiten die bepaald worden in het Vlaams klimaatbeleidsplan en in functie van de beschikbare kredieten in het Energiefonds en het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

De Europese richtlijn over het systeem van verhandelbare emissierechten voorziet momenteel dat Vlaanderen tegen 31 december 2003 de nodige wettelijke, bestuurlijke en administratieve bepalingen treft voor de uitvoering van het systeem. De nodige uitvoeringsbesluiten dienen getroffen te worden om de emissiehandel voor de periode 2005-2008 op te starten.

8. FINANCIERING

8.1. Beschikbare kredieten

De budgetten voor de subsidieprogramma's, die zullen worden uitgewerkt op basis van het voorliggende ontwerp van decreet, zullen geput worden uit de beschikbare kredieten van het Energiefonds, het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen en de kredieten toegekend uit de algemene uitgavenbegroting.

Wanneer een subsidieprogramma voorzien in dit ontwerp van decreet, voornamelijk de bevordering van het rationeel energiegebruik of het rationeel energiebeheer tot doel heeft, zal het desbetreffende programma gefinancierd worden via het Energiefonds of binnen de beschikbare kredieten van de algemene uitgavenbegroting. Wanneer het subsidieprogramma eerder het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën wil stimuleren, zullen de eraan toegekende kredieten uit het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen komen.

Tegemoetkomingen die kaderen in het beleid betreffende de toepassing van de flexibiliteitsmechanismen, zullen voorlopig uit de reguliere begrotingsmiddelen geput worden.

a. Het Energiefonds

Het Energiefonds werd opgericht in artikel 20 van het Elektriciteitsdecreet. De Vlaamse regering kan over de kredieten beschikken voor, onder andere, het voeren van haar beleid inzake rationeel energiegebruik.

Middelen die aan het Energiefonds kunnen worden toegewezen, zijn :

– opbrengsten uit heffingen die decretaal aan het Energiefonds worden toegewezen ;

– middelen voor de financiering van openbaredienstverplichtingen van de energiesector toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen ;

– middelen voor de financiering van het sociale energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen.

Vanaf 2004 kunnen in het Energiefonds ook middelen binnenkomen onder de vorm van door de netbeheerders te behalen boetes voor het niet nakomen van de resultaatsverplichting in uitvoering van het besluit inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik. Vanaf 2005 zullen eventueel inkomsten volgen uit het systeem van warmtekrachtcertificaten.

Momenteel kunnen de inkomsten van het Energiefonds niet worden vastgesteld.

b. Het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen

De tegemoetkomingen, die in uitvoering van het voorliggend ontwerp van decreet zullen toegekend worden aan projecten van hernieuwbare energietechnologieën, zullen worden aangerekend op het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen. Dit fonds werd opgericht in artikel 26 van het Elektriciteitsdecreet, en zal zijn inkomsten halen uit enerzijds de administratieve geldboeten van het systeem van de groenestroomcertificaten, en anderzijds uit de aan het Fonds toegewezen opbrengsten uit concessies voor energieprojecten die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen.

Voor 2003 bedragen de inkomsten 2.210.580 euro. Voor 2004 worden de inkomsten geraamd op 3.600.000 euro.

c. Reguliere begrotingskredieten

De tegemoetkomingen, die in uitvoering van het voorliggend ontwerp van decreet zullen worden toegekend aan projecten in verband met de toepassing van de flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto, zullen worden geput uit de reguliere begrotingsmiddelen. In de toekomst zou hier echter een apart begrotingsfonds voor kunnen worden opgericht.

Omdat het beleid inzake rationeel energiegebruik breder is dan de REG-openbaredienstverplichtingen wordt voorzien dat de REG-tegemoetkomingen niet alleen met de inkomsten uit de openbaredienstverplichtingen in het REG-fonds kunnen gefinancierd worden, maar ook aanvullend kunnen gefinancierd worden binnen de perken van de daarvoor voorziene beschikbare kredieten in de algemene uitgavenbegroting.

De beschikbare kredieten zijn momenteel nog niet gekend.

8.2. Inzet van de beschikbare kredieten

De bedoeling van het voorliggende ontwerp van decreet is om af te stappen van “open-end” subsidieregelingen en te komen tot gesloten enveloppen voor ieder subsidieprogramma. Deze manier van werken laat een maximale budgettaire beheersbaarheid toe.

Concreet betekent dit dat er op geregelde tijdstippen bekeken zal worden hoeveel kredieten er in het Energiefonds, de reguliere begroting en het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen beschikbaar zijn voor het Vlaams beleid inzake rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen. Daarna moeten per doelgroep prioriteiten toegekend worden aan de verschillende mogelijke subsidieprogramma’s. Op basis van de gestelde prioriteiten zullen de beschikbare kredieten over deze programma’s worden verdeeld. Van zodra de vooropgestelde kredieten voor een subsidieprogramma opgebruikt zijn, zal het subsidieprogramma worden stopgezet.

Bij het vaststellen van de prioriteit van een programma, en dus de toekenning van kredieten aan dit subsidieprogramma, zal de Vlaamse regering rekening houden met de mate waarin het programma op een kostenefficiënte manier bijdraagt aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen.

Andere criteria waarmee rekening kan gehouden worden, naast de directe kostenefficiëntie, zijn bijvoorbeeld het realiseren van Europese en internationale verbintenissen, het bereiken van verschillende doelgroepen met beleidsinstrumenten aangepast aan de doelgroep, het potentieel en de verwachte kostenefficiëntie op langere termijn, werkgelegenheidscreatie, enz…

In het kader van een kosteneffectieve aanpak van het klimaatbeleid is het aangewezen om met de beschikbare kredieten een zo groot mogelijke broeikasgasvermindering te realiseren. In eerste instantie zullen bijgevolg de nodige budgetten voorzien worden voor subsidieprogramma’s die op de meest kostenefficiënte manier leiden tot een zo groot mogelijke broeikasgasbesparing.

Het grootste deel van de beschikbare kredieten zal dan ook besteed worden aan de meest kosteneffectieve programma’s.

Een beperkt deel van de beschikbare kredieten zal worden besteed aan het bereiken van de verschillende doelgroepen, referentieprojecten en aan de stimulering van de marktintroductie van te weinig verspreide technologieën. De effecten van deze laatste maatregelen kunnen op middellange termijn bijdragen tot een belangrijke reductie van de uitstoot van broeikasgassen.

9. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Artikel 6, § 1, VII van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, stelt dat de gewesten bevoegd zijn voor het rationeel energiegebruik en de nieuwe energiebronnen, met uitzondering van deze die verband houden met de kernenergie.

Artikel 2

In artikel 2 worden een aantal begrippen gedefinieerd die van belang zijn voor een goed begrip van dit decreet.

– Onderscheid "rationeel energiegebruik" en "rationeel energiebeheer"

"Rationeel energiegebruik" is het zo efficiënt mogelijk gebruiken van energie. Om tot een rationeel energiegebruik te komen is het echter noodzakelijk om de gegevens omtrent het energiegebruik te verzamelen, te analyseren en op te volgen. Dit is de fase van het "rationeel energiebeheer".

Voorbeelden van rationeel energiebeheer zijn het laten uitvoeren van een energieaudit, het plaatsen van meetapparatuur, de aankoop van een pakket voor het voeren van een energieboekhouding, het volgen van een REG-opleiding, het aanwerven van een REG-coördinator, de monitoring na de installatie of invoering van een energiezuinig product, techniek of systeem, het laten uitvoeren van een haalbaarheidsstudie,… Op zich brengen deze acties geen directe energiebesparing met zich mee, maar ze leveren de noodzakelijke kennis en duiden de mogelijkheden aan voor een rationeel energiegebruik.

– Niet-commerciële instellingen

De definitie van niet-commerciële instellingen werd overgenomen uit het decreet van 9 december 1993 betreffende de hulp en de tegemoetkomingen van het Waals Gewest voor de bevordering van rationeel energiegebruik, energiebesparingen en hernieuwbare energieën (B.S. 12 januari 1994).

– Ondernemingen

De definitie van "ondernemingen" werd overgenomen uit het Vlaams decreet van 31 januari 2003 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid.

– Kleine, middelgrote en grote ondernemingen

De definities van kleine en middelgrote ondernemingen zijn afgestemd op de aanbeveling 2003/361/EC van de Europese Commissie van 6 mei 2003. Deze aanbeveling vervangt de aanbeveling 96/280/EG vanaf 1 januari 2005.

– Onderscheid "referentieproject" en "marktintroductieproject"

Een referentieproject is een eerste praktijktoepassing van een voor Vlaanderen nieuw energiezuinig product, systeem of een nieuwe energiezuinige techniek of hernieuwbare energietechnologie. De tegemoetkoming wordt aangevraagd door de ontwikkelaar, de fabrikant of de verdeler van de technologie en moet de onderneming in staat stellen om sneller en eenvoudiger een eerste gebruiker over de streep te trekken om de nieuwe technologie in Vlaanderen in de praktijk te implementeren. De eerste gebruiker kan een particulier, een niet-commerciële instelling, een publiekrechterlijk persoon of een onderneming, die geen deel uitmaakt van de aanbieder van de technologie, zijn. De resultaten van deze eerste praktijktoepassing moeten aan de fabrikant, ontwikkelaar of verdeler van de nieuwe technologie toelaten om sneller een volgende gebruiker te vinden.

Het doel van een marktintroductieproject is het ondersteunen van technologieën, die reeds eerder in Vlaanderen in de praktijk werden toegepast, maar die nog niet op grote schaal verspreid zijn. Een marktintroductieproject kan het vervolg zijn op een referentieproject, maar kan ook betrekking hebben op een techniek die via een andere weg in Vlaanderen werd gedemonstreerd. In tegenstelling tot de referentieprojecten, wordt de tegemoetkoming niet toegekend aan de fabrikant of de verdeler van de technologie, maar aan de gebruiker zelf.

– Emissierechten

Emissierechten worden gedefinieerd op basis van de definitie in de richtlijn 2003/83/EG van het Europese Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeen-

schap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad.

– Beschermde klant

De definitie van beschermde klant werd afgestemd op de klantengroep die in de besluiten van de Vlaamse regering omtrent de sociale openbaredienstverplichtingen in een vrijgemaakte elektriciteits- en aardgasmarkt specifieke voordelen geniet in geval van wanbetaling van de elektriciteits- en gasfactuur. Hiertoe behoren de personen die van het sociaal tarief kunnen genieten, personen in collectieve schuldenregeling, mensen in budgetbegeleiding bij het OCMW en personen met een verhoogde tegemoetkoming van het ziekenfonds. Tot de deze laatste categorie behoren de bestaansminimumtrekkers, de steuntrekkers van het OCMW voor wie de federale overheid de kosten geheel of gedeeltelijk ten laste neemt, de trekkers van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, de gehandicapten, de gehandicapte kinderen, de werklozen ouder dan 50 jaar die meer dan 1 jaar volledig uitkeringsgerechtigd zijn en de weduwen en weduwnaars, invaliden, gepensioneerden en wezen (WIGW's) die onder een vastgelegd maximuminkomen blijven. Sinds 1 juni 2001 is dit bedoelde maximuminkomen om aanspraak te kunnen maken op de verhoogde tegemoetkoming geïndexeerd. Het bedraagt op dit ogenblik 12.237,88 euro belastbaar bruto-inkomen plus 2.265,55 euro per persoon ten laste.

Artikel 3

Hoofdstuk II van het voorliggend ontwerp van decreet voorziet in de mogelijkheid voor de Vlaamse regering om tegemoetkomingen toe te kennen aan natuurlijke personen, ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen in het kader van de bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

De tegemoetkomingen die zullen worden toegekend in het kader van de bevordering van het rationeel energiegebruik zullen worden geput uit de beschikbare kredieten van het Energiefonds, of uit de daarvoor voorziene kredieten op de uitgavenbegroting.

De tegemoetkomingen die toegekend worden in het kader van de bevordering van het gebruik van hernieuwbare energietechnologiën, zullen worden geput uit de beschikbare kredieten van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

In sommige gevallen zal de scheiding tussen het stimuleren van rationeel energiegebruik of het stimuleren van hernieuwbare energie niet eenduidig kunnen worden bepaald. Een vereniging kan zich bijvoorbeeld bezighouden met de promotie van zowel het rationeel energiegebruik als het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. In die gevallen zal nagegaan worden op welk aspect in concreto het meest de nadruk wordt gelegd. Indien de bevordering van het rationeel energiegebruik primeert, zal de tegemoetkoming worden aangerekend op het Energiefonds. Indien de bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen primeert, zal de tegemoetkoming worden aangerekend op het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen. De keuze voor de aanrekening van de kosten zal gebeuren op basis van de totale geschatte (investerings)kost en op basis van het gedeelte van de totale kost bestemd voor de bevordering van het rationeel energiegebruik en voor het gedeelte voor hernieuwbare energie.

De tegemoetkomingen die toegekend worden voor de bevordering van de toepassing van flexibiliteitsmechanismen, zullen worden geput uit de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 4

De Vlaamse regering zal bij de verdeling van de kredieten van het Energiefonds en het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen over de verschillende subsidieprogramma's die op basis van het voorliggende ontwerp van decreet kunnen worden opgesteld, rekening houden met de mate waarin een subsidieprogramma op een kostenefficiënte manier bijdraagt aan de doelstellingen van het Vlaamse Gewest inzake de terugdringing van de emissies van broeikasgassen.

Andere criteria waarmee rekening kan worden gehouden, naast de directe kostenefficiëntie, zijn bijvoorbeeld het realiseren van Europese en internationale verbintenissen, het bereiken van verschillende doelgroepen met beleidsinstrumenten aangepast aan de doelgroep, het potentieel en de verwachte kostenefficiëntie op langere termijn, werkgelegenheidscreatie, enz…

In het kader van een kosteneffectieve aanpak van het klimaatbeleid is het aangewezen om de groot-

ste budgetten voor te behouden voor de meest kosteneffectieve programma's in termen van beperking van de emissies van broeikasgassen.

Artikel 5

Artikel 5 maakt het mogelijk voor de Vlaamse regering om een subsidieprogramma uit te werken met tegemoetkomingen ten voordele van natuurlijke personen, die geen onderneming zijn, voor :

a. de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen.

Op basis van dit artikel kan zij bijvoorbeeld premies geven voor de aankoop van hoogrendementsketels, hoogrendementsglas, isolatiematerialen, spaarlampen en huishoudelijke toestellen met een A-label.

b. rationeel energiebeheer

Voor wat de tegemoetkomingen in het kader van een rationeel energiebeheer betreft, wordt in de eerste plaats gedacht aan premies voor de aankoop van meettoestellen en adviespremies. De adviespremie is een premie die gegeven wordt wanneer een externe firma (een auditbureau) aangezocht wordt om een energieaudit te verrichten. Tijdens deze audit zal het energiegebruik van een woning gemeten worden en op basis hiervan zal het auditbureau aanbevelingen doen om de woning energie-efficiënter te maken.

c. de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën

Dit artikel maakt het de Vlaamse regering mogelijk tegemoetkomingen te verlenen aan natuurlijke personen voor de aankoop van hernieuwbare energietechnologieën. Het betreft technologieën waarbij hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt zoals zon, wind, water en biomassa. Via uitvoeringsbesluiten zal de Vlaamse regering subsidiesystemen kunnen vaststellen voor bijvoorbeeld de installatie van zonnepanelen, warmtepompen en zonneboilers door natuurlijke personen.

Artikel 6

In de tweede afdeling van hoofdstuk 2 wordt er een onderscheid gemaakt tussen de tegemoetkomingen die ondernemingen kunnen ontvangen als :

– gebruiker van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën ;

– ontwikkelaar, fabrikant of verdeler van energiezuinige producten, technieken en systemen of hernieuwbare energietechnologieën ;

– promotor van rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

In artikel 6 wordt de Vlaamse regering de mogelijkheid geboden om een subsidieprogramma op te stellen ten voordele van ondernemingen voor de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen of een hernieuwbare energietechnologie.

Steun voor deze investeringen kan momenteel worden aangevraagd in het kader van de ecologiesteun. Wanneer in het kader van het Vlaams klimaatbeleid nieuwe accenten gelegd worden, biedt dit algemeen artikel de mogelijkheid een specifieke steunregeling uit te werken voor energiebesparende investeringen. Dubbele subsidiëring zal in ieder geval voorkomen worden.

De Vlaamse regering zal op basis van dit artikel ook programma's kunnen opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van ondernemingen voor het ondernemen van acties die verband houden met rationeel energiebeheer. Deze tegemoetkomingen kunnen bijvoorbeeld zijn :

– adviespremies voor het laten uitvoeren van een energieaudit ;

– tegemoetkomingen voor het aanwerven en opleiden van een REG-coördinator binnen een onderneming ;

– tegemoetkomingen voor het uitvoeren van haalbaarheidsstudies ;

– premies voor het invoeren van een energieboekhouding.

Artikel 7

Als een onderneming een nieuwe technologie op de Vlaamse markt wenst te brengen, dan ondervindt zij dikwijls verschillende barrières. Eén van de belangrijkste barrières is het vinden van een eerste gebruiker, die als referentie kan dienen voor

de volgende gebruikers. Het subsidieprogramma voor referentieprojecten heeft als doel het voor fabrikanten, verdelers en ontwikkelaars eenvoudiger te maken om een eerste afnemer over de streep te trekken.

De steun wordt enkel toegekend aan projecten die betrekking hebben op een voor het Vlaamse Gewest nieuw energiezuinig product, techniek of systeem. Deze projecten zullen veelal voor wat betreft de slaagkans een meer dan normaal technisch en economisch risico inhouden, waardoor het vinden van een eerste gebruiker bemoeilijk wordt. Indien de slaagkans van het project op zich te gering wordt geacht, zal het verlenen van een tegemoetkoming echter niet aan de orde zijn. Voor het vaststellen van de slaagkans van het project, zal naast een inschatting van de technische en economische haalbaarheid tevens rekening gehouden worden met factoren van organisatorische aard en met de financiële draagkracht van de aanvrager. Bovendien moet de aanvrager het marktpotentieel inschatten en moet hij over voldoende capaciteiten beschikken om de verdere verspreiding van de technologie te realiseren. Naast de slaagkans zal de mate waarmee de emissies worden vermeden een belangrijk beoordelingsaspect vormen. De impact op de emissievermindering zal in eerste instantie vrij beperkt zijn. Indien het marktpotentieel echter voldoende groot is, kan de nieuwe technologie op middellange termijn een belangrijke bijdrage leveren aan de reductie van broeikasgassen.

De Vlaamse regering zal de in aanmerking komende kosten bepalen. Hiertoe behoren in ieder geval de investerings- en installatiekosten. De ontwikkelaar, fabrikant of verdeler moet een overeenkomst sluiten met de eerste gebruiker, waarin hij het deel van de tegemoetkoming dat betrekking heeft op de investerings- en installatiekosten overdraagt aan de gebruiker. De bedoeling van de tegemoetkoming is immers dat de nieuwe technologie goedkoper kan worden geleverd. Ook monitoringskosten kunnen deel uitmaken van de in aanmerking komende kosten. Dit zal project per project worden bekeken.

De kosten voor de kennisoverdracht komen in geen geval in aanmerking voor subsidiëring, omdat het in het eigenbelang van de onderneming is om de opgedane kennis te verspreiden. Bij een voldoende commerciële realisatie kan voorzien worden dat de overheid de subsidie geheel of gedeeltelijk terugvordert.

Referentieprojecten vallen niet onder het toepassingsgebied van het Innovatiedecreet en de steun die toegekend wordt door het IWT. Deze steun beperkt zich tot steun voor het industrieel basisonderzoek en voor prototype- of ontwikkelingsactiviteiten. Dit laatste omvat ook het vervaardigen van een eerste prototype voor zover de resultaten niet rechtstreeks worden aangewend voor commerciële doeleinden. Bij een referentieproject is het juist de bedoeling om de resultaten te gebruiken voor de verdere commercialisering van het product. Indien de vooruitzichten voor een commercialisering te klein worden geacht, komt het project niet in aanmerking voor subsidie.

Artikel 8

In dit artikel wordt de mogelijkheid geboden aan de Vlaamse regering om ondernemingen te steunen die promotor zijn van rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

Zo zullen communicatie- en sensibiliseringsacties, gegevensverzameling en -verstrekking en het organiseren van vormingsprojecten door ondernemingen kunnen worden gesubsidieerd indien zij te maken hebben met rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of het gebruik van hernieuwbare energiebronnen.

Een voorbeeld is het geven van een tegemoetkoming voor het voeren van communicatie- of sensibiliseringsacties bij de invoering van een nieuw label voor energiezuinige technieken (b.v. een “A”-label voor televisies) of rond een nieuwe “code of conduct” op het gebied van aandacht voor energie-efficiëntie in een bepaalde sector.

Het toekennen van deze tegemoetkoming zou kunnen gebeuren door middel van een oproep voor projectvoorstellen die door de Vlaamse regering op geregelde tijdstippen uitgeschreven wordt of op basis van projectvoorstellen die door de ondernemingen zelf worden ingediend.

Artikel 9

Het zal voor de Vlaamse overheid mogelijk zijn om een programma uit te werken dat financiële steun zal geven aan niet-commerciële instellingen of verenigingen voor het voeren van bepaalde projecten rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

Dit artikel voorziet bijvoorbeeld dat subsidieprogramma's kunnen uitgewerkt worden voor de aankoop van energiezuinige producten, technieken en systemen, rationeel energiebeheer, de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën en het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor deze investeringen in hernieuwbare energietechnologieën.

Voor de programma's ter ondersteuning van het voeren van sensibiliserings- en communicatieacties zullen in de eerste plaats de verenigingen die zich bezighouden met de promotie van rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen zich kandidaat kunnen stellen. Maar ook verenigingen die het bestrijden van sociale uitsluiting tot doel hebben, zullen kunnen gebruikmaken van deze tegemoetkomingen om sensibiliserings- en communicatieacties inzake rationeel energiegebruik op te starten die specifiek naar gezinnen met een bescheiden inkomen zijn gericht.

Bij de uitvoering van dit artikel zou kunnen geopteerd worden om te werken met een jaarlijkse oproep voor projectvoorstellen of "call for proposals". De Vlaamse regering kan dan elk jaar bepalen wat de prioritaire doelgroepen en doelstellingen zullen zijn die aan bod dienen te komen. Elke niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke persoon kan dan een voorstel indienen voor een sensibiliserings- of communicatieactie, bijvoorbeeld rond rationeel energiegebruik. De Vlaamse regering zal uit de verschillende voorstellen de besten qua prijs/kwaliteitverhouding kiezen. Bij de beoordeling kan de voorkeur gegeven worden aan voorstellen die de algemene koepelcampagne rond rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering versterken.

Een voorbeeld van een mogelijk subsidieprogramma ten voordele van publiekrechtelijke rechtspersonen ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën is : een tegemoetkoming voor gemeenten voor het installeren van zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen of het voeren van informatiecampagnes in verband met rationeel energiegebruik met als doelgroep de inwoners van de gemeente.

Het organiseren van opleidingen en vorming rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en hernieuwbare energiebronnen kan eveneens gesubsidieerd worden. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het subsidiëren van opleidingen voor architecten in verband met energiezuinige bouwtechnieken en materialen en de regelgeving inzake energieprestaties van woningen, opleidingen voor energie- of REG-coördinatoren, …

Om goede statistieken en gegevens te bekomen rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, kan de Vlaamse regering toelagen geven aan niet-commerciële instellingen die zich toeleggen op het verzamelen en het verstrekken van deze gegevens, zowel aan de Vlaamse overheid als aan de Vlaamse bevolking. Cumul van deze tegemoetkoming met de subsidies voor informatie- en sensibiliseringsacties blijft mogelijk.

Wanneer een energiebeleidsovereenkomst gesloten wordt met bijvoorbeeld een organisatie van ondernemingen, van niet-commerciële instellingen of van publiekrechtelijke rechtspersonen, maakt 8° van dit artikel het mogelijk om financiële steun te verlenen voor bijvoorbeeld de monitoring van de energiebeleidsovereenkomst, de administratieve kosten bij het opmaken van de overeenkomst, de studiekosten ter voorbereiding van de energiebeleidsovereenkomst, de kosten voor de sensibilisering van de ondernemingen in de sector, enz.

Artikel 10

De Vlaamse regering kan beslissen om een programma uit te werken met tegemoetkomingen ten voordele van natuurlijke personen, ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen voor het voeren van marktintroductieprojecten inzake energiezuinige producten, technieken en systemen en hernieuwbare energietechnologieën.

Teneinde deze tegemoetkomingen voor marktintroductieprojecten toe te kennen, zal de Vlaamse regering op geregelde tijdstippen een marktintroductieprogramma opstellen en publiceren. In dit marktintroductieprogramma beschrijft zij de energiezuinige producten, systemen, technieken en de hernieuwbare energietechnologieën die zij gedurende een bepaalde periode wil ondersteunen, evenals de doelgroep die kan inschrijven op de oproep.

Essentieel is dat de aanvrager van de tegemoetkoming bereid moet zijn om mee te werken aan de monitoring en de kennisoverdracht aan nieuwe potentiële gebruikers van het energiezuinige product, techniek of systeem of hernieuwbare energietechnologie.

In tegenstelling tot de referentieprojecten zijn de doelgroepen van dit programma met tegemoetkomingen voor marktintroductieprojecten in eerste instantie niet de ontwikkelaars, fabrikanten en verdelers van deze energiezuinige producten, technieken en systemen, maar wel de gebruikers.

Het financieel ondersteunen van marktintroductieprojecten heeft een dubbel doel. Enerzijds kan het, op korte termijn, de verkoop van het betreffende energiezuinige product, techniek of systeem stimuleren door het prijsverlagend effect van de tegemoetkoming, maar bovendien zal het op lange termijn de Vlaamse bevolking, niet-commerciële instellingen, publiekrechtelijke rechtspersonen en ondernemingen er nog meer toe aanzetten om zelf te investeren in het energiezuinig product, techniek of systeem, aangezien zij door de kennis die bekomen is op basis van de monitoring van deze projecten, meer en meer het maatschappelijk en economisch nut van de investering zullen inzien.

Marktintroductieprojecten komen, net als referentieprojecten, op dit moment niet in aanmerking voor steun via het IWT. Gezien voor de industrie technologische vernieuwing één van de meest kosteneffectieve middelen is om bij te dragen tot de vermindering van de emissies, biedt het decreet de mogelijkheid om financiële steun te geven aan deze projecten.

Artikel 11

Dit artikel legt de decretale basis om tegemoetkomingen te kunnen verstrekken met betrekking tot projecten van Gezamenlijke Uitvoering en Schone Ontwikkeling. Aan bedrijven of instellingen met een exploitatiezetel in het Vlaamse Gewest kunnen subsidies verstrekt worden voor de administratieve kosten die met de voorbereiding, indiening of deelname aan projecten gepaard gaan. Ook kunnen tegemoetkomingen verstrekt worden voor de uitvoering van projecten met het oog op het verwerven van emissierechten door de Vlaamse overheid.

Artikel 12

De Vlaamse regering zal de hoogte van de tegemoetkomingen, die volgens de subsidieprogramma's voorzien in dit ontwerp van decreet kunnen gegeven worden, nader bepalen. Zij is daarbij gebonden door de maximumpercentages en regels opgenomen in dit decreet.

Bij het vaststellen van de hoogte van de tegemoetkomingen kan de Vlaamse regering ook rekening houden met factoren zoals :

– het eigenbelang van de begunstigde bij het project : indien de begunstigde van de tegemoetkoming een groot eigenbelang in commercieel opzicht heeft, zal de tegemoetkoming minder hoog mogen liggen dan voor iemand zonder groot eigenbelang. Zo zal de tegemoetkoming voor het volgen van opleidingen voor installateurs van hernieuwbare energietechnologieën minder hoog moeten zijn dan de tegemoetkoming voor het volgen van een opleiding door een geïnteresseerde particulier.

– het risico van het project : hoe groter het risico voor de ondernemer van het project is, hoe meer de Vlaamse overheid dit project zou moeten ondersteunen, zonder echter het risico voor de Vlaamse overheid zelf veel te groot te maken ;

– de doelgroep waartoe degene die het project onderneemt, behoort.

Het decreet is een kaderdecreet dat de grote hoofdlijnen voor de onderbouwing van het REG-beleid vastlegt. De Vlaamse regering zal dan ook in uitvoeringsbesluiten nadere regels dienen te formuleren rond de aanvraag van de tegemoetkomingen (modaliteiten, procedure), de beoordeling van de aanvraag (beoordelingscriteria, termijnen) en het toekennen van de tegemoetkomingen. Ze zal eveneens criteria moeten vastleggen waaraan producten, technieken of systemen moeten voldoen vooraleer ze als energiezuinig zullen worden beschouwd.

De tegemoetkomingen zullen meestal de vorm aannemen van een subsidie, maar mogelijk kan het aangewezen zijn om in bepaalde gevallen tegemoetkomingen te geven in de vorm van een lening tegen een verlaagde rentevoet, een voorschot of een andere vorm, zoals derdepartijfinanciering.

Artikel 13

Bij het vaststellen van de maximale hoogte van de tegemoetkomingen opgenomen in het decreet werd er rekening gehouden met de maximumpercentages en regels vastgelegd in de Europese kaderregeling inzake staatssteun ten behoeve van het milieu.

Volgens de kaderregeling mogen voor investeringen van grote ondernemingen in energiezuinige toepassingen en hernieuwbare energiebronnen subsidies gegeven worden ten belope van 40 % van de in aanmerking komende kosten. Dit percentage mag met 10% verhoogd worden indien het om een kleine of middelgrote onderneming gaat. Deze percentages werden eveneens toegepast in het voorliggende decreet.

Om snel te kunnen inspelen op een mogelijke, toekomstige wijziging van deze percentages in de kaderregeling, wordt de Vlaamse regering gemachtigd de maximumpercentages, opgenomen in het decreet, aan te passen aan eventuele nieuwe percentages in de Europese kaderregeling.

De subsidies aan natuurlijke personen, niet-commerciële instellingen, publiekrechtelijke rechtspersonen kunnen de intracommunautaire handel niet schaden, en zijn dan ook niet onderworpen aan de maximumpercentages opgenomen in de kaderregeling. In dit decreet wordt zodoende de mogelijkheid voor maximale subsidiëring (100 %) open gelaten voor deze doelgroepen. Het voor 100% ondersteunen van niet-commerciële instellingen kan in een aantal gevallen, zoals promotiecampagnes, noodzakelijk zijn. Voor tegemoetkomingen die meer dan 50% van de subsidieerbare kosten bedragen of die hoger zij dan 150.000 euro zal de Vlaamse regering een subsidieovereenkomst, waarin een resultaatsverbintenis werd opgenomen, sluiten met de begunstigde, zodanig dat de aansprakelijkheid van de uitvoerders wordt verzekerd. De subsidie vertoont dan de vorm van een overeenkomst, omdat beide partijen een document met rechten en verplichtingen ondertekenen. Meestal zal het gaan om de toekenning van een geldsom, waarvan de aanwendingsvoorwaarden (eenzijdig) worden bepaald door de Vlaamse regering.

De Vlaamse regering zal bepalen welke de in aanmerking komende kosten zijn. Voor wat de tegemoetkomingen aan ondernemingen betreft, zal zij daarbij rekening moeten houden met de regels opgenomen in de Europese kaderregeling inzake staatssteun ten behoeve van het milieu.

Als in aanmerking komende kosten in het kader van het rationeel energiegebruik, wordt in de Europese kaderregeling omschreven, de extra investeringskosten die noodzakelijk zijn voor het verwezenlijken van de beoogde milieudoelstellingen. Hoe dit praktisch moet worden berekend is op dit moment nog niet duidelijk, en zal dan ook nader omschreven moeten worden, rekening houdend met de algemene bepalingen van de Europese kaderregeling.

Ook bij het bepalen van de hoogte van de tegemoetkomingen aan ondernemingen in het kader van het bevorderen van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen zal de Vlaamse regering rekening moeten houden met de maximumpercentages en regels vastgesteld door de Europese Commissie in het kader van haar kaderregeling inzake staatssteun ten behoeve van het milieu.

De kaderregeling stelt dat de kosten die in aanmerking komen voor tegemoetkomingen voor hernieuwbare energietechnologieën, enkel de extra kosten zijn die ten laste van de onderneming komen ten opzichte van een traditionele installatie voor de opwekking van energie van dezelfde capaciteit. Wat onder deze traditionele installatie wordt beschouwd zal eveneens vastgesteld moeten worden in het Vlaamse Gewest.

Artikel 14

Beschermde klanten hebben recht op een tegemoetkoming die 20% hoger ligt dan die voor “gewone” natuurlijke personen.

Dit betekent dat, als natuurlijke personen voor de aankoop van een energiezuinig product (bijvoorbeeld een condensatieketel) een tegemoetkoming krijgen ten belope van 50% van de in aanmerking komende kosten van de aankoop, beschermde klanten een tegemoetkoming moeten krijgen ten belope van 60%. Indien de “gewone” natuurlijke personen een subsidie van 100% krijgen, kunnen de beschermde personen echter alleen maar een tegemoetkoming bekomen voor ten hoogste 100% van de in aanmerking komende kosten.

Artikel 15

De Vlaamse regering zal bij het toekennen van de tegemoetkomingen rekening houden met alle andere overheidssteun die op grond van andere regelgevingen (Vlaamse, Europese, …) wordt toegekend voor dezelfde investering of hetzelfde project. In ieder geval mag het totaal van alle tegemoetkomingen die worden gegeven, de maxima bepaald in het decreet niet overschrijden. Dit moet telkens geval per geval bekeken worden. Bovendien zal de Vlaamse regering erop toezien dat de toekenning van de tegemoetkomingen transparant

gebeurt. In het bijzonder zal zij erover waken dat de verbruiker zich slechts tot één instantie moet wenden voor het aanvragen van een tegemoetkoming voor een bepaalde investering.

Artikel 16

Via dit artikel wordt aan de Vlaamse regering de mogelijkheid geboden om energiebeleidsovereenkomsten te sluiten.

De term energiebeleidsovereenkomst is gekozen naar analogie met de term milieubeleidsovereenkomst (decreet van 15 juni 1994 betreffende de milieubeleidsovereenkomsten).

Op basis van dit artikel kan de Vlaamse regering verschillende soorten van energiebeleidsovereenkomsten sluiten :

– de "klassieke" energiebeleidsovereenkomsten : dit zijn overeenkomsten waarbij de andere partij zich ertoe engageert om binnen een afgesproken termijn een vooropgestelde verbetering van haar energie-efficiëntie te behalen (naar het voorbeeld van de meerjarenafspraken in Nederland) of te stimuleren (bijvoorbeeld in het geval van brandstofleveranciers) of een vooropgesteld percentage van haar energiegebruik te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen of hiervoor stimulansen te verstrekken. Hieronder vallen de auditconvenanten en de overeenkomsten die kunnen worden gesloten met de brandstofleveranciers (aardgas, steenkool, stookolie, butaan of propaan) waarbij overeengekomen wordt om een organisme op te richten, gefinancierd via vrijwillige bijdragen, dat de verplichting op zich zal nemen, bedoeld in artikel 19, § 3, van het decreet ;

– de "benchmarkingconvenanten" : overeenkomsten waarin de andere partij zich ertoe engageert om binnen een afgesproken termijn tot de wereldtop inzake energie-efficiëntie in haar sector te behoren (zonder dat er een absoluut energiebesparingscijfer of -percentage wordt vastgelegd).

Doelgroep van deze energiebeleidsovereenkomsten is vooral de industriële sector, maar ook de tertiaire sector, de publiekrechtelijke rechtspersonen en de niet-commerciële instellingen zoals gezondheidsinstellingen, scholen en universiteiten, komen in aanmerking.

In de energiebeleidsovereenkomst zullen de prestaties die de partijen moeten leveren, de wijze waarop de controle van de prestaties zal verlopen en de sancties bij het niet halen van de beloofde prestaties verder vastgelegd worden.

De ontwerpen van energiebeleidsovereenkomsten worden telkens ter bespreking voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Het is niet de bedoeling om energiebeleidsovereenkomsten met een individuele onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon voor te leggen, maar wel de basisovereenkomsten met een specifieke doelgroep (bv. benchmarkingconvenant, auditconvenant, energiebeleidsovereenkomst met brandstofleveranciers). Na de bespreking van het ontwerp van energiebeleidsovereenkomst kan de Vlaamse regering bij de definitieve beslissing al dan niet rekening houden met de suggesties en aandachtspunten, die uit de bespreking volgen.

Jaarlijks zal de Vlaamse regering aan het Vlaams Parlement rapporteren over de gesloten energiebeleidsovereenkomsten. De rapportering zal worden opgenomen in de Beleidsbrief Energie en zal een overzicht bevatten van de gesloten energiebeleidsovereenkomsten en van de resultaten van de tussentijdse evaluaties.

Artikel 17

Op basis van dit artikel kan de Vlaamse regering aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechterlijke rechtspersonen verplichtingen opleggen om hun rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen te verhogen.

Deze verplichtingen kunnen verschillende vormen aannemen :

– de verplichtingen om een energieboekhouding te voeren ;

– de verplichting om rendabele investeringen inzake rationeel energiegebruik of het gebruik van hernieuwbare energiebronnen te realiseren. Deze economisch haalbare investeringen kunnen door een (al dan niet verplicht) energieplan of energiestudie ter kennis gebracht worden van de onderneming, de niet-commerciële instelling of de publiekrechtelijke rechtspersoon. Rendabele investeringen worden gedefinieerd als investeringen met een interne rentevoet van minstens 15% na belastingen. Vanaf 2008 wordt de

Vlaamse regering gemachtigd om om de vier jaar de definitie van rendabele investeringen te evalueren en desgevallend een nieuwe interne rentevoet na belastingen vast te leggen.

– de verplichting om een energieplan of een energiestudie op te laten stellen door een energiedeskundige en deze desgevallend door de overheid conform te laten verklaren.

De Vlaamse regering kan categorieën van ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen vrijstellen van deze verplichtingen. Zij kan tevens bepalen of de verplichtingen eenmalig dan wel periodiek moeten worden uitgevoerd.

In ieder geval zullen de bepalingen die in de energiebeleidsovereenkomst worden opgenomen niet minder streng zijn dan de overeenkomstige verplichtingen m.b.t. rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen die op het moment dat de energiebeleidsovereenkomst wordt gesloten, generiek van kracht zijn.

Als er nieuwe generieke verplichtingen met betrekking tot rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen worden opgelegd, zal de Vlaamse regering er op toezien dat deze verplichtingen voor de ondernemingen die een energiebeleidsovereenkomst hebben gesloten niet strenger zijn dan de overeenkomstige bepalingen die in de reeds gesloten energiebeleidsovereenkomsten zijn opgenomen en dat de verplichtingen van dien aard zijn dat zij niet voor bijkomende lasten zullen zorgen. Indien om te voldoen aan internationale of Europese verplichtingen de nieuwe verplichtingen toch strenger zouden zijn, zal de Vlaamse regering vooraf overleg plegen met de betrokken partijen. In deze gevallen zal steeds rekening worden gehouden met het engagement van het Vlaamse Gewest in de energiebeleidsovereenkomsten.

De mogelijkheid om verplichtingen op te leggen geldt ook voor partijen die de gesloten energiebeleidsovereenkomst niet naleven.

Om de ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechterlijke rechtspersonen te stimuleren om een energiebeleidsovereenkomst te ondertekenen kan de Vlaamse regering tenslotte de tegemoetkomingen op basis van het voorliggend decreet beperken tot de partijen die een energiebeleidsovereenkomst gesloten hebben

In uitvoering van dit decreet en van het milieuvergunningsdecreet werd op 18 juli 2003 reeds principieel een uitvoeringsbesluit goedgekeurd dat minimale energie-efficiëntieverplichtingen oplegt aan ondernemingen met een jaarlijks energiegebruik hoger dan 0,1 PJ. Bij de uitwerking van de energie-efficiëntieverplichtingen zal er over gewaakt worden dat de energie-efficiëntieverplichtingen worden geïntegreerd in de milieuwetgeving en -procedures. Het is de bedoeling om een coherente en consistente regelgeving uit te bouwen, zodanig dat de procedures en de administratieve belasting tot een minimum worden herleid.

Dit besluit geeft tevens invulling aan de IPPC-richtlijn, die de lidstaten verplicht om in het kader van de milieuwetgeving er voor te zorgen dat de energie in de betrokken installaties op doelmatige wijze wordt gebruikt. De richtlijn maakt een onderscheid tussen nieuwe en bestaande installaties.

Bij een eerste inbedrijfstelling van een installatie in een bedrijf met een energiegebruik van meer dan 0,1 PJ zal een energiestudie betreffende de installatie worden gevraagd, waarbij de installatie getoetst wordt aan de Best Beschikbare Technologieën (BBT). Als de inbedrijfstelling van deze installatie werd voorzien in een door het Verificatiebureau aanvaard energie-efficiëntieplan, dat wordt uitgevoerd in het kader van een energiebeleidsovereenkomst, dan zal het energie-efficiëntieplan dienen als energiestudie. Voor een eerste inbedrijfstelling van een installatie in een bedrijf met een jaarlijks energiegebruik van meer dan 0,5 PJ dient de exploitant bij het indienen van de milieuvergunningsaanvraag over een conform verklaarde energiestudie te beschikken.

Voor bestaande installaties zal in het uitvoeringsbesluit aan bedrijven met een energieverbruik hoger dan 0,5 PJ de verplichting worden opgelegd om tegen 1 januari 2005 een conform verklaard energieplan ter beheersing van het energiegebruik voor te leggen. Dit plan zal een analyse omvatten van het energieverbruik en de maatregelen om het verbruik te verminderen. De maatregelen in dit energieplan moeten tot een terugverdientijd van 5 jaar, uitgevoerd worden tegen eind oktober 2007.

Bedrijven die een energiebeleidsovereenkomst hebben gesloten en waarvan het in dit kader opgestelde energieplan aanvaard werd door het Verificatiebureau, zullen de facto aan de bepalingen van het besluit voldoen.

De beoordeling van de conformiteit van de energieplannen en energiestudies van de installaties die

deel uitmaken van een bedrijf met een jaarlijks energiegebruik van meer dan 0,5 PJ zal gebeuren door de energieadministratie. De energiestudies en -plannen dienen voorgelegd te worden in het kader van de bestaande milieuvergunningsprocedures.

Artikel 18

Naast de overheid, vormen de leveranciers een interessant verspreidingskanaal voor informatie over rationeel energiegebruik.

Teneinde een positieve gedragswijziging inzake het energiegebruik te veroorzaken, kan de Vlaamse regering op basis van dit artikel aan de leveranciers van aardgas, stookolie, propaan, butaan en steenkool verplichtingen opleggen inzake het geven van informatie aan en het sensibiliseren van hun klanten over rationeel energiegebruik.

Hierbij zou kunnen gedacht worden aan het opleggen van de verplichting voor de leveranciers van aardgas, stookolie, propaan, butaan en steenkool om bij iedere levering van deze brandstoffen een beknopte REG-brochure ter beschikking te stellen van de klant.

De brandstofleveranciers kunnen eveneens verplicht worden om aan hun klanten informatie te verstrekken over hun energieverbruik en hun energiekosten.

Artikel 19

In het kader van het VIREG-overleg (Vlaamse Instelling voor het Rationeel EnergieGebruik) werd met de brandstofleveranciers reeds overleg gepleegd om mee te werken aan een rationeel energiegebruik. Het bleek echter niet mogelijk hiertoe de noodzakelijke vrijwillige medewerking te verkrijgen. Daarom wordt in dit artikel van het voorliggende ontwerp van decreet de mogelijkheid voorzien om aan de brandstofleveranciers een actie- en middelenverbintenis op te leggen. Door deze verplichting en de bijbehorende boete bij niet-naleving van de verplichting te voorzien, ontstaat er nu wel een reden voor de brandstofleveranciers om een energiebeleidsovereenkomst met de Vlaamse regering af te sluiten.

In eerste instantie zal de Vlaamse regering opnieuw een overleg opstarten met de brandstofleveranciers over het aanbieden van een programma ter bevordering van het rationeel energiegebruik bij hun klanten. Dit overleg zou moeten leiden tot het vrijwillig uitvoeren van een energiebesparingsprogramma door de brandstofleveranciers bij hun klanten. De overeengekomen programma's zullen worden vastgelegd in een energiebeleidsovereenkomst tussen de Vlaamse regering en de brandstofleveranciers.

Indien het overleg niet tot de gewenste resultaten leidt, kan de Vlaamse regering ten vroegste vanaf 1 januari 2005 aan de brandstofleveranciers verplichtingen opleggen onder de vorm van een actie- en middelenverbintenis. Indien deze verplichting niet wordt nageleefd, wordt een boete opgelegd. Deze datum is afgestemd op het eerste evaluatiemoment van de bestaande REG-actieplannen van de elektriciteitsdistributienetbeheerders. De actie- en middelenverbintenis worden vastgelegd in een ontwerp van actieplan dat door de betrokken brandstofleverancier wordt voorbereid en bij de Vlaamse regering wordt ingediend. Het ingediende ontwerpplan moet voor elke actie een aantal gegevens bevatten :

– een beschrijving van de actie, waarbij aangegeven wordt welke premie zal worden toegekend en hoe de actie zal worden bekendgemaakt ;

– de doelgroep, bv. huishoudens, industrie, landbouw, tertiaire sector (scholen, ziekenhuizen,…),… ;

– het budget dat aan de actie zal worden besteed ;

– de gegevens die zullen worden bijgehouden om de uitvoering van het actieplan te kunnen controleren.

Verplichtingen die in het kader van artikel 18 worden opgelegd, zoals zuivere sensibiliserings- en informatieacties, mogen geen deel uitmaken van het ontwerp van actieplan.

Om de overeenstemming van het ingediende ontwerpactieplan met de opgelegde actie- en middelenverbintenis te verzekeren moet het actieplan voorafgaandelijk aan de uitvoering door de Vlaamse regering zijn goedgekeurd.

De Vlaamse regering zal nader moeten vaststellen hoe dit programma mag samengesteld zijn, hoe het zal goedgekeurd en gecontroleerd worden.

Aardgas, stookolie, propaan, butaan en steenkool worden voornamelijk gebruikt als brandstof voor verwarmingsdoeleinden (centrale en decentrale verwarming en sanitair warm water). Het verhogen van energieprestaties van de verwarmingsinstalla-

ties zal dan ook leiden tot een rationeler gebruik van brandstoffen. Prioritaire acties die in het REG-programma van de brandstofleveranciers kunnen worden opgenomen zijn dan ook het voorzien van tegemoetkomingen voor de vervanging van oude verwarmingsinstallaties door nieuwe, meer energiezuinige installaties en het voeren van acties in verband met het onderhoud van verwarmingsinstallaties.

Het decreet voorziet dat de brandstofleveranciers de hen opgelegde verplichting om een REG-programma op te maken en premies aan te bieden aan hun klanten, ofwel zelf kunnen uitvoeren ofwel kunnen laten uitvoeren door een derde, bijvoorbeeld een daartoe door de sector opgericht organisme, dat vooraf werd erkend door de Vlaamse regering. Het gezamenlijk organisme kan worden gefinancierd door vrijwillige bijdragen van de diverse leveranciers en kan de verplichtingen van de aangesloten leden overnemen. Het gezamenlijk organisme kan met de Vlaamse regering een energiebeleidsovereenkomst sluiten, waarbij wordt overeengekomen dat het organisme de verplichting op zich zal nemen. Indien een brandstofleverancier deze verplichting niet zelf uitvoert, en ook niet aangesloten is bij dit organisme, zal hij de administratieve boete moeten betalen, voorzien in artikel 23.

Deze constructie biedt een groot aantal voordelen : omwille van financiële en praktische redenen is het voor de leveranciers voordeliger om zich te groeperen in een organisme dat deze taak voor hen zal uitvoeren in plaats van zelf een REG-programma op te stellen en uit te voeren. Bovendien is de controle op de naleving van deze verplichting op deze manier veel eenvoudiger.

Bij de uitvoering van de Vlarea-aanvaardingsplicht van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur werd een gelijkaardige regeling gebruikt. Daar kreeg men de sector pas zover een milieubeleidsovereenkomst af te sluiten, na het decretaal en reglementair bepalen van een verplichting (de aanvaardingsplicht van handelaars van elektrische en elektronische apparatuur). Deze verplichting kon men ofwel zelf uitvoeren, ofwel op eigen kosten laten uitvoeren door derden.

De nadere regels betreffende deze derden werden uitgewerkt in de milieubeleidsovereenkomst van 26 januari 2001 betreffende de uitvoering van de Vlarea-aanvaardingsplicht van afgedankte elektrische en elektronische apparatuur. In deze milieubeleidsovereenkomst werd de oprichting van een vzw Recupel voorzien, gefinancierd door vrijwillige bijdragen van de verschillende organisaties in deze sector. Deze vzw heeft de aanvaardingsplicht van de meeste handelaars op zich genomen. Handelaars die zich niet aansluiten bij Recupel moeten zelf aan hun aanvaardingsplicht voldoen, op straffe van strafrechtelijke sancties.

Artikel 20

Dit artikel biedt de juridische basis voor de Vlaamse regering voor het invoeren in het Vlaamse Gewest van een emissiehandelssysteem voor broeikasgassen als onderdeel van een ruimer Europees emissiehandelsysteem. Dit systeem verbindt een vergunningsplicht aan bepaalde activiteiten voor de uitstoot van broeikasgassen. Het handelssysteem zelf is opgedeeld in handelsperioden van telkens 5 jaar, behalve de eerste periode die drie jaar telt (2005 tot 2007). Voor de start van elke periode wordt aan elke installatie die activiteiten uitvoert die onder de bepalingen van de richtlijn vallen, een hoeveelheid emissierechten gealloceerd voor de volledige periode op een wijze overeenstemmend met de criteria uit bijlage III van de Richtlijn 2003/83/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad. Jaarlijks moeten de exploitanten van deze installaties een hoeveelheid emissierechten inleveren, die overeenkomt met de werkelijke uitstoot van het betreffende jaar.

De Vlaamse regering wordt gemachtigd om de exploitanten van verbrandings- en industriële installaties in het Vlaamse Gewest een emissievergunningsverplichting op te leggen.

Conform de Europese richtlijn dient elke exploitant van een installatie die een activiteit uitvoert uit bijlage 1 van de Europese richtlijn, over een vergunning te beschikking voor de uitstoot van broeikasgassen. Deze activiteiten zijn :

<u>Energieactiviteiten</u>

– Verbrandingsinstallaties : nominaal thermische inputvermogen groter dan 20 MW (excl. verbranding gevaarlijke stoffen en afval)

– Olieraffinaderijen

– Cokesovens

Productie en verwerking van ferrometalen

– Roost- en sinterinstallaties voor metaalerts (waaronder sulfide-erts)

– Installaties voor vervaardiging van ruwijzer of staal (primaire en secundaire smelting) inclusief continugieten, met capaciteit groter dan 2,5 ton per uur

Delfstoffenindustrie

– Installaties voor cementklinker : draaiovens, capaciteit groter dan 500 ton per dag

– Bereiding van kalk : draaiovens/andere, capaciteit groter dan 50 ton per dag

– Installaties voor glasproductie : smeltcapaciteit groter dan 20 ton per dag (inclusief glasvezel)

– Installaties voor keramische producten door vuren : capaciteit groter dan 75 ton per dag en/of ovencapaciteit > $4m^3$ met een zetdichtheid groter dan 300 kg per m^3.

Overige

– pulp uit hout of andere vezelhoudende materialen

– papier en karton : productie groter dan 20 ton per dag.

De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden waaraan deze vergunning moet voldoen, zich baserend op de criteria uit de Europese richtlijn en de ontwerp Europese richtsnoeren rond meten en rapporteren van emissiegegevens. Deze criteria betreffen onder andere de te verstrekken informatie bij de aanvraag van een vergunning, vereisten rond meten en rapportering van de emissies en de vereiste om jaarlijks een aantal emissierechten voor te leggen dat in overeenstemming is met de feitelijke emissies van de betrokken installatie.

De Vlaamse regering bepaalt, vóór de start van elke handelsperiode, de totale hoeveelheid emissierechten die ze wil alloceren en hoe ze deze zal toekennen aan de verschillende installaties. Dit allocatieplan moet rekening houden met de criteria uit bijlage III van de Europese richtlijn, die bijvoorbeeld bepalen dat er rekening moet gehouden worden met de haalbare technische verbetering van een bepaalde activiteit. Verder bepaalt de Vlaamse regering regels voor de jaarlijkse toekenning van een deel van de totale gealloceerde emissierechten aan de installaties voor de betreffende handelsperiode, de inlevering, het schrappen, de transfers en de geldigheidsduur van de emissierechten conform de bepalingen uit deze Europese richtlijn.

De Vlaamse regering regelt door middel van een register in de vorm van een elektronische database de overdracht, de opheffing en de inlevering van emissierechten. Dit register zal moeten geïntegreerd worden in een Belgisch register dat op zijn beurt zal moeten compatibel zijn met de registers van andere EU-lidstaten om internationale transacties mogelijk te maken.

In de beginfase van het emissiehandelssysteem zullen enkel emissierechten met betrekking tot CO_2-emissies verhandeld worden, maar na verloop van tijd kan dit uitgebreid worden naar andere emissierechten.

Artikel 21

Dit artikel machtigt de Vlaamse regering om de voorwaarden en nadere toepassingsmodaliteiten te bepalen voor het inzetten van de flexibiliteitsmechanismen Gezamenlijke Uitvoering en het Mechanisme van Schone Ontwikkeling in het Vlaamse Gewest onder het Kyoto Protocol.

Een Partij van het Kyoto Protocol kan de binnenlandse reductiemaatregelen aanvullen met flexibiliteitsmechanismen om aan de reductieverplichting te voldoen. Zodra de bevoegdheids- en lastenverdeling tussen de gewesten en de federale overheid zijn vastgelegd, moet de Vlaamse overheid bepalen in welke mate en op welke wijze de projectgebonden mechanismen zullen worden ingezet. De Vlaamse overheid kan emissiekredieten verkrijgen door ofwel deel te nemen aan een investeringsfonds, dat gefinancierd wordt door privaat- of publiekrechtelijke entiteiten uit investerende landen en dat investeert in projecten van Gezamenlijke Uitvoering of het Mechanisme van Schone Ontwikkeling, ofwel zelf projecten uit te voeren, ofwel rechten op te kopen van ondernemingen die een project uitvoeren. De Vlaamse overheid zal zelf geen projecten opstarten. Om de emissiekredieten uit projecten van ondernemingen te kunnen kopen, zal een programma voor tegemoetkomingen voor de administratieve kosten van een project worden uitgewerkt. Er wordt een pilootprogramma voor projectgebonden mechanismen opgestart teneinde hiermee ervaring op te bouwen bij de Vlaamse

overheid en bedrijfswereld. De resultaten van de pilootfase zullen de basis zijn om op ruime schaal te starten met een programma van projectgebonden mechanismen, dat de noodzakelijke emissiekredieten oplevert.

Artikel 22

De naleving van de verplichtingen opgelegd op basis van dit decreet en zijn uitvoeringsbesluiten zal worden gecontroleerd door de ambtenaren die daartoe door de Vlaamse regering zullen worden aangeduid.

Artikelen 23 – 26

Er wordt voorzien in de mogelijkheid om administratieve geldboeten op te leggen bij overtreding van de verplichtingen, bedoeld in de artikelen 18, 19, § 2, en 20.

Wanneer de brandstofleveranciers de verplichtingen in verband met het geven van informatie over rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën en het uitvoeren van een actie- en middelenverbintenis, bedoeld in resp. de artikelen 18 en 19, § 2, niet uitvoeren, zal een administratieve geldboete opgelegd worden. De administratieve geldboete voor het niet verlenen van informatie, zoals voorzien in artikel 18, bedraagt minstens 250 euro en maximum 100.000 euro. Als een brandstofleverancier zijn jaarlijkse actie- en middelenverbintenis niet (volledig) uitvoert, zal aan de betrokken leverancier een administratieve geldboete opgelegd worden in functie van de financiële impact van de actie, die werd bepaald in het actieplan.

De administratieve geldboete die opgelegd wordt bij het niet voldoen aan de verplichting om emissierechten voor te leggen, bedoeld in artikel 24, is afhankelijk van het aantal te weinig voorgelegde emissierechten. De administratieve geldboete is aanzienlijk hoger dan de verwachte marktprijs van de emissierechten en bedraagt, in overeenstemming met de Europese richtlijn, 40 euro per ton CO_2-equivalent voor de periode 2005-2007 en 100 euro per ton voor de periode 2008-2012. Naast de administratieve geldboete wordt als handhavingsmaatregel opgelegd dat de identiteit zal worden openbaargemaakt van de exploitanten die onvoldoende emissierechten inleveren.

De opbrengst van de administratieve geldboetes wordt in het Energiefonds gestort.

Artikel 27

In het kader van Beter Bestuurlijk Beleid wordt het energiebeleid een beleidsveld binnen het bevoegdheidsdomein Economie. Aangezien in het kader van het Beter Bestuurlijk Beleid slechts adviesraden op het niveau van bevoegdheidsdomeinen voorzien worden, en gezien het groot maatschappelijk belang van het energiebeleid, wordt voorgesteld specifieke adviesraden voor dit beleidsveld op te richten. Om te garanderen dat het energiebeleid niet alleen vanuit een sociaal-economische, maar ook vanuit een ecologische invalshoek bekeken wordt, zal als adviesraad voor energie een Autonome Commissie Energiebeleid Vlaanderen opgericht worden, zowel binnen de adviesraad voor het bevoegdheidsdomein Economie als Leefmilieu (momenteel resp. de SERV en MiNa-raad)

De oprichting van specifieke commissies moet ertoe bijdragen dat door het betrekken van het maatschappelijk middenveld bij het beleid, het noodzakelijke maatschappelijke draagvlak voor de realisatie van het gevoerde beleid wordt vergroot.

Artikel 28

Dit artikel regelt de samenstelling van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen. Deze commissies zijn samengesteld uit een voorzitter, een ondervoorzitter, maximum twintig leden en maximum acht ledendeskundigen. De voorzitter, de ondervoorzitter en de leden worden door de Vlaamse regering benoemd en zijn stemgerechtigd. Om de continuïteit van de werking van de Autonome Commissies te garanderen wordt voor ieder lid door de Vlaamse regering tevens een plaatsvervanger aangeduid. De plaatsvervangers zijn enkel stemgerechtigd als het effectieve lid dat zij vervangen niet aanwezig is.

In paragraaf 2 wordt de voordracht van de voorzitter en de ondervoorzitter geregeld.

Paragraaf 3 duidt de verschillende raden, organisaties en verenigingen aan die in de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen met stemrecht vertegenwoordigd zijn. Het betreft organisaties en verenigingen die op een bepaalde manier bij het energiebeleid betrokken zijn.

In de Autonome Commissie Energiebeleid Vlaanderen bij de SERV staan de sociaal-economische aspecten van het energiebeleid centraal. Vandaar dat de grootste vertegenwoordiging voorbehouden is aan de werkgevers- en werknemersorganisaties (maximum 10 leden). Daarnaast zijn ook de energiesector en de verbruikersorganisaties elk met maximum 5 leden vertegenwoordigd.

Omdat de milieubenadering centraal staat bij de Autonome Commissie Energiebeleid Vlaanderen binnen de MiNa-Raad, wordt het grootste aantal zetels (maximum 10) voorbehouden aan vertegenwoordigers van de milieubewegingen. Daarnaast heeft de energiesector recht op maximaal vijf vertegenwoordigers. Het is hierbij de bedoeling dat alle operatoren op de energiemarkt vertegenwoordigd zijn. Naast de voormelde leden zijn ook de verbruikersorganisaties met maximum 5 leden vertegenwoordigd.

Paragraaf vier bepaalt door wie de ledendeskundigen worden voorgedragen. Deze deskundigen zijn vaste leden van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen, in tegenstelling tot de derden waarop de commissies krachtens artikel 30, § 2, van dit ontwerp van decreet kunnen beroep doen. Aangezien deze ledendeskundigen omwille van hun wetenschappelijke deskundigheid worden opgenomen, genieten zij geen stemrecht.

In de gevallen dat het effectieve lid om één of andere reden zijn mandaat niet langer kan bekleden, zal hij tijdelijk worden vervangen door de plaatsvervanger totdat in de vervanging van het effectieve lid is voorzien.

Volgens paragraaf 5 bepaalt de Vlaamse regering het aantal leden en ledendeskundigen, rekening houdend met de verdeling, zoals aangeven in paragraaf 3 en 4, en waarbij het aantal leden twintig niet mag overschrijden en het aantal ledendeskundigen beperkt is tot acht.

De duur van het mandaat van zowel de effectieve leden als de plaatsvervangers bedraagt, zoals bepaald in § 6, vier jaar. De mandaten zijn onbeperkt hernieuwbaar, telkens voor een periode van vier jaar.

Er wordt tevens een regeling voorzien voor de definitieve vervanging van de leden. Als een lid zijn mandaat niet langer uitoefent door bijvoorbeeld ontslagname of overlijden, dan wordt hij vervangen door zijn plaatsvervanger totdat in de vervanging van het effectieve lid is voorzien, volgens de regels bepaalt in § 1.

Het lidmaatschap van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen eindigt in ieder geval op de dag dat organisatie die de voordracht van het lid deed, aan de Vlaamse regering meldt dat zij niet langer achter haar vertegenwoordiger staat. Tegelijkertijd moet de organisatie dan een nieuw lid voordragen.

Artikel 29

Artikel 29 bepaalt de taken van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen. De commissies hebben een ruime bevoegdheid gaande van studies verrichten en aanbevelingen formuleren tot adviezen verstrekken over het energiebeleid.

Zij kunnen deze taak ofwel op eigen initiatief vervullen ofwel op vraag van het Vlaams Parlement, de Vlaamse regering of de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid.

Om het maatschappelijk middenveld te betrekken bij het energiebeleid en zodoende de kwaliteit van het beleid en het noodzakelijke maatschappelijke draagvlak te vergroten, wordt in paragraaf 2 uitdrukkelijk bepaalt dat de Vlaamse regering steeds het advies moet inwinnen van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen voor voorontwerpen van decreet en reglementaire besluiten die betrekking hebben op het energiebeleid, met uitzondering van het begrotingsdecreet.

Deze voormelde taken wordt nu reeds uitgevoerd binnen het globale takenpakket van de MiNa-Raad en de SERV.

Paragraaf 3 regelt de termijnen waarbinnen de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen hun adviezen moeten uitbrengen. Voor adviezen op vraag van het Vlaams Parlement, de Vlaamse regering of de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid, moet de termijn zoals vermeld in de adviesaanvraag worden gerespecteerd. Om zelfs in dringende omstandigheden de kwaliteit van de adviezen te waarborgen, moet een minimumtermijn van tien werkdagen worden gerespecteerd. Adviezen over voorontwerpen van decreet en ontwerpbesluiten moeten in de regel worden verstrekt binnen een termijn van één maand te rekenen vanaf de dag volgend op de dag van de aanvraag. In geval van hoogdringendheid kan de Vlaamse regering een advies vragen binnen een termijn van vijf werkdagen, op voorwaarde dat zij de aanvraag om spoedadvies motiveert.

Als de adviezen niet binnen de gestelde termijnen gegeven zijn, mag aan de adviesverplichting worden voorbijgegaan.

Alle adviezen zijn, nadat ze werden meegedeeld aan de aanvrager van het advies, openbaar. Bovendien dienen de Autonome Commissies jaarlijks aan het Vlaams Parlement verslag uit te brengen over hun werkzaamheden.

Artikel 30

Artikel 30 regelt de interne organisatie van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen. Zij moeten een dagelijks bestuur samenstellen en kunnen eveneens een beroep doen op subcommissies, die al dan niet een permanent karakter hebben. Hierbij dienen de door het huishoudelijk reglement vastgestelde voorwaarden nageleefd te worden.

De opdrachten waarmee de subcommissies kunnen worden belast kunnen zich ofwel richten naar een bepaalde doelgroep (bijvoorbeeld huishoudens, industrie, scholen, …) ofwel naar een bepaalde energiesector (bijvoorbeeld hernieuwbare energie, elektriciteitssector, …).

De commissies kunnen eveneens een beroep doen op derden voor het onderzoek van bijzondere vraagstukken. Dit kan gebeuren voorafgaand aan de vergaderingen voor het onderzoek van bepaalde vragen, hetzij op de vergaderingen voor de bespreking van bepaalde onderwerpen. In tegenstelling tot de subcommissies zijn deze derden onafhankelijk van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen. Op deze manier kunnen ook vertegenwoordigers van andere sectoren bijvoorbeeld het onderwijs, de welzijnssector, de mobiliteitssector, … worden gehoord. Uiteraard zijn deze personen niet stemgerechtigd.

De Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen zijn verplicht om een huishoudelijk reglement op te stellen, dat moet goedgekeurd worden door de Vlaamse regering. Het ontwerp van decreet somt een aantal punten op die essentieel worden geacht voor de goede werking van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen en die dus zeker moeten worden geregeld :

– de bevoegdheden van de voorzitter en de ondervoorzitter ;

– de bevoegdheden van het dagelijkse bestuur ;

– de wijze van bijeenroeping en beraadslaging ;

– de frequentie van de vergaderingen ;

– de bekendmaking van de vergaderingen ;

– de voorwaarden waaronder een beroep kan worden gedaan op derden of op permanente of tijdelijke subcommissies.

Naast deze verplichte punten kunnen uiteraard nog andere aspecten in het reglement worden opgenomen.

Artikel 31

De Vlaamse regering stelt een secretariaat ter beschikking van de commissies (1/2 VTE per commissie). De presentiegelden en de reis- en verblijfskosten die gelden binnen de MiNa en de SERV zijn ook van toepassing op de voorzitter, de ondervoorzitter en de leden van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen.

Daarnaast wordt aan de milieuverenigingen die zitting hebben in de Autonome Commissie Energiebeleid Vlaanderen van de MiNa-Raad een aanvullende subsidie toegekend, zodanig dat zij hun adviesverlenende opdracht naar behoren kunnen invullen en hun standpunten op een degelijke manier kunnen voorbereiden.

Artikel 32

Zoals vastgelegd in artikel 29, moet de Vlaamse regering over alle besluiten ter uitvoering van dit decreet het advies van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen inwinnen.

Artikel 33

Het decreet krijgt de citeertitel “REG-decreet”.

Artikel 34

In het artikel 20, § 1, van het Elektriciteitsdecreet werd bepaald dat een Energiefonds werd opgericht onder beheer van de VREG.

Paragraaf 3 van hetzelfde artikel bepaalt dat de Vlaamse regering beschikt over de kredieten van het het Energiefonds voor haar REG-beleid.

Dit gaf aanleiding tot onduidelijkheid. Het was de bedoeling dat de VREG de inkomsten uit bepaalde openbaredienstverplichtingen laat storten in het Energiefonds maar niet tussenkomt in de wijze waarop het Energiefonds wordt aangewend. § 1 werd daarom aangepast naar analogie van de decreettekst over de oprichting van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

Artikel 35

De steunmaatregelen die onder de aanmeldingsplicht ressorteren, kunnen slechts worden toegekend na het inwerkingtreden van de betreffende uitvoeringsbesluiten. Deze uitvoeringsbesluiten zullen bij de Europese Commissie worden aangemeld.

Artikel 36

Om te vermijden dat een vacuüm ontstaat tussen de huidige financieringswijze van initiatieven inzake rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen via de Vlaamse begroting en de nieuwe financieringswijze via pararegionalen A (Energiefonds en Fonds Hernieuwbare Energiebronnen) is een graduele inwerkingtreding van de artikelen 3 tot en met 15 van het REG-decreet nodig. Deze artikelen kunnen pas in werking gesteld worden als de nieuwe financieringswijze structureel geregeld is, met andere woorden indien in de fondsen voldoende kredieten beschikbaar zijn om het REG-decreet structureel te financieren.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie

Gilbert BOSSUYT

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

Voorontwerp van decreet tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie :

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

1° ondernemingen : natuurlijke personen die koopman zijn of een zelfstandig beroep uitoefenen, de vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen, de Europese economische samenwerkingsverbanden en de economische samenwerkingsverbanden die beschikken over een exploitatiezetel in het Vlaamse Gewest of die zich ertoe verbinden in het Vlaamse Gewest een exploitatiezetel te vestigen ;

2° niet-commerciële instellingen : scholen, universiteiten, verzorgingsinstellingen en andere gemeenschapsdiensten, verenigingen zonder winstoogmerk en feitelijke verenigingen die een filantropisch, wetenschappelijk, technisch of pedagogisch doel nastreven op het gebied van energie, milieubescherming of bestrijding van sociale uitsluiting ;

3° rationeel energiegebruik : het zo efficiënt mogelijke gebruik van energie ;

4° rationeel energiebeheer : het geheel van handelingen die ondernomen worden om het energiegebruik te meten, te analyseren, te verminderen en te volgen met het oog op het verkrijgen van een rationeel energiegebruik, met inbegrip van het volgen van vormingsactiviteiten rond rationeel energiegebruik en het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor de installatie van een energiezuinig product, systeem of een energiezuinige techniek ;

5° haalbaarheidsstudie : studie die de economische, sociale of juridische haalbaarheid van een concreet project onderzoekt ;

6° Energiefonds : het fonds, bedoeld in artikel 20 van het Elektriciteitsdecreet ;

7° Fonds Hernieuwbare Energiebronnen : het fonds, bedoeld in artikel 26 van het Elektriciteitsdecreet ;

8° referentieproject : project voor het installeren en monitoren bij een eerste gebruiker, die niet de ontwikkelaar, fabrikant of distributeur is, van voor het Vlaamse Gewest nieuwe energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën of van voor het Vlaamse Gewest nieuwe toepassingen van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën door de ontwikkelaar, fabrikant of distributeur ervan ;

9° marktintroductieproject : project voor het installeren en monitoren van het gebruik van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën die nog niet ruim verspreid zijn in het Vlaamse Gewest, door een particulier, een niet-commerciële instelling, een publiekrechtelijke persoon of een onderneming, die niet de ontwikkelaar, fabrikant of distributeur ervan is ;

10° subsidieovereenkomst : subsidie in de vorm van een overeenkomst, waarbij de rechten en de plichten van de Vlaamse regering en van de begunstigde worden opgenomen ;

11° energiebeleidsovereenkomst : iedere overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering, en een tegenpartij, waarbij die tegenpartij zich engageert om binnen een afgesproken termijn een vooropgestelde verbetering inzake energie-efficiëntie te behalen of te stimuleren, tot de wereldtop inzake energie-efficiëntie in haar sector te behoren of een bepaald percentage van het energieverbruik te dekken met behulp van hernieuwbare energietechnologieën of hiervoor stimulansen te verstrekken ;

12° hernieuwbare energietechnologieën : technologieën die gebruikmaken van hernieuwbare energiebronnen ;

13° hernieuwbare energiebronnen : alle andere energiebronnen dan fossiele brandstoffen of kernsplijting die op een duurzame wijze ingezet kunnen worden ;

14° beschermde persoon : natuurlijke persoon

a) die een verhoogde tegemoetkoming van het ziekenfonds geniet zoals bepaald in het koninklijk besluit van 8 augustus 1997 ter bepaling van de inkomensvoorwaarden en de voorwaarden in verband met de ingang, het behoud en de intrekking van het recht op de verhoogde verzekeringstegemoetkoming, die bedoeld zijn in artikel 37, § 1, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 ;

b) die een minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling heeft verkregen in het kader van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen ;

c) die budgetbegeleiding geniet op basis van de wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering ;

d) ten aanzien van wie een beslissing is genomen tot toekenning van :

1° een leefloon, toegekend door het OCMW van de gemeente, krachtens de wet van 26 mei 2002 tot instelling van het recht op maatschappelijke integratie ;

2° een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, krachtens de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden ;

3° een inkomensgarantie voor ouderen, krachtens de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen ;

4° een inkomensvervangende tegemoetkoming, krachtens de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten ;

5° een integratietegemoetkoming, krachtens de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, als die gehandicapte behoort tot de categorieën II, III of IV, bepaald bij het ministerieel besluit van 30 juli 1987 tot vaststelling van de categorieën en van de handleiding voor de evaluatie van de graad van zelfredzaamheid met het oog op het onderzoek naar het recht op de integratietegemoetkoming ;

6° een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden, krachtens artikels 127 en volgende van de wet van 22 december 1989 ;

7° een tegemoetkoming als gehandicapte persoon ten gevolge van een blijvende arbeidsongeschiktheid of een invaliditeit van ten minste 65%, krachtens de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen voor mindervaliden, binnen de perken, bepaald bij artikel 28 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten ;

8° een tegemoetkoming voor de hulp van een derde persoon, krachtens de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen voor mindervaliden, binnen de perken, bepaald bij artikel 28 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten ;

e) die een voorschot geniet, toegekend door het OCMW, op de tegemoetkomingen, bedoeld in d) ;

f) die een steun verkrijgt die gedeeltelijk of volledig ten laste genomen wordt door de federale staat, op basis van artikel 4 en 5 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun, verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ;

15° brandstofleveranciers : de leveranciers van aardgas, stookolie, steenkool, butaan en propaan ;

16° broeikasgassen : kooldioxide (CO_2), methaan (CH_4), lachgas (N_2O), fluorkoolwaterstoffen (HFK's), perfluorkoolstoffen (PFK's) of zwavelhexafluoride (SF_6) ;

17° ton CO_2-equivalent : een metrische ton kooldioxide (CO_2) of een hoeveelheid van een ander broeikasgas met een gelijkwaardig aardopwarmingspotentieel ;

18° emissierecht : een overdraagbaar recht om gedurende een bepaalde periode één ton CO_2-equivalent aan broeikasgassen uit te stoten.

Artikel 3

Dit decreet heeft tot doel bij te dragen aan de doelstellingen van het Vlaamse Gewest inzake het terugdringen van de broeikasgasemissies en er mee voor te zorgen dat de reductiedoelstellingen geen rem zijn voor de economische en sociale ontwikkelingen, maar een kans bieden op kwalitatieve groei, werkgelegenheid en een competitief voordeel op middellange termijn.

HOOFDSTUK II

Tegemoetkomingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibele mechanismen

AFDELING I

Middelen

Artikel 4

§ 1. De tegemoetkomingen, die op basis van de programma's, opgenomen in dit hoofdstuk, kunnen worden toegekend ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het rationeel energiebeheer, worden toegekend binnen de perken van de beschikbare middelen van het Energiefonds of de algemene uitgavenbegroting.

De tegemoetkomingen die op basis van de programma's, opgenomen in dit hoofdstuk, kunnen worden toegekend ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, worden toegekend binnen de perken van de beschikbare middelen van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

De tegemoetkomingen, die op basis van de programma's, opgenomen in dit hoofdstuk, kunnen worden toegekend ter bevordering van de toepassing van flexibele mechanismen, worden toegekend binnen de perken van de beschikbare middelen van de algemene uitgavenbegroting.

§ 2. Als een tegemoetkoming, die op basis van een programma, opgenomen in dit hoofdstuk, wordt toegekend, zowel ter bevordering van het rationeel energiegebruik of het rationeel energiebeheer als ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën, wordt de tegemoetkoming toegekend binnen de perken van de beschikbare middelen van het Energiefonds als de nadruk ligt op de bevordering van het rationeel energiegebruik, en van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen als de nadruk ligt op het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

Artikel 5

Bij de verdeling van de middelen van het Energiefonds en van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen over de verschillende programma's die op basis van dit hoofdstuk kunnen worden opgesteld, houdt de Vlaamse regering rekening met de mate waarin deze programma's op een kostenefficiënte manier bijdragen aan de doelstellingen van het Vlaamse Gewest inzake de terugdringing van de broeikasgasemissies.

AFDELING II

Programma's voor natuurlijke personen

Artikel 6

De Vlaamse regering kan een programma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van natuurlijke personen voor :

1° de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen ;

2° een rationeel energiebeheer ;

3° de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën.

AFDELING III

Programma's voor ondernemingen

ONDERAFDELING I

De onderneming als gebruiker van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën

Artikel 7

De Vlaamse regering kan een programma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van ondernemingen voor :

1° de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen ;

2° een rationeel energiebeheer ;

3° de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën ;

4° het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen of voor de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën.

ONDERAFDELING II

De onderneming als ontwikkelaar, producent of distributeur van energiezuinige producten, technieken of systemen of van hernieuwbare energietechnologieën

Artikel 8

§ 1. De Vlaamse regering kan een programma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van ondernemingen die ontwikkelaar, fabrikant of distributeur zijn van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën, voor het uitvoeren van referentieprojecten.

§ 2. De onderneming, bedoeld in § 1, sluit met de eerste gebruiker een overeenkomst waarin het deel van de tegemoetkoming dat gegeven wordt om de investerings- en installatiekosten te dekken, wordt overgedragen aan de eerste gebruiker en waarin de gebruiker de onderneming toestaat om de resultaten van het project te gebruiken bij commercialisering.

ONDERAFDELING III

De onderneming als promotor van rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen

Artikel 9

De Vlaamse regering kan een programma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van ondernemingen voor :

1° het voeren van sensibiliserings- en communicatieacties rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

2° de informatieverzameling en -verstrekking inzake rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

3° het organiseren van vormingsprojecten rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en hernieuwbare energietechnologieën.

AFDELING IV

Programma's voor niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen

Artikel 10

De Vlaamse regering kan een programma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen voor :

1° de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen ;

2° een rationeel energiebeheer ;

3° de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën ;

4° het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen of voor de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën ;

5° het voeren van sensibiliserings- en communicatieacties rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

6° de informatieverzameling en -verstrekking inzake rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

7° het organiseren van vormingsprojecten rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

8° de kosten, verbonden aan de voorbereiding, ondertekening, uitvoering en voortgangscontrole van een energiebeleidsovereenkomst.

AFDELING V

Marktintroductieprogramma

Artikel 11

§ 1. De Vlaamse regering kan op geregelde tijdstippen een programma opstellen om marktintroductieprojecten te ondersteunen. Dat programma geeft een beschrijving van de energiezuinige producten, technieken en systemen of van de hernieuwbare energietechnologieën, waarvoor de Vlaamse regering een hogere marktintroductie wil verkrijgen, evenals het totale budget dat ze daartoe wil aanwenden en de maximale hoogte van de tegemoetkomingen die in het kader van dit marktintroductieprogramma kunnen worden toegestaan.

Het programma geeft aan welke van de volgende doelgroepen kunnen inschrijven op het marktintroductieprogramma : natuurlijke personen, ondernemingen, niet-commerciële instellingen of publiekrechtelijke rechtspersonen.

De Vlaamse regering lanceert vervolgens een oproep, waarop belangstellenden uit de aangewezen doelgroepen kunnen intekenen, die deze energiezuinige producten, technieken of systemen of hernieuwbare energietechnologieën willen installeren en die bereid zijn mee te werken aan de monitoring en kennisoverdracht aan de gebruikerssector.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels van de oproep, evenals de nadere regels betreffende de monitoring en de bekendmaking van de resultaten van de marktintroductieprojecten.

AFDELING VI

Programma's voor de toepassing van flexibele mechanismen.

Artikel 12

De Vlaamse regering kan tegemoetkomingen verstrekken voor de administratieve kosten die gepaard gaan met het voorbereiden van en deelnemen aan de flexibele mechanismen Gezamenlijke Uitvoering en het Mechanisme voor Schone Ontwikkeling onder het Protocol van Kyoto.

De Vlaamse regering kan ook tegemoetkomingen verstrekken voor de uitvoering van projecten in het kader van de flexibele mechanismen, bedoeld in het eerste lid, met het oog op de verwerving van emissierechten door de Vlaamse overheid.

AFDELING VII

Hoogte van de tegemoetkomingen

Artikel 13

§ 1. De Vlaamse regering stelt de hoogte van de tegemoetkomingen en de in aanmerking komende kosten, bedoeld in dit decreet, vast alsmede de nadere regels betreffende de aanvraag, de beoordeling van de aanvragen en het toekennen van de tegemoetkomingen.

§ 2. De tegemoetkomingen, bedoeld in § 1, kunnen de vorm aannemen van een subsidie, een lening tegen een verlaagde rentevoet, een voorschot of een ander geldelijk voordeel.

Artikel 14

§ 1. De tegemoetkomingen die ter uitvoering van dit decreet worden toegekend aan natuurlijke personen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen, kunnen maximaal 100 % van de in aanmerking komende kosten bedragen.

Voor tegemoetkomingen die meer dan 50% van de in aanmerking komende kosten bedragen of die hoger liggen dan 150.000 euro, sluit de Vlaamse regering met de begunstigde een subsidieovereenkomst, waarin een resultaatsverbintenis wordt opgenomen.

§ 2. De tegemoetkomingen die ter uitvoering van dit decreet worden toegekend aan kleine of middelgrote ondernemingen, kunnen maximaal 50 % van de in aanmerking komende kosten bedragen.

Als de onderneming een grote onderneming is, kunnen deze tegemoetkomingen maximaal 40% van de in aanmerking komende kosten bedragen.

De Vlaamse regering zal deze maximumpercentages aanpassen overeenkomstig de percentages, opgenomen in de Europese kaderregeling inzake staatssteun ten behoeve van het milieu.

Bij het bepalen van de in aanmerking komende kosten en de definitie van de kleine, middelgrote en grote ondernemingen richt de Vlaamse regering zich naar de op EU-niveau vastgestelde definities.

Artikel 15

Beschermde personen hebben recht op een tegemoetkoming die minstens 20% hoger is dan de tegemoetkoming voor dezelfde aankoop of gemaakte kosten die gegeven wordt aan natuurlijke personen die geen beschermde personen zijn.

Onder voorbehoud van de toepassing van het eerste lid kunnen de tegemoetkomingen aan beschermde personen maximaal 100 % van de gemaakte kosten bedragen.

Artikel 16

De Vlaamse regering zal de tegemoetkomingen in elk individueel geval dusdanig beperken dat de cumulatie van de tegemoetkomingen, gegeven ter uitvoering van dit decreet, met de overheidssteun die op grond van andere regelgevingen wordt toegekend, de maximale tegemoetkomingspercentages, bepaald in artikel 14, niet overschrijdt.

HOOFDSTUK III

Energiebeleidsovereenkomsten en verplichtingen met betrekking tot energie-efficiëntie voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen

Artikel 17

§ 1. De Vlaamse regering kan energiebeleidsovereenkomsten sluiten met :

1° een of meer overkoepelende, representatieve organisaties van ondernemingen, niet-commerciële instellingen of publiekrechtelijke rechtspersonen ;

2° een of meer ondernemingen of niet-commerciële instellingen ;

3° een of meer publiekrechtelijke rechtspersonen.

§ 2. De Vlaamse regering legt het ontwerp van energiebeleidsovereenkomst met een doelgroep ter bespreking voor aan het Vlaams Parlement.

§ 3. Jaarlijks rapporteert de Vlaamse regering aan het Vlaams Parlement over de gesloten energiebeleidsovereenkomsten.

Artikel 18

§ 1. De Vlaamse regering kan verplichtingen opleggen aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen.

Die verplichtingen kunnen verplichtingen zijn met betrekking tot rationeel energiebeheer, het uitvoeren van economisch haalbare investeringen inzake energie-efficiëntie en het nakomen van minimale doelstellingen inzake energiebesparing en energieopwekking op basis van hernieuwbare energietechnologieën.

De verplichtingen kunnen verder betrekking hebben op het opstellen van een plan inzake energie-efficiëntie dat opgesteld wordt door een door het Vlaamse Gewest erkende deskundige en dat door het Vlaamse Gewest wordt goedgekeurd. De Vlaamse regering bepaalt daartoe de nadere uitvoeringsvoorwaarden en legt een erkenningsregeling voor de deskundige vast.

§ 2. Ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die een energiebeleidsovereenkomst met de Vlaamse regering sluiten moeten minstens voldoen aan de verplichtingen, bedoeld in § 1, die gelden op het moment van het sluiten van de energiebeleidsovereenkomst..

Als de Vlaamse regering nieuwe verplichtingen oplegt, op basis van § 1, zijn die verplichtingen niet strenger dan de bepalingen, opgenomen in de energiebeleidsovereenkomst, behalve in geval van dringende noodzaak of om te voldoen aan internationale of Europese verplichtingen. In die gevallen pleegt de Vlaamse regering vooraf overleg met de andere partijen van de energiebeleidsovereenkomst. De Vlaamse regering bepaalt de nadere uitvoeringsvoorwaarden aangaande de te volgen overlegprocedure.

§ 3. In afwijking van het vorige lid kan de Vlaamse regering verplichtingen, zoals bepaald in § 1, opleggen aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die de bepalingen van de gesloten energiebeleidsovereenkomst niet naleven.

§ 4. De Vlaamse regering kan de tegemoetkomingen, bepaald in hoofdstuk II van dit decreet verlagen voor de ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energiebeleidsovereenkomst willen ondertekenen.

HOOFDSTUK IV

Verplichtingen met betrekking tot het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen voor de brandstofleveranciers

Artikel 19

De Vlaamse regering kan aan brandstofleveranciers verplichtingen opleggen inzake :

1° het geven van informatie aan en het sensibiliseren van hun klanten over rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen ;

2° het geven van informatie over het energieverbruik en over de energiekosten van de eindverbruikers.

Artikel 20

§ 1. De Vlaamse regering start een overleg op met de brandstofleveranciers over het aanbieden van programma's ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen bij hun klanten.

De overeengekomen programma's worden vastgelegd in een energiebeleidsovereenkomst.

§ 2. Vanaf 1 januari 2005 kan de Vlaamse regering aan de brandstofleveranciers die geen partij zijn in een energiebeleidsovereenkomst, of die de energiebeleidsovereenkomst niet naleven, verplichtingen opleggen inzake een jaarlijkse actieverbintenis.

De actieverbintenis wordt vastgelegd in een actieplan dat door de betrokken brandstofleverancier wordt voorbereid.

Dat actieplan bevat de premies en acties die een brandstofleverancier aanbiedt aan zijn klanten ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

De Vlaamse regering stelt de nadere regels vast met betrekking tot de samenstelling, de wijze van indiening, de beoordeling, de goedkeuring en de controle van de uitvoering van de actieplannen.

§ 3. De brandstofleveranciers kunnen voor de nakoming van de verplichting, bedoeld in dit artikel, op hun kosten een beroep doen op derden, onder de voorwaarden die bepaald zijn door de Vlaamse regering.

Artikel 21

De ambtenaren, daartoe aangewezen door de Vlaamse regering, zijn bevoegd voor de controle op de naleving van de verplichtingen opgelegd op basis van artikel 19 en 20, § 2, en voor het opleggen van de administratieve boete, bedoeld in artikel 24. Zij kunnen daartoe aan de brandstofleveranciers alle gegevens en inlichtingen vragen die nodig zijn voor de uitoefening van hun taken. De brandstofleverancier aan wie een vraag is gericht om gegevens en inlichtingen te verstrekken, moet binnen de door de ambtenaren bepaalde redelijke termijn alle medewerking verlenen.

HOOFDSTUK V

Flexibele mechanismen

Artikel 22

In het kader van een Europese regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Europese Gemeenschap, kan de Vlaamse regering met betrekking tot installaties die broeikasgassen uitstoten als exploitatievoorwaarde opleggen dat deze installaties over een emissievergunning moeten beschikken. Op basis van die emissievergunning moet jaarlijks een bepaald aantal emissierechten bij de Vlaamse regering ingeleverd worden in overeenstemming met de hoeveelheid broeikasgassen die in die periode werd uitgestoten.

De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden voor de emissievergunning en de regels voor het meten en de rapportering van de emissies en voor de verificatie van deze rapporten.

De Vlaamse regering bepaalt de totale hoeveelheid emissierechten die elk jaar aan installaties in het Vlaamse Gewest worden toegekend en de wijze waarop die emissierechten aan de installaties in kwestie worden toegewezen.

De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels voor de uitgifte, inlevering, schrapping, transfers, geldigheidsduur van de emissierechten en voor het opstellen en de controle van een register in de vorm van een elektronische databank door middel waarvan de emissierechten worden uitgegeven, gehouden, overgedragen en geschrapt.

De Vlaamse regering bepaalt de verdere toepassingsregels en procedures voor de implementering van een Europees systeem van emissiehandel in het Vlaamse Gewest.

Artikel 23

De Vlaamse regering bepaalt de nadere uitvoeringsvoorwaarden en regels voor het inzetten van de flexibele mechanismen Gezamenlijke Uitvoering en het Mechanisme voor Schone Ontwikkeling onder het Protocol van Kyoto.

De Vlaamse regering bepaalt de kwantitatieve doelstellingen, de strategie en de financieringswijze inzake het verwerven van emissierechten door de flexibele mechanismen te gebruiken in het kader van het Protocol van Kyoto.

HOOFDSTUK VI

Sancties

Artikel 24

Een administratieve geldboete wordt opgelegd aan de brandstofleverancier die een verplichting, vastgelegd in artikel 19 en 20, § 2, niet naleeft. Die administratieve geldboete wordt beperkt tot de kosten voor het Vlaamse Gewest om zelf de acties uit te voeren die zijn opgenomen in de verplichtingen, vastgelegd in artikel 19 en 20, § 2.

Artikel 25

Aan de exploitant van de installatie wordt een administratieve geldboete opgelegd voor elke ton CO_2-equivalent die door de installatie uitgestoten wordt en waarvoor op basis van artikel 22, eerste lid, geen emissierechten werden ingeleverd. Per ton uitgestoten CO_2-equivalent bedraagt de administratieve geldboete 40 euro voor de periode 2005-2007 en 100 euro vanaf 2008. De betaling van de boete wegens emissieoverschrijding ontslaat de exploitant niet van de verplichting, bij de inlevering van emissierechten in verband met het volgende kalenderjaar, een hoeveelheid emissierechten in te leveren die gelijk is aan de emissieoverschrijding.

De Vlaamse regering neemt maatregelen om de publicatie te verzekeren van de namen van de exploitanten die onvoldoende emissierechten inleveren om te voldoen aan de verplichtingen, opgelegd krachtens artikel 22, eerste lid.

Artikel 26

§ 1. De administratieve geldboetes, bedoeld in artikel 24 en 25, worden opgelegd door de door de Vlaamse regering aangewezen ambtenaren, op voorwaarde dat de betrokkene werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen.

§ 2. De betrokkene wordt van de beslissing tot het opleggen van de administratieve geldboete in kennis gesteld met een aangetekende brief met bericht van ontvangst.

De Vlaamse regering stelt hieromtrent de nadere regels vast.

§ 3. De ambtenaren, daartoe aangewezen door de Vlaamse regering, beslissen over de gemotiveerde verzoeken om kwijtschelding, vermindering of uitstel van betaling van de administratieve geldboeten die de betrokkene met een aangetekende brief tot hen richt. Het verzoek schorst de bestreden beslissing.

§ 4. De in § 3 bedoelde verzoeken worden binnen vijftien dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte op de post van de in § 2, tweede lid, bedoelde aangetekende brief, gericht aan de daartoe door de Vlaamse regering aangewezen ambtenaren.

§ 5. De ambtenaren, daartoe aangewezen door de Vlaamse regering, nemen een beslissing binnen 30 dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte op de post van het in § 4 bedoelde verzoek.

De beslissing van de bevoegde ambtenaren wordt met een aangetekende brief met bericht van ontvangst ter kennis gebracht van de indiener van het verzoekschrift.

Bij een met redenen omklede aangetekende brief, gericht aan de indiener van het verzoek, kan de bevoegde ambtenaar de voormelde termijn eenmalig verlengen met 30 dagen.

§ 6. Als de beslissing niet is verzonden binnen de in § 5 gestelde termijn, wordt het verzoek geacht te zijn ingewilligd.

§ 7. De administratieve geldboete moet worden betaald binnen zestig dagen na de kennisgeving van de definitieve beslissing.

§ 8. De vordering tot voldoening van de administratieve geldboete verjaart na verloop van vijf jaar, te rekenen vanaf de dag waarop ze is ontstaan.

De verjaring wordt gestuit op de wijze en onder de voorwaarden, bepaald bij artikel 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

§ 9. De administratieve geldboeten worden gestort in het Energiefonds.

Artikel 27

§ 1. Bij gebrek aan voldoening van de administratieve geldboete en toebehoren, bedoeld in artikel 24 en 25, wordt een dwangbevel uitgevaardigd door de ambtenaar die belast is met de invordering.

Dat dwangbevel wordt geviseerd en uitvoerbaar verklaard door de ambtenaar die daartoe is aangewezen door de Vlaamse regering.

§ 2. De betekening van het dwangbevel gebeurt bij gerechtsdeurwaardersexploot of met een aangetekende brief.

§ 3. Op het dwangbevel zijn de bepalingen van toepassing van deel V van het Gerechtelijk Wetboek houdende bewarend beslag en middelen tot tenuitvoerlegging.

§ 4. Binnen een termijn van 30 dagen na de betekening van het dwangbevel kan de betrokkene bij gerechtsdeurwaardersexploot een met redenen omkleed verzet doen, houdende dagvaarding van het Vlaamse Gewest, bij de rechtbank van het arrondissement van de plaats waar de goederen gelegen zijn. Dat verzet schorst de tenuitvoerlegging van het dwangbevel.

HOOFDSTUK VII

Oprichting van een Energieraad Vlaanderen

Artikel 28

§ 1. Een Energieraad Vlaanderen wordt opgericht als een autonome commissie binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen.

De Energieraad Vlaanderen geeft de minister, bevoegd voor het energiebeleid, advies inzake het energiebeleid.

§ 2. De Vlaamse regering legt nadere regels betreffende de taken, de samenstelling en de werking van de Energieraad Vlaanderen vast.

§ 3. De Vlaamse regering stelt aan de Energieraad Vlaanderen een secretariaat ter beschikking, waarvoor ze een dotatie ten laste van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap vastlegt.

§ 4. De niet-commerciële instellingen die deel uitmaken van de Energieraad, ontvangen een aanvullende subsidie, bestemd voor hun adviesverlenende opdracht inzake het energiebeleid.

HOOFDSTUK VII

Slotbepalingen

Artikel 29

Elk ontwerp van uitvoeringsbesluit van dit decreet wordt door de Vlaamse regering voor advies voorgelegd aan de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen en aan de Energieraad Vlaanderen.

Artikel 30

Het decreet wordt aangehaald als het REG-decreet.

Artikel 31

In artikel 20 van het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, wordt § 1 vervangen door wat volgt :

“§ 1. Er wordt een Energiefonds opgericht. Dit Energiefonds betreft een begrotingsfonds in de zin van artikel 45 van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd op 17 juli 1991.”

Artikel 32

Er kan op basis van een steunregeling van dit decreet pas staatssteun in de zin van artikel 87, eerste lid, van het EG-Verdrag worden toegekend na de inwerkingtreding van de desbetreffende uitvoeringsbesluiten.

Artikel 33

§ 1. Artikel 1, 2, 3 en 17 tot en met 32 van dit decreet treden in werking op de datum van de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse regering bepaalt de datum waarop artikel 4 tot en met 16 van dit decreet in werking treden.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie,

Gilbert BOSSUYT

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Sterk door overleg

SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

ADVIES OVER HET VOORONTWERP CO_2/REG-DECREET

Brussel, 9 oktober 2002

100902_AdviesCO2_REGdecreet

INHOUD

		Blz.
1.	Inleiding	51
2.	Algemene bemerkingen	52
2.1	Algemene beoordeling	52
2.2	Nood aan een CO_2/REG decreet	52
2.3	Integratie van de regelgeving wenselijk	52
2.4	Coördinatie van het CO_2/REG-beleid noodzakelijk	53
2.5	Energiebeleidsplanning	53
2.6	Vooral een subsidiedecreet	54
2.7	Financiering onzeker	54
2.8	Vooral zachte vormen van regulering	54
2.9	Beperkte meerwaarde	55
2.10	Rol van de administratie	56
2.11	Maatschappelijke betrokkenheid bij het energiebeleid	57
3.	Subsidieprogramma's	57
3.1	Inhoud van het voorontwerp	57
3.2	Algemene beoordeling	58
3.3	Rol van subsidies	58
3.4	Relatie tot bestaande programma's	59
3.5	Nood aan meer creatieve programma's	60
3.6	Beschermde personen	61
3.7	Bemerkingen bij sommige soorten subsidies	62
3.8	Enveloppefinanciering ?	63
3.9	Kosteneffectiviteit als basis voor de verdeling van de middelen ?	64

4. Financiering REG-beleid 65
4.1 Inhoud van het voorontwerp 65
4.2 Algemene beoordeling 65
4.3 Onzekere financiering 65
4.4 Gebruik van administratieve geldboetes 66
4.5 Ondoelmatig financieringssysteem 67
4.6 Beheer van het energiefonds ? 67
5. Energiebeleidsovereenkomsten 67
5.1 Inhoud van het voorontwerp 67
5.2 Algemene beoordeling 68
5.3 Relatie met bestaande en toekomstige regelgeving 68
5.4 Te summier geregeld 69
5.5 Individuele convenanten ? 70
5.6 Inconsistente definitie energiebeleidsovereenkomst 71
6. Verplichtingen voor brandstofleveranciers 71
6.1 Inhoud van het voorontwerp 71
6.2 Algemene beoordeling 71
6.3 Analogie met elektriciteit en aardgas ? 72
6.4 Verplichte energiebesparing bij hun klanten ? 73
6.5 Sensibiliserings- en communicatieacties 73
7. Flexibiliteitsmechanismen 74
7.1 Inhoud van het voorontwerp 74
7.2 Algemene beoordeling 74
7.3 Flexibiliteitsmechanismen : beleid en actie dringend noodzakelijk 75
7.4 Flexibiliteitsmechanismen : Meer nodig dan een decretaal kader en subsidies 75
7.5 Flexibiliteitsmechanismen : Ad hoc regeling wenselijk ? 76
7.6 Tegemoetkomingen voor flexibiliteitsmechanismen 76
7.7 Interne emissiehandel : te ruime delegatie van bevoegdheden 77
7.8 Interne emissiehandel : juridisch onvoldoende uitgewerkt 77
8. Energieraad Vlaanderen 77
8.1 Inhoud van het voorontwerp 78
8.2 Algemene beoordeling 78
8.3 Waarom een energieraad ? 79
8.4 Waarom in de MiNa-raad ? 79
8.5 Energiebeleid : ook en vooral een sociaal-economisch thema 79

Sterk door overleg
SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

1. INLEIDING

De Raad werd op 8 augustus 2002 om advies gevraagd over het voorontwerp van CO_2/REG-decreet, voluit het decreet tot vermindering van de CO_2-uitstoot in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de flexibiliteitsmechanismen uit het protocol van Kyoto.

Het decreet wil een algemeen kader creëren voor de bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Het wil de hoofdlijnen voor de onderbouwing van een beleid gericht op rationeel energiegebruik en bevordering van hernieuwbare energiebronnen vastleggen. Concreet voorziet het CO_2/REG-decreet de decretale basis voor een aantal uiteenlopende energie- en klimaatgerelateerde regelingen, met name:

- de decretale basis voor financiële tegemoetkomingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen;
- de decretale basis voor energiebeleidsovereenkomsten;
- de mogelijkheid voor de Vlaamse regering om brandstofleveranciers verplichtingen op te leggen met betrekking tot het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen;
- de decretale basis voor de opzet van emissiehandel en flexibiliteitsmechanismen;
- sancties ingeval van niet naleving van de energieverplichtingen door brandstofleveranciers en van de verplichtingen inzake de flexibiliteitsmechanismen;
- de oprichting van een Energieraad Vlaanderen in de schoot van de Mina-raad.

Hierna formuleert de raad vooreerst een aantal algemene bemerkingen bij het voorontwerp. Vervolgens wordt in het advies stil gestaan bij de belangrijkste onderdelen van het voorontwerp. Daarbij wordt de structuur van het voorontwerp gevolgd. Achtereenvolgens worden bemerkingen geformuleerd bij de subsidieprogramma's, de financiering van het CO_2/REG-beleid, energiebeleidsovereenkomsten, verplichtingen voor brandstofleveranciers, flexibiliteitsmechanismen en de oprichting van een energieraad Vlaanderen.

2. ALGEMENE BEMERKINGEN

2.1 Algemene beoordeling

De Raad ondersteunt de opmaak van een CO_2/REG-decreet. Het voorontwerp is echter te beperkt als basis voor het te voeren CO_2/REG-beleid in Vlaanderen. Met name mist de raad in het voorontwerp een visie en strategie voor het CO_2/REG-beleid. Het voorontwerp lijkt daardoor eerder op een ad hoc regeling voor enkele aspecten van het CO_2/REG-beleid dan op een algemeen kader voor de bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Dit uit zich op verschillende manieren: de opmaak van het voorontwerp decreet werd niet aangegrepen om de verspreide regelgeving inzake rationeel energiegebruik te bundelen en op mekaar af te stemmen, het REG-beleid blijft in grote mate versnipperd, het voorontwerp kiest vooral voor zachte vormen van regulering, de financiering van het CO_2/REG-beleid en van de subsidies in het bijzonder is onzeker, enz. In dit licht moet van het voorliggende CO_2/REG-decreet niet meteen een grote additionaliteit t.o.v. het lopende beleid worden verwacht.

2.2 Nood aan een CO2/REG decreet

In vorige adviezen heeft de raad steeds gepleit voor een actief energiebeleid, en het grote belang van rationeel energiegebruik (REG) onderstreept. Voor de SERV is dit een prioritair beleidsdomein dat dringend verder moet worden uitgebouwd. In dit licht vroeg de raad dat het beleid inzake REG verder zou gaan dan wat in uitvoering van het elektriciteitsdecreet en het gasdecreet was voorzien, en dat er op korte termijn een REG-decreet zou worden uitgewerkt. De Raad ondersteunt dan ook het initiatief van de Vlaamse regering om een CO_2/REG decreet in te dienen bij het Vlaams parlement.

2.3 Integratie van de regelgeving wenselijk

Niettemin herinnert de Raad eraan voorstander te zijn van één Vlaams kaderdecreet dat de doelstellingen en de belangrijkste structuren, processen en instrumenten van het Vlaamse energiebeleid regelt. Momenteel dreigt de regelgeving inzake het energiebeleid immers versnipperd te worden over een elektriciteitsdecreet, een aardgasdecreet, een REG-decreet, een energieprestatiedecreet voor gebouwen[1], enz. Dit komt de toegankelijkheid, legistieke kwaliteit en inhoudelijke samenhang van de regelgeving niet ten goede. In die zin betreurt

[1] Cf. het voorstel van decreet houdende maatregelen tot naleving van de eisen op het vlak van energieprestaties en het binnenklimaat voor gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat (Stuk 1267 (2001-2002) – Nr. 1). Het betreft een omzetting van een Europese ontwerprichtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen.

de Raad dat de opmaak van het voorontwerp CO2/REG-decreet niet werd aangegrepen om de verspreide regelgeving inzake rationeel energiegebruik reeds te bundelen en op mekaar af te stemmen.

2.4 Coördinatie van het CO_2/REG-beleid noodzakelijk

Niet alleen de wetgeving, ook het CO_2/REG-beleid en de uitvoering ervan in de praktijk dreigt te worden versnipperd over talrijke onsamenhangende initiatieven op verschillende niveaus en beleidsdomeinen.
Alleen al op het vlak van REG-subsidies zullen er naast, de talrijke subsidieprogramma's die er in uitvoering van het voorontwerp zullen komen, vrij analoge steunmaatregelen zijn in het kader van de ecologiesteun (expansiesteun), het innovatiedecreet, de subsidieprogramma's van netbeheerders (elektriciteit en gas), de verhoogde investeringsaftrek, de belastingsaftrek in de personenbelasting, gemeentelijke subsidies, ... Dit dreigt aanleiding te geven tot een ondoorzichtige situatie met een veelheid aan subsidiesystemen uitgaande van verschillende beleidsinstanties. Daarnaast worden er in andere beleidsdomeinen terecht ook andere REG-initiatieven genomen en instrumenten ingezet (bv. integratie van energieverplichtingen in milieuvergunningen, integratie van energieverplichtingen in de bouwreglementering, integratie van energieverplichtingen in de gemeentelijke milieuconvenanten, ...), maar vergroot hierdoor de nood aan coördinatie en worden er in andere beleidsdomeinen soms ook maatregelen genomen die een rationeel energieverbruik belemmeren (bv. stimulering hergebruik van wit- en bruingoed). Ook is sprake van dubbele maatregelen op Vlaams en federaal niveau (vgl. bv. het ontwerp KB houdende de facturatie van steenkool en gasolie voor verwarming en art. 18 van het voorontwerp). Tot slot heeft het voorliggend decreet enkel betrekking op de energiegerelateerde CO_2-emissies, maar moet het beleid terzake afgestemd en geïntegreerd worden met het beleid voor procesgebonden CO_2-emissies en met het beleid voor de andere broeikasgassen naast CO_2.
De raad dringt dan ook aan op stroomlijning en coördinatie van het CO_2/REG-beleid. Prioritair daarin is de integratie, afstemming en concretisering van het beleid en de ingezette instrumenten op niveau van een doelgroep (bv. industrie, land- en tuinbouw, consumenten, residentiële gebouwen, kantoren handel en diensten, transportsector, ...).

2.5 Energiebeleidsplanning

Een manier om het te voeren CO_2/REG-beleid in overleg met de doelgroepen te stroomlijnen, te coördineren en periodiek vast te leggen is energiebeleidsplanning. Normaliter zou het Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 deze functie op zich kunnen nemen, maar het is daar onvoldoende in gelukt. Bovendien bestaat er voor het klimaatbeleidsplan geen decretale basis, met bepalingen inzake inhoud, totstandkoming en periodiciteit. In het licht van het belang van het klimaat- en CO_2/REG-beleid zou dit nochtans

aangewezen kunnen zijn. De raad vraagt dan ook dat wordt nagegaan of het voorontwerp hiertoe geen decretale regeling dient te bevatten.

2.6 Vooral een subsidiedecreet

Het voorontwerp is bovendien vooral een subsidiedecreet. Subsidies hebben een rol te spelen in het CO_2/REG-beleid, maar kunnen volgens de raad niet het centrale beleidsinstrument zijn zoals in het voorontwerp het geval lijkt. Doorgaans wordt in evaluatieonderzoek de effectiviteit en efficiëntie van subsidies immers laag ingeschat. Ook bestaat het gevaar dat het voorontwerp verwachtingen creëert waardoor REG-maatregelen tijdelijk worden uitgesteld totdat subsidies daadwerkelijk verkregen kunnen worden (zgn. aankondigingseffect). Subsidies kunnen weldegelijk effectief zijn, maar op voorwaarde dat zij onderdeel uitmaken van een bredere policy-mix aan maatregelen en instrumenten.

2.7 Financiering onzeker

De voorgestelde financiering van de CO_2/REG-acties is onzeker. De voorziene inkomsten van de fondsen waaruit het en de subsidies in het bijzonder zullen worden betaald zijn namelijk twijfelachtig en vormen een onvoldoende stabiele financieringsbasis voor de geplande uitgaven. Het is verder essentieel dat de budgettaire impact van de subsidieprogramma's strikt binnen welbepaalde marges gehouden wordt, maar het werken met een "call-systeem" en het stopzetten van een bepaald subsidieprogramma van zodra de vooropgestelde middelen zijn opgebruikt, is hiervoor geen goede oplossing. Het creëert rechtsonzekerheid alsook het gevaar dat REG-maatregelen steeds worden uitgesteld tot opnieuw voldoende middelen beschikbaar zijn en een volgende "call for proposals" plaatsvindt. De raad vraagt dan ook dat de financiering van het CO_2/REG-beleid zou worden herbekeken.

2.8 Vooral zachte vormen van regulering

De raad waardeert dat in het voorontwerp de decretale basis wordt voorzien voor energiebeleidsovereenkomsten en subsidieprogramma's. In bepaalde omstandigheden kunnen convenanten en subsidies immers goede instrumenten zijn voor het CO_2/REG-beleid. Er is echter een goede afstemming en beter evenwicht met andere reguleringsvormen nodig. Het voorontwerp ziet regulering enkel als stok achter de deur voor energiebeleidsovereenkomsten (art. 17 §2; art. 19 §2). Instrumentenanalyses geven nochtans aan dat afhankelijk van de omstandigheden en de specifieke kenmerken van het probleem en de doelgroep wettelijk vastgelegde REG-verplichtingen of andere vormen van economische instrumenten naast subsidies (bv. *afschaffing* van sommige directe en indirecte subsidies, ...) nuttiger zouden kunnen zijn. Men dient dan ook o.a. de wettelijke basis te

voorzien om – indien noodzakelijk - energieverplichtingen te kunnen opleggen aan ingedeelde en niet-ingedeelde hinderlijke inrichtingen en activiteiten[2]. Dit zou geïntegreerd met reeds bestaande en geplande regelgeving moeten gebeuren, via integratie in algemene, sectorale en milieuvergunningsvoorwaarden enerzijds en via integrale milieuvoorwaarden anderzijds (cf. voorontwerp van decreet inzake milieuvoorwaarden[3]). Het voorzien van een wettelijke basis betekent echter niet dat van de mogelijkheid om energieverplichtingen te kunnen opleggen, in de praktijk ook altijd gebruik moet worden gemaakt. Instrumentenanalyses geven immers ook aan dat afhankelijk van de omstandigheden en de specifieke kenmerken van het probleem en de doelgroep andere instrumenten dan wettelijk vastgelegde energieverplichtingen nuttiger zouden kunnen zijn. Een geval-per-geval benadering is aangewezen. Bij de uitwerking van de eventuele energieverplichtingen dient er bovendien over gewaakt te worden dat zij worden geïntegreerd in de bestaande wetgeving en –procedures, op een zodanige manier dat er een coherente en consistente regelgeving ontstaat en de procedures en de administratieve belasting tot een minimum worden herleid.

2.9 Beperkte meerwaarde

In het licht van het voorgaande moet van het voorliggende CO_2/REG-decreet niet meteen een grote additionaliteit t.o.v. het lopende beleid worden verwacht. Het voorontwerp bevat geen algemeen kader voor de bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, maar een ad hoc regeling voor enkele aspecten van het CO_2/REG-beleid. Het voorontwerp is in grote mate voluntaristisch, en legt het initiatief voor het nemen van CO_2/REG-maatregelen grotendeels bij de actoren. Het bevat ook weinig of geen acties gericht op de overheid zelf (bv. public procurement). In elk geval geeft het voorontwerp slechts een beperkt antwoord op de in de praktijk vastgestelde belemmeringen voor de inzet van CO_2/REG-maatregelen (zie Tabel 1).

[2] De Europese IPPC-richtlijn verplicht de lidstaten om in het kader van de milieuwetgeving ervoor te zorgen dat de energie in de betrokken installaties op een doelmatige wijze wordt gebruikt.
[3] Cf. het advies van 11 september 2002 over het voorontwerp van decreet inzake milieuvoorwaarden.

Tabel 1: Enkele voorbeelden van belemmeringen voor de inzet van CO_2/REG-maatregelen[4]

Onstabiele macro-economische voorwaarden	• Hoog risico voor private investeringen • Handelsbarrières kunnen inefficiënte technologieën promoten of diffusie van efficiënte technologieën hinderen • …
Verstoorde of onvolledige prijzen	• Prijzen die externaliteiten niet omvatten, maken energiegebruik goedkoper en hinderen de diffusie van maatregelen inzake energiebehoud • …
Netwerkexternaliteiten	• Bepaalde technologieën zijn gekoppeld in netwerken (bijvoorbeeld voertuigen op alternatieve brandstoffen en tankstations voor deze brandstoffen). Doordat de ene niet zonder de andere kan en omgekeerd, kan het zijn dat geen van beide geïmplementeerd wordt. • …
Verkeerde incentieven	• Komt voor bij huurders en eigenaars. De eigenaars zijn verantwoordelijk voor de investeringen in de energievoorzieningen en streven een zo laag mogelijke investeringskost na, zonder oog te hebben voor de energiekosten, die door de huurders betaald worden. • …
Gebrek aan handhaving door de overheid	• Wanneer wettelijke bepalingen door de overheid niet gehandhaafd worden, kan dit incentives om klimaatvriendelijke technologieën te introduceren, wegnemen. • …
Gebrek aan informatie	• Vooral informatie over de verschillende technologieën en hun prestaties is niet altijd even goed bekend en hindert de verspreiding van deze technologieën • …
Gevestigde belangen	• Gevestigde belangen gerelateerd aan conventionele technologieën kunnen druk uitoefenen op overheden om via administratieve procedures, taksen, e.d. de introductie van nieuwe technologieën te hinderen • …
Onzekerheid	• Onzekerheid over toekomstige energieprijzen betekent ook onzekerheid over toekomstige energiekostenbesparingen. Ook onzekerheid over de toekomstige technologieën en hun kostprijzen kan tot inertie leiden. • …

2.10 Rol van de administratie

Essentieel voor de verdere ontwikkeling van het CO_2/REG-beleid is de versterking van de beleidscapaciteit bij de administratie bevoegd voor energiebeleid. In de komende periode zullen immers vrij veel tijd en middelen moeten worden gestoken in de uitvoering van allerhande bepalingen uit het elektriciteits-, gas en CO_2/REG-decreet. Bovendien is er grote nood aan coördinatie van het CO_2/REG-beleid dat momenteel verspreid over verschillende niveaus en bevoegdheidsdomeinen vormt krijgt (cf. 2.4). Verder is er ook behoefte aan evaluatie van het huidige beleid en aan verdere onderbouwing van het toekomstige energiebeleid. Het energiebeleid en energierecht krijgt in Vlaanderen immers, mede onder druk van internationale verplichtingen, op zeer korte termijn concrete vorm, waardoor de noodzaak aan regelmatige evaluatie en bijsturing wellicht groter is dan in het geval dat voldoende tijd kan worden genomen voor beleidsvoorbereiding, wetenschappelijke

[4] Uit Annemie Bollen en Peter Van Humbeeck. Klimaatverandering en klimaatbeleid: een leidraad. Brussel/Gent, Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen/Academia Press, 2002.

onderbouwing en maatschappelijk overleg. Tegelijk stelt de raad vast dat er blijkbaar taken die in principe aan de administratie toebehoren werden overgedragen aan de VREG (bv. beheer energiefonds) of via allerhande subsidies en opdrachten worden toevertrouwd aan v.z.w.'s (bv. verzameling van statistieken en gegevens inzake rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen). De raad vindt dit geen goede zaak. De raad dringt er daarom op aan dat de administratie bevoegd voor energiebeleid beter wordt uitgebouwd zodat zij haar groeiende beleidsondersteunende en beleidsvoorbereidende taken aankan i.p.v. deze te moeten toebedelen aan andere instanties.

2.11 Maatschappelijke betrokkenheid bij het energiebeleid

Ook voor de SERV is het belangrijk dat het maatschappelijk middenveld wordt betrokken bij het energiebeleid zodat de kwaliteit van het beleid en het noodzakelijke maatschappelijke draagvlak voor de realisatie van het gevoerde beleid wordt vergroot. De oprichting van een aparte energieraad is echter niet nodig. De gewenste maatschappelijke inbreng kan ook via de bestaande adviesraden SERV en MiNa-Raad of de toekomstige strategische adviesraden gebeuren. Als er toch wordt gekozen voor een energieraad Vlaanderen, hoort deze volgens de raad eerder thuis bij de strategische raad economie (i.c. de SERV) dan bij de MiNa-Raad. Gezien energiebeleid belangrijke economische, sociale en milieuaspecten omvat, is het logisch dat deze drie aspecten ook volwaardig aan bod komen in de energieadvisering door de strategische raad economie. De raad wenst in voorkomend geval voorafgaandelijk nader overleg over de concrete inbedding in de SERV. In elk geval wenst de SERV verder betrokken te worden bij de nadere uitwerking van het CO_2/REG beleid. Hij wenst dan ook om advies gevraagd te worden over alle besluiten ter uitvoering van het voorliggende CO_2/REG decreet.

3. SUBSIDIEPROGRAMMA'S

3.1 Inhoud van het voorontwerp

In het voorontwerp van decreet wordt een algemene basis gelegd voor het geven van financiële steun voor de bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, aan zowel natuurlijke personen en ondernemingen als niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen. Subsidieprogramma's die de Vlaamse regering kan vaststellen in uitvoeringbesluiten bij het voorliggend voorontwerp van decreet zijn bijvoorbeeld:

- premiestelsels voor energiezuinige producten en technieken en voor het gebruik van hernieuwbare energiebronnen (bv. voor de aankoop van label-A toestellen, spaarlampen, condensatieketels, zonneboilers, warmtepompen,...;

- subsidies voor rationeel energiebeheer (bv. energieaudit, energieboekhouding, meetapparatuur, haalbaarheidsstudies, ...)
- tegemoetkomingen voor referentieprojecten;
- een marktintroductieprogramma;
- tegemoetkomingen voor sensibiliserings- en communicatieacties;
- tegemoetkomingen voor informatieverzameling- en verstrekking;
- tegemoetkomingen voor vormingsprojecten;
- tegemoetkomingen voor de kosten gemaakt door overkoepelende, representatieve organisaties van ondernemingen, van niet-commerciële instellingen en van publiekrechtelijke personen voor het voorbereiden, opvolgen en uitvoeren van een energiebeleidsovereenkomst.

3.2 Algemene beoordeling

Volgens de raad hebben subsidies weldegelijk een rol te vervullen in het CO_2/REG-beleid. Zij kunnen echter in vele gevallen pas zijn effectief als zij onderdeel uitmaken van een bredere policy-mix aan maatregelen en instrumenten. Bovendien dreigt er in Vlaanderen een ondoorzichtige situatie met een veelheid aan subsidiesystemen uitgaande van verschillende beleidsinstanties te zullen ontstaan. De raad dringt dan ook aan op afstemming en stroomlijning van deze subsidieprogramma's. Inhoudelijk vraagt de raad een meer creatieve benadering van de subsidieprogramma's en aandacht voor de bevordering van clusters, netwerken en andere vormen van samenwerking. Het is verder wenselijk dat de budgettaire impact van de subsidieprogramma's binnen welbepaalde marges gehouden wordt, maar werken met een "call-systeem" is hiervoor geen goede oplossing.

3.3 Rol van subsidies

De effecten van subsidies op het realiseren van doelstellingen inzake van energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen zijn over het algemeen niet zo bemoedigend, zo blijkt uit evaluatieonderzoek. Doorgaans wordt de additionaliteit (gemeten via traditionele input-, output of outcome-additionaliteit) van subsidies laag ingeschat. Behalve bij een 100% subsidiëring van de extra kosten, wordt immers dikwijls vastgesteld dat men slechts van de subsidie gebruik maakt nadat op grond van andere overwegingen de beslissing reeds was genomen (zgn. meeneemeffect en 'windfall profits'). Bovendien bestaat het gevaar dat er verwachtingen worden gecreëerd waardoor REG-maatregelen tijdelijk worden uitgesteld totdat subsidies daadwerkelijk verkregen kunnen worden (zgn. aankondigingseffect).
Aan de andere kant wordt in de praktijk bijvoorbeeld vastgesteld dat sommige energiebesparende uitgaven en investeringen niet gebeuren, hoewel zij kostenbesparend en rendabel zijn. Dit heeft vaak te maken met vaste routines, tekort aan kennis en informatie en onvoldoende liquiditeit voor de financiering van een hoog initieel investeringsbedrag (deze

zgn. adoptiekosten blijken bovendien ook psychologisch belangrijker te zijn dan de terugverdientijd). In deze context blijken subsidies wél interessant, omdat zij het initiële investeringsbedrag verkleinen en de aandacht van gezinnen en bedrijven vestigen op eerder onbekende of ongebruikte opportuniteiten voor energiebesparing (zgn. attentie-effect). Ook blijkt uit de praktijk dat REG-subsidies niet zozeer een invloed hebben op zgn. stop-go beslissingen rond projecten, maar leiden tot veranderingen in de voorgenomen manier waarop een project wordt uitgevoerd, m.n. ruimer, anders of sneller dan gepland (zgn. scale-, scope- en acceleration additionaliteit). Meer algemeen wordt in de literatuur dan ook gesteld dat de additionaliteit van subsidies ruimer moet worden gezien dan traditioneel gebeurt (cf. 3.3). Men name wordt de klemtoon gelegd op zgn. 'gedragsadditionaliteit' en veranderingen in de 'cognitieve capaciteit' van actoren (klemtoon op de capaciteit om problemen op te lossen eerder dan op het oplossen van specifieke problemen). Via de subsidies geven overheden ook het signaal dat REG belangrijk is.
Het voorgaande belet niet dat subsidies in vele gevallen slechts effectief kunnen zijn, als zij onderdeel uitmaken van een bredere policy-mix aan maatregelen en instrumenten. Het via subsidies verhogen van de economische stimulans om te investeren in O&O of in de aanwending van nieuwe energiebesparende technologieën zal niet effectief zijn als er bijvoorbeeld ook andere (meer) belangrijke belemmeringen zijn zoals gebrek aan informatie, hoge onzekerheid, beperkte toegang tot de kapitaalmarkt, principal-agent problemen[5], enz.

3.4 Relatie tot bestaande programma's

Het voorontwerp somt in de memorie van toelichting een aantal Vlaamse steunmaatregelen op die zich geheel of gedeeltelijk richten op rationeel energiegebruik en/of hernieuwbare energiebronnen. Verder wordt gesteld dat het voorontwerp een algemene basis wil leggen voor het geven van financiële steun ten behoeve van deze aspecten van het energiebeleid. In uitvoeringsbesluiten zullen dan diverse subsidieprogramma's opgesteld worden.
Voor de raad is het echter niet duidelijk of deze subsidieprogramma's naast of in de plaats van de reeds bestaande steunmaatregelen komen. Vervangt het voorziene subsidieprogramma voor ondernemingen bijvoorbeeld de bestaande ecologiesteun voor investeringen i.v.m. energiebesparing en hernieuwbare energie van de economische expansiewetten of niet?
Bovendien wijst de raad erop dat niet alle tegemoetkomingen voor rationeel energiegebruik of hernieuwbare energiebronnen door dit voorontwerp worden geregeld: bijvoorbeeld projecten die vallen onder het innovatiedecreet en de O&O-steun die toegekend wordt door

[5] Een bekend voorbeeld hiervan is de eigenaar/huurder relatie bij woningen, waarbij de huurder betaalt voor het gebruik nutsvoorzieningen (gas, water, elektriciteit, ...) maar de hoofdverantwoordelijkheid om de woning te isoleren, te investeren in water- en energiebesparende apparatuur enz. bij de eigenaar ligt. Hierdoor hebben beiden weinig stimuli om deze investeringen te doen. Soortgelijke situaties doen zich ook binnen bedrijven voor tussen afdelingen.

het IWT, REG-subsidieprogramma's die momenteel worden opgezet door netbeheerders voor de distributie elektriciteit en gas in uitvoering van de verplichting om energie te besparen bij hun klanten, de verhoogde investeringsaftrek, de belastingsafrek in de personenbelasting, gemeentelijke subsidies, ... Dit dreigt aanleiding te geven tot een ondoorzichtige situatie met een veelheid aan subsidiesystemen uitgaande van verschillende beleidsinstanties. De raad dringt dan ook aan op afstemming en stroomlijning van deze subsidieprogramma's. In elk geval moet ook aandacht gaan naar de toegankelijkheid en klantvriendelijkheid voor de gebruiker (bv. via integratie in één uniek loket).

3.5 Nood aan meer creatieve programma's

Volgens de raad worden steunmaatregelen in het voorontwerp vrij traditioneel benaderd. De programma's zijn immers gericht op afzonderlijke doelgroepen (particulieren, ondernemingen-gebruikers, ondernemingen-ontwikkelaars, ondernemingen-promotoren, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen) en werken blijkbaar vooral met tegemoetkomingen in de vorm van een subsidie als een bepaald percentage van de in aanmerking komende kosten[6].
Volgens de raad zijn meer creatieve programma's wenselijk. De raad denkt dan bijvoorbeeld aan eenmalige en terugbetaalbare maar substantiëlere tegemoetkomingen om de bovenvermelde problemen van hoge adoptiekosten op te vangen, of aan mechanismen als Third Party Financing (TPF) waarbij de ontvangen tegemoetkoming wordt terugbetaald naarmate de investering energiekosten bespaart. In elk geval moet ook meer aandacht worden geschonken aan de versterking van interacties tussen actoren en het scheppen van de randvoorwaarden waarbinnen zij kunnen groeien (bevordering van clusters, netwerken en andere vormen van samenwerking tussen ondernemingen en andere organisaties die bij het innovatie- en diffusieproces van REG-technologie betrokken zijn). Nieuwe inzichten in innovatiesystemen (zie Tabel 2) geven immers aan dat innovatie en diffusie eerder moet worden gezien als het gevolg van complexe interacties tussen talrijke individuen, organisaties en omgevingsfactoren dan als een lineair traject van nieuwe kennis naar een nieuw proces of product.

Tabel 2: illustratie en lessen van de systeembenadering[7]

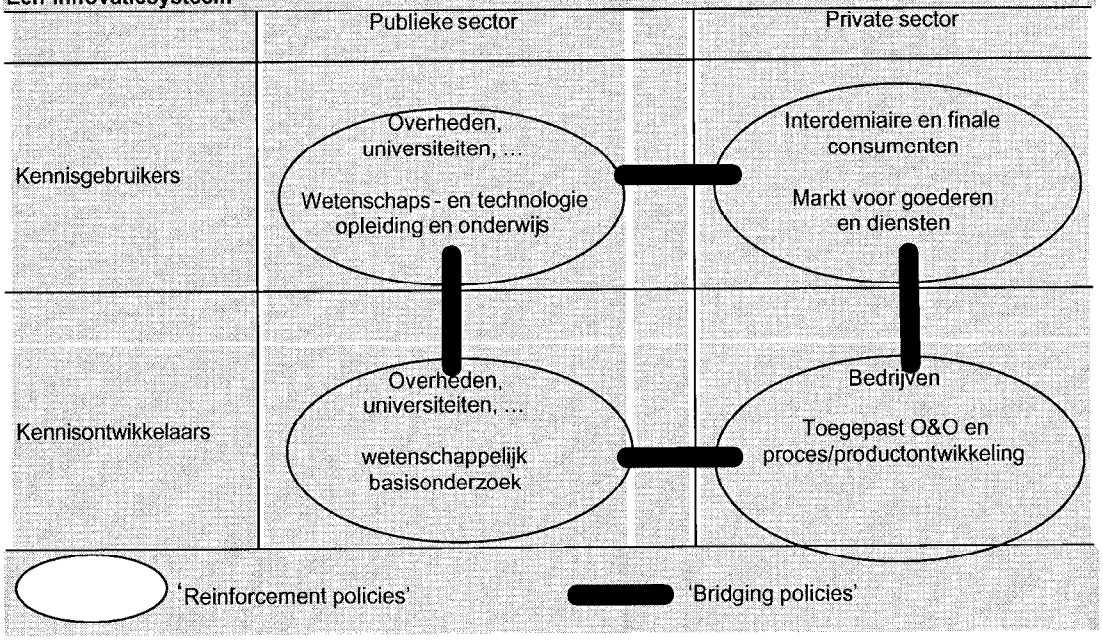
De systeembenadering kan worden geïllustreerd aan de hand van onderstaande figuur. Het stelt een innovatiesysteem voor als de interactie tussen vier groepen actoren, afhankelijk van het feit of ze

[6] Artikel 12, §2 van het voorontwerp bepaalt dat de tegemoetkomingen van de Vlaamse overheid de vorm kunnen aannemen van een subsidie, een lening tegen verlaagde rentevoet, een voorschot of een ander geldelijk voordeel, maar de memorie van toelichting vermeldt dat de tegemoetkomingen meestal de vorm zullen aannemen van een subsidie. Dit blijkt ook uit de voorbeelden in de tekst van de memorie.

[7] Op basis van Ken Guy. Innovation and Environmental Policies for Sustainable Development. In "Innovation policy and sustainable development: can public innovation incentives make a difference?" Contributions to a Six Countries Programme Conference, 28 February - 1 March, Brussels 2002. Brussel, IWT.

behoren tot de private of publieke sector en of ze kunnen worden beschouwd als kennisgebruiker of kennisontwikkelaar. Zelfs aan de hand van deze overmatige simplificatie van innovatiesystemen, kunnen enkele belangrijke lessen uit de systeemtheorie worden geïllustreerd.
De belangrijkste les is wellicht dat alle onderdelen goed op mekaar afgestemd moeten zijn wil het systeem goed functioneren. Het heeft bijvoorbeeld geen zin om te investeren in kenniscreatie als de wegen naar het gebruik van deze kennis geblokkeerd zijn. Belangrijker is dat alle knooppunten van het innovatiesysteem worden ondersteund ('reinforcement policies') en dat tegelijk de relaties tussen deze knoopunten worden verbeterd ('bridging policies'). Daarbij geldt dat de performantie van een systeem wordt vaak wordt bepaald door de zwakste schakels of knopen. Het beleid moet dan ook worden gericht op het ontdekken en versterken van deze schakels. De aanpak van één zwakke schakel kan bovendien slechts voor marginale verbeteringen zorgen als de andere zwakke schakels niet worden aangepakt. Een geïsoleerde inzet van individuele instrumenten heeft doorgaans dan ook weinig impact op het functioneren van het systeem. Dit verklaart meteen ook waarom subsidies en steunverleningsprogramma's vaak slechts een beperkte invloed kunnen hebben. De rol van het innovatiebeleid ligt volgens de systeemleer dan ook niet in de eerste plaats in het vergroten van de uitgaven voor O&O door de private sector, maar in het stimuleren van relaties tussen actoren en van het creatief denken en de absorptiecapaciteit van het hele innovatiesysteem.

Een innovatiesysteem

3.6 Beschermde personen

De raad waardeert dat voor 'beschermde personen' een speciaal regime wordt voorzien. Deze hebben vaak de grootste problemen om hun energiefactuur te betalen, maar beschikken niet over de middelen om te investeren in energiebesparing, en worden te weinig bereikt met de gebruikelijke energiebesparingscampagnes. Om deze redenen is het volgens

de Raad wenselijk dat 'beschermde personen' een prioritaire doelgroep uitmaken voor REG-acties.
Volgens het voorontwerp hebben zij recht op een tegemoetkoming die 20% hoger ligt dan die voor "gewone" natuurlijke personen. De raad merkt evenwel op dat dergelijke maatregel op zich onvoldoende is. Evenzeer van belang zijn, voor alle doelgroepen maar in het bijzonder ook voor beschermde personen, een voldoende bekendheid en toegankelijkheid, administratieve eenvoud, en een tijdige uitbetaling van de tegemoetkoming. Bovendien moet stigmatisering worden voorkomen.
Daarnaast vraagt de Raad dat wordt nagekeken of de definitie van 'beschermde personen in art. 1 van het ontwerp niet duidelijker kan worden geformuleerd, en of de lijst van 'beschermde klanten' wel volledig is[8]. Zo lijken alleenstaanden die langer dan één jaar werkloos zijn en een minimum werkloosheidsuitkering ontvangen te ontbreken.

3.7 Bemerkingen bij sommige soorten subsidies

- Het voorontwerp voorziet een subsidieprogramma voor informatieverzameling en –verstrekking rond rationeel energiegebruik of hernieuwbare energiebronnen, volgens de memorie van toelichting "om zowel voor de Vlaamse overheid als de Vlaamse bevolking goede statistieken en gegevens te bekomen rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen". Voor de raad kan het echter niet dat de verzameling van gegevens en de opmaak van statistieken die noodzakelijk zijn voor de opvolging en onderbouwing van het energiebeleid wordt toevertrouwd aan derden (meestal v.z.w.'s). Dit dient de overheid gezien het belang ervan en de noodzakelijke continuïteit zelf op zich te nemen.
- Het voorontwerp voorziet subsidieprogramma's voor het voeren van sensibiliserings- en communicatieacties. Hierbij is een goede afbakening nodig tussen acties die de overheid zelf op zich dient te nemen en acties uitgaande van derden die door de overheid worden ondersteund. De memorie van toelichting vermeldt verder dat "in de eerste plaats de verenigingen die zich bezighouden met de promotie van rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen zich kandidaat kunnen stellen. Maar ook verenigingen die het bestrijden van sociale uitsluiting tot doel hebben, zullen kunnen gebruikmaken van deze tegemoetkomingen om sensibiliserings- en communicatieacties inzake rationeel energiegebruik op te starten die specifiek naar gezinnen met een bescheiden inkomen zijn gericht". De raad acht het niet wenselijk dat reeds vooraf wordt vastgelegd welke organisaties voor dergelijke subsidies in aanmerking zullen komen. Overigens ziet de raad nog wel andere organisaties die hierin

[8] Zie het SERV-advies van 14 november 2001 over het voorontwerp van besluit inzake openbare dienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energieverbruik in uitvoering van het elektriciteitsdecreet.

een belangrijke rol zouden kunnen spelen (bv. werkgevers- en werknemersorganisaties, consumentenorganisaties, gezinsorganisaties, ...). De keuze van organisaties moet dus op basis van objectieve criteria gebeuren.

- In het licht van wat hoger werd gesteld omtrent innovatiesystemen, lijkt het wat naïef om te verwachten dat het 'marktintroductieprogramma' van het voorontwerp er op zich zal in slagen om een belangrijke marktintroductie te bekomen voor de beoogde selectie van energiezuinige producten, technieken en systemen of hernieuwbare energietechnologieën. Bovendien is vooral hier het gevaar van 'picking winners' groot. Dit gevaar schuilt hierin dat de overheid specifieke producten en technieken promoot ten koste van andere, en het nadien blijkt te gaan om derderangsprojecten die niet commercieel leefbaar blijken te zijn of niet de verhoopte resultaten opleveren.
- Het voorontwerp voorziet een subsidieprogramma voor de kosten gemaakt door overkoepelende, representatieve organisaties van ondernemingen, van niet-commerciële instellingen of van publiekrechterlijke personen voor het voorbereiden, ondertekenen, uitvoeren en opvolgen van een energiebeleidsovereenkomst. Dit is volgens de raad te ruim geformuleerd. Volgens de raad mogen de bedoelde organisaties enkel steun krijgen op projectmatige basis en niet voor globale ondersteuningsactiviteiten of vertegenwoordiging.
- Het voorontwerp legt de hoogte van de tegemoetkomingen vast, maar stelt elders (art. 17 §1) dat deze tegemoetkomingen kunnen worden verlaagd voor de ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energiebeleidsovereenkomst wensen te ondertekenen. De raad begrijpt enerzijds dat de overheid voordelen wil verbinden aan het afsluiten van een energiebeleidsovereenkomst. Anderzijds zal het afsluiten van een dergelijke overeenkomst niet steeds afhangen van de 'voorkeur' van de betrokkenen, maar zullen sommigen wellicht geen overeenkomst kúnnen afsluiten omdat zij er niet voor in aanmerking komen. Dergelijke ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen mogen daarvoor niet gepenaliseerd worden via lagere tegemoetkomingen. Verder is de raad van oordeel dat de voordelen verbonden aan de ondertekening van een energiebeleidsovereenkomst in verhouding moeten staan tot de concreet aangegane verbintenissen. Tot slot vraagt de raad zich af of de verlaagde tegemoetkomingen ook retro-actief zullen gelden, voor ondernemingen die de aangegane energiebeleidsovereenkomst niet naleven. Dit is onduidelijk.

3.8 Enveloppefinanciering?

Volgens het voorontwerp is het de bedoeling om af te stappen van "open-end" regelingen en te komen tot gesloten enveloppen die een maximale budgettaire beheersbaarheid toelaten.

Concreet zullen op regelmatige basis de beschikbare middelen uit het Energiefonds en uit het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen worden verdeeld over verschillende subsidieprogramma's. De toekenning zou gebeuren op basis van een jaarlijkse oproep voor projectvoorstellen of "call for proposals". Van zodra de vooropgestelde middelen voor een bepaald programma zijn opgebruikt, zal het subsidieprogramma worden stopgezet.
De SERV heeft ernstige vragen bij het call-systeem en de wijze van uitvoering ervan. Immers, de rechtsonzekerheid die verbonden is aan een wedstrijdformule werk remmend om beroep te doen op ondersteuning. Bovendien bestaat het gevaar dat REG-maatregelen steeds worden uitgesteld tot opnieuw voldoende middelen beschikbaar zijn en een volgende ronde plaatsvindt. Los hiervan staat dat het systeem geenszins het bereik van de doelgroep in zijn algemeenheid, en zeker deze van kleine en middelgrote ondernemingen, waarborgt. Niet te onderschatten inspanningen zullen hier dan ook moeten worden geleverd om de communicatiekloof te overbruggen tussen overheid en bedrijfsleven.
Het is essentieel voor de SERV dat de budgettaire impact van de subsidieprogramma's strikt binnen welbepaalde marges gehouden wordt. Wat de techniek van toewijzing van de beschikbare fondsen betreft, verkiest de raad een éénduidige reglementering waarbij elke indiener die aan de gestelde criteria voldoet, gerechtigd wordt op een ondersteuning. De geldende reglementering dient steeds met enige soepelheid te kunnen worden aangepast teneinde de dwingende budgettaire beheersbaarheid te verzekeren. Ook een snelle administratieve afhandeling van de dossiers moet toelaten een goede afstemming tussen steunaanvragen en middelen te verwezenlijken.

3.9 Kosteneffectiviteit als basis voor de verdeling van de middelen?

De beschikbare middelen uit het Energiefonds en uit het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen zullen periodiek worden verdeeld over verschillende subsidieprogramma's. Dit zal gebeuren, rekening houdend met de mate waarin het programma op een kostenefficiënte manier bijdraagt aan de vermindering van de CO_2-uitstoot.
De raad waardeert enerzijds dat kosteneffectiviteit een belangrijk criterium zal zijn bij de verdeling van de middelen over de verschillende subsidieprogramma's. Het is inderdaad wenselijk om met de beschikbare middelen een zo groot mogelijke CO_2-vermindering te realiseren. Anderzijds meent de raad dat kosteneffectiviteit niet het enige criterium zou mogen zijn. Ook andere criteria dienen een rol te spelen. Zo denkt de raad aan sociale criteria (cf. beschermde personen) en aan criteria die leereffecten in rekening brengen. Hiermee verwijst de raad naar wat men in de technologieliteratuur leercurves noemt: de vaststelling dat de kosten van technologieën sterk dalen naarmate het verkochte of geïnstalleerde volume stijgt; niet zozeer door schaalvoordelen, maar doordat men door het produceren en gebruiken ervan ('learning by doing' en 'learning by using') ervaring opdoet en hierdoor steeds nieuwe en belangrijke verbeteringen vindt en aanbrengt. Door nu te investeren in vandaag misschien minder kosteneffectieve maatregelen, kan ervaring worden

opgedaan waardoor het toekomstig aanbod aan technieken hoger ligt en de kosten lager zijn.

4. FINANCIERING REG-BELEID

4.1 Inhoud van het voorontwerp

De budgetten voor de subsidieprogramma's, die zullen worden uitgewerkt op basis van het voorliggende voorontwerp van decreet, zullen geput worden uit de beschikbare middelen van een aantal begrotingsfondsen. De tegemoetkomingen die zullen worden toegekend in het kader van de bevordering van REG zullen worden betaald uit het Energiefonds. De tegemoetkomingen die toegekend worden in het kader van de bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, worden betaald uit het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen. Tegemoetkomingen die kaderen in het beleid betreffende de toepassing van de flexibele mechanismen, zullen voorlopig uit de reguliere begrotingsmiddelen geput worden, maar in de toekomst zou hiervoor een apart begrotingsfonds worden opgericht.

4.2 Algemene beoordeling

De Raad heeft reeds eerder fundamentele vragen gesteld bij de wijze waarop de financiering van het energiebeleid zou gebeuren, en specifiek bij de manier waarop de verschillende fondsen zouden worden gebruikt, gefinancierd en beheerd. De indruk blijft bestaan dat met het energiefonds en het fonds hernieuwbare energiebronnen financieringsinstrumenten werden gecreëerd, zonder dat er een duidelijk zicht bestaat op de plaats van dergelijk fondsen binnen het globale energiebeleid, de ingezette beleidsinstrumenten en de beschikbare financieringskanalen. Concreet is de voorgestelde financiering van de CO_2/REG-acties volgens de raad onzeker en ondoelmatig. De raad vraagt dan ook zijn vraag dat de wijze waarop de financiering van het energiebeleid zou worden geregeld, wordt herbekeken[9].

4.3 Onzekere financiering

De beschikbare middelen voor de in het voorontwerp voorziene subsidies zijn momenteel nog niet gekend. Het is op dit moment immers niet mogelijk om de inkomsten van het energiefonds of het fonds hernieuwbare energiebronnen in te schatten. Het voorontwerp stelt trouwens uitdrukkelijk dat de artikelen inzake energiesubsidies pas in werking gesteld

[9] Zie hierover tevens het SERV-advies van 11 oktober 2000 over het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt.

zullen worden als in de fondsen voldoende middelen beschikbaar zijn om het CO_2/REG-decreet structureel te financieren.

De financiering van het CO_2/REG-beleid uit het energiefonds en het fonds hernieuwbare energiebronnen is echter problematisch:

- Het energiefonds zou worden gefinancierd via een heffing op het transmissienet. Een deel van de middelen zou worden overgeheveld naar de Gewesten en kan dan worden aangewend voor de financiering van REG-initiatieven. Een ontwerp van samenwerkingsakkoord terzake zou binnenkort voorgelegd worden aan het Vlaams Parlement. Momenteel is het echter onduidelijk of en hoeveel energie-inkomsten door de federale overheid naar de gewesten zouden worden doorgestort[10].
- Vanaf 2004 kunnen in het Energiefonds ook middelen binnenkomen onder de vorm van een door de netbeheerders te behalen boetes voor het niet nakomen van hun REG-verplichtingen. Aan het fonds Hernieuwbare Energiebronnen worden de geldboeten van het systeem van groenestroomcertificaten toegewezen, alsook de opbrengsten uit concessies voor energieprojecten die gebruikmaken van hernieuwbare energiebronnen. Dit zijn normaliter echter geen aanzienlijke, stabiele inkomsten (zie ook verder).
- De regels betreffende de begrotingsfondsen hebben tot gevolg dat aan de beide fondsen geen kredieten uit de algemene uitgavenbegroting kunnen worden toegekend.
- De raad vraagt hoe de vooropgestelde financiering zich verhoudt tot het voorontwerp van comptabiliteitsdecreet en de uitspraken daarin over begrotingsfondsen;
- Via het energiefonds zou niet alleen het ganse REG-beleid moeten worden betaald, maar ook de financiering van alle openbare dienstverplichtingen en van het sociale energiebeleid.

4.4 Gebruik van administratieve geldboetes

Het voorontwerp en ook het elektriciteits- en gasdecreet bevatten administratieve geldboetes voor producenten, netbeheerders en leveranciers die hun verplichtingen niet naleven, waarvan de opbrengsten worden gestort in het energiefonds en het fonds hernieuwbare energiebronnen. De raad heeft sterk de indruk dat er, mede gezien de onzekere financiering (cf. 4.3), op deze administratieve geldboeten wordt gerekend als belangrijke geldstroom om het energiebeleid te financieren. Volgens de raad moeten verplichtingen die worden opgelegd aan producenten, netbeheerders en leveranciers echter principieel haalbaar zijn, en kunnen administratieve geldboetes enkel fungeren als 'stok achter de deur'. Administratieve geldboeten zijn dus normaliter geen aanzienlijke, stabiele inkomsten.

[10] In de federale beleidsverklaring van 8 oktober 2002 wordt de oprichting van een Kyoto-fonds aangekondigd, om tegemoet te komen aan de verplichtingen van het Klimaatverdrag. "Dat fonds moet onder meer helpen bij de aankoop van emissierechten en het opzetten van een beleid van rationeel energieverbruik."

4.5 Ondoelmatig financieringssysteem

De financiering van het CO_2/REG-beleid - en van andere onderdelen van het energiebeleid (cf. 4.3) – zal gebeuren via verschillende, aparte begrotingsfondsen (energiefonds, fonds hernieuwbare energiebronnen, fonds flexibiliteitsmechanismen). Volgens de raad zijn er potentiële voordelen verbonden aan de financiering van het energiebeleid met begrotingsfondsen (bv. affectatie van bepaalde middelen waardoor men van deze opbrengst verzekerd is voor het energiebeleid of een onderdeel ervan), maar ook potentiële nadelen. Zo zijn de voorziene inkomsten van de fondsen twijfelachtig (cf. 4.3) en vormen zij een onvoldoende stabiele financieringsbasis, terwijl de uitgaven grotendeels recurrent zijn en een stabiele inkomstenstroom vereisen. Hierdoor bestaat het gevaar dat bepaalde noodzakelijke uitgaven niet plaatsvinden doordat zij afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van middelen in de fondsen. Door de versnippering van middelen over verschillende fondsen is ook geen volwaardige afweging tussen alternatieve aanwendingen mogelijk. Zo riskeren middelen te moeten worden ingezet voor uitgaven die niet prioritair zijn, terwijl tegelijkertijd voor meer prioritaire uitgaven geen of onvoldoende middelen beschikbaar zijn. In dit licht vergt de keuze om te werken met begrotingsfondsen een grondige onderbouwing. Dit is niet gebeurd. De raad is dan ook niet overtuigd van de wenselijkheid van een financiering van het REG- en energiebeleid via begrotingsfondsen. Indien er toch voor een begrotingsfonds zou worden geopteerd, is één begrotingsfonds volgens de raad meer aangewezen dan meerdere aparte fondsen (energiefonds, fonds hernieuwbare energiebronnen, fonds flexibiliteitsmechanismen).

4.6 Beheer van het energiefonds?

Volgens de raad is het vreemd dat de VREG het energiefonds beheert, van waaruit o.a. de tegemoetkomingen in het kader van de bevordering van REG zullen worden geput. Deze taak overstijgt immers de taak van de VREG, die als reguleringsinstantie een regulerende en raadgevende rol heeft ten behoeve van de Vlaamse regering.

5. ENERGIEBELEIDSOVEREENKOMSTEN

5.1 Inhoud van het voorontwerp

Het voorontwerp van decreet stelt dat de Vlaamse regering energiebeleidsovereenkomsten kan afsluiten met ondernemingen, niet-commerciële instellingen, publiekrechtelijke rechtspersonen en met hun overkoepelende, representatieve organisaties.

Voor de ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energiebeleidsovereenkomst wensen te ondertekenen, kan de Vlaamse regering de voorziene subsidies verlagen en energieverplichtingen opleggen.

5.2 Algemene beoordeling

De raad waardeert dat in het voorontwerp de decretale basis wordt voorzien voor het afsluiten van energiebeleidsovereenkomsten. In bepaalde omstandigheden kunnen convenanten immers goede instrumenten zijn voor het CO_2/REG-beleid. Ook in andere landen wordt in het CO_2/REG-beleid gekozen voor convenanten[11]. Bovendien leert de internationale praktijk inzake energie- en milieubeleidsovereenkomsten dat het uitwerken van wettelijke regels voor convenanten noodzakelijk is. De regeling in het voorontwerp is echter onvolledig en te beperkt. De raad vraagt dat bepalingen worden toegevoegd inzake de verhouding tot bestaande en toekomstige regelgeving en inzake inspraak- en openbaarheid.

5.3 Relatie met bestaande en toekomstige regelgeving

Voor de ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energiebeleidsovereenkomst wensen te ondertekenen, kan de Vlaamse regering verplichtingen opleggen met betrekking tot rationeel energiebeheer, het uitvoeren van economisch haalbare investeringen inzake energie-efficiëntie en het opleggen van streefdoelen inzake energiebesparing en energieopwekking op basis van hernieuwbare energietechnologieën. Deze bepaling is volgens de raad zeer onvolledig.
Ten eerste moet het mogelijk zijn om indien nodig aan partijen die geen energiebeleidsovereenkomst wensen te ondertekenen ook andere energieverplichtingen op te leggen dan diegene opgesomd in het voorontwerp (bv. BBT[12]). Ten tweede moet de mogelijkheid om verplichtingen op te leggen ook gelden voor partijen die een aangegane overeenkomst niet naleven. Ten derde moet het volgens de raad mogelijk zijn om indien nodig ook aan partijen die wel een energiebeleidsovereenkomst hebben afgesloten en deze naleven, bepaalde energieverplichtingen op te leggen voor aspecten die niet in de overeenkomst worden geregeld, zonder uiteraard de uitvoerbaarheid en uitvoering van de overeenkomst zelf in het gedrang te brengen (cf. 5.4). Op dit moment is het immers onduidelijk wat precies in een energiebeleidsovereenkomst zal worden geregeld. Bovendien kan het in bepaalde omstandigheden wenselijk zijn om sommige onderdelen van de overeenkomsten op te nemen in de regelgeving of om bijvoorbeeld de inhoud van milieuvergunningen mee af te stemmen op hetgeen in een convenant werd overeengekomen.

---

[11] *O.a. in Nederland, Finland, Denemarken, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Australië, Canada en de Verenigde Staten hebben soortgelijk convenanten intussen vaste vorm aangenomen.*
[12] Zie het SERV-advies van 11 september 2002 over het voorontwerp van decreet inzake milieuvoorwaarden.

Daarom is het volgens de raad noodzakelijk om, zoals voor milieubeleidsovereenkomsten geldt, de verhouding van energiebeleidsovereenkomsten tot bestaande en toekomstige regelgeving expliciet vast te leggen (zie hierna). Verder dient men de wettelijke basis te voorzien om – indien noodzakelijk - energieverplichtingen op te leggen aan ingedeelde en niet-ingedeelde inrichtingen en activiteiten[13], geïntegreerd met reeds bestaande en geplande regelgeving (cf. voorontwerp van decreet inzake milieuvoorwaarden). Dit kan in elk geval niet in een hoofdstuk over energiebeleidsovereenkomsten gebeuren. Het voorzien van een wettelijke basis betekent echter niet dat van de mogelijkheid om energieverplichtingen te kunnen opleggen, in de praktijk ook altijd gebruik moet worden gemaakt. Afhankelijk van de omstandigheden en de specifieke kenmerken van het probleem en de doelgroep kunnen andere instrumenten dan wettelijk vastgelegde energieverplichtingen nuttiger zijn. Een geval-per-geval benadering is aangewezen. Bij de uitwerking van de eventuele energieverplichtingen dient er bovendien over gewaakt te worden dat zij worden geïntegreerd in de bestaande wetgeving en –procedures, op een zodanige manier dat er een coherente en consistente regelgeving ontstaat en de procedures en de administratieve belasting tot een minimum worden herleid.

5.4 Te summier geregeld

De raad heeft vroeger reeds gesteld dat het decreet betreffende milieubeleidsovereenkomsten er niet in geslaagd is om het noodzakelijke evenwicht te bewaren tussen het bepalen van minimale regels en flexibiliteit[14]. Ook binnen de academische wereld en de leefmilieuadministratie zelf werd reeds meermaals gesteld dat dat decreet in zijn huidige vorm te veel regelt. Het voorliggende voorontwerp regelt echter te weinig. Eer is een betere decretale regeling nodig[15]. Concreet vraagt de raad dat de volgende bepalingen worden toegevoegd[16]:

- De verhouding tot bestaande en toekomstige regelgeving. Dit moet duidelijk geregeld worden: een energiebeleidsovereenkomst mag niet in minder strenge zin afwijken van bestaande wet- en regelgeving, en de Vlaamse Regering mag in principe geen uitvoeringsbesluiten uitvaardigen die, met betrekking tot de door de energiebeleidsovereenkomst behandelde punten, verplichtingen opleggen strenger dan de bepalingen van de energiebeleidsovereenkomst (behalve in geval van dringende noodzaak of wanneer dit nodig is om te voldoen aan internationaal- of

[13] De Europese IPPC-richtlijn verplicht de lidstaten om in het kader van de milieuwetgeving ervoor te zorgen dat de energie in de betrokken installaties op een doelmatige wijze wordt gebruikt.
[14] Rapport van 9 juli 1997 over milieubeleidsovereenkomsten.
[15] Terzijde vraagt de raad dat zou worden onderzocht of een algemene wettelijke basis voor de convenanten die in diverse beleidssectoren worden afgesloten wenselijk is.
[16] Voor de nadere onderbouwing waarom deze toevoegingen noodzakelijk zijn (en andere bepalingen van het decreet betreffende milieubeleidsovereenkomsten niet), verwijst de raad naar zijn rapport van 9 juli 1997 over milieubeleidsovereenkomsten.

Europeesrechtelijke verplichtingen; in dat geval moet het Gewest vooraf overleg plegen met de andere partijen van de energiebeleidsovereenkomst).

- Inspraak- en openbaarheid bij de opmaak van energiebeleidsovereenkomsten: de raad vraagt geen analoge procedure zoals voor milieubeleidsovereenkomsten, die naar het oordeel van de raad te zwaar is. Toch moeten ook inspraak- en openbaarheidsregels worden gerespecteerd. Concreet suggereert de raad de procedure die geldt voor ontwerpbesluiten van de Vlaamse regering in uitvoering van het elektriciteitsdecreet en het aardgasdecreet: verplichte advisering door SERV en MiNa-Raad, en publicatie van de definitieve overeenkomst in het Belgisch Staatsblad.
- Openbaarheid van energie-informatie: de bestaande regelgeving bevat een aantal bepalingen waardoor de werknemers informatierechten hebben inzake milieu-informatie. Zo dient bijvoorbeeld het comité voor de preventie en bescherming op het werk, desgevallend de ondernemingsraad en bij ontstentenis van beide organen de vakbondsafvaardiging, in uitvoering van Vlarem I onder meer een exemplaar van het vergunningsaanvraagdossier en van de vergunningsbeslissing te ontvangen, en moeten ook alle documenten en gegevens die in toepassing van Vlarem II moeten bezorgd worden aan de overheid ter beschikking worden gesteld. De raad vraagt dat in het kader van energiebeleidsovereenkomsten een gelijkwaardig niveau van informatieverstrekking aan de werknemers wordt voorzien.

5.5 Individuele convenanten?

Anders dan in het decreet betreffende milieubeleidsovereenkomsten dat enkel overeenkomsten met organisaties van ondernemingen betreft, regelt het voorliggend decreet ook overeenkomsten met individuele ondernemingen. De raad ondersteunt dit. De mandaatsvereiste van het decreet betreffende milieubeleidsovereenkomsten zorgt immers voor veel problemen en wordt in de praktijk ook niet altijd toegepast[17]. Aan de andere kant meent de raad dat het de bedoeling moet zijn om voor vergelijkbare ondernemingen ook vergelijkbare of zelfs identieke energiebeleidsovereenkomsten af te sluiten. Het kan voor de raad niet dat voor particuliere ondernemingen via een energiebeleidsovereenkomst een uitzonderingssituatie zou worden gecreëerd. Dit zou in strijd zijn met het gelijkheidsbeginsel en concurrentieverstoring veroorzaken. De raad vraagt dan ook dat dit door het voorontwerp wordt vermeden.

[17] Bedoeld wordt artikel 2, waardoor ieder lid van de organisatie deze laatste moet mandateren. Deze bepaling levert problemen op, mede doordat artikel 5 van het decreet niet toelaat dat met naam genoemde bedrijven wel of niet gebonden zijn door de overeenkomst. Met name kan de mandaatsvereiste in bepaalde gevallen tot onwerkzaamheid van het beleidsinstrument leiden omdat één onderneming in principe het sluiten van de overeenkomst kan tegenhouden. In de praktijk wordt echter vaak met een lijst van ondernemingen gewerkt die het convenant onderschrijven, hetgeen niet toegelaten is door het decreet.

5.6 Inconsistente definitie energiebeleidsovereenkomst

De definitie van een energiebeleidsovereenkomst in het voorontwerp ("iedere overeenkomst tussen het Vlaams Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering, en een tegenpartij, waarbij deze tegenpartij zich engageert om binnen een afgesproken termijn een vooropgestelde verbetering van haar energie-efficiëntie of deze van haar klanten te behalen, tot de wereldtop inzake rationeel energiegebruik in haar sector te behoren of een bepaald percentage van haar energieverbruik of dat van haar klanten te dekken met behulp van hernieuwbare energietechnologieën") strookt niet met het toepassingsgebied dat elders in het voorontwerp en in de memorie van toelichting wordt voorzien. Volgens de definitieomschrijving vallen bijvoorbeeld convenanten met bedrijfssectoren die hun leden willen ondersteunen en auditconvevanten niet onder het toepassingsgebied van een energiebeleidsovereenkomst, terwijl dit blijkbaar wel de bedoeling is.

6. VERPLICHTINGEN VOOR BRANDSTOFLEVERANCIERS

6.1 Inhoud van het voorontwerp

Via een besluit van de Vlaamse regering worden de elektriciteitsnetbeheerders reeds verplicht om een energiebesparingsprogramma uit te werken ten voordele van hun klanten. De nota aan de Vlaamse regering bij dit besluit voorzag in de invoering van gelijkwaardige REG-programma's voor de brandstofleveranciers, de aardgasleveranciers en de aardgasnetbeheerders. In uitvoering hiervan wordt momenteel een analoge verplichting voor de aardgasnetbeheerders voorbereid. Aangezien aardgas, stookolie, propaan, butaan en steenkool substitutieproducten zijn, wil men via het voorontwerp van decreet ervoor zorgen dat de leveranciers van stookolie, propaan, butaan en steenkool gelijkwaardige verplichtingen opgelegd krijgen als de aardgassector. Concreet wil het voorontwerp in eerste instantie een overleg opstarten met de brandstofleveranciers over het aanbieden van een energiebesparingsprogramma's aan hun klanten. Het programma zal worden vastgelegd in een energiebeleidsovereenkomst. Indien het overleg niet tot de gewenste resultaten leidt, kan vanaf 2004 een verplichting inzake de jaarlijks te behalen primaire energiebesparing worden opgelegd. De verplichting kan worden uitgevoerd door de brandstofleveranciers zelf of door een derde partij. Bij het niet nakomen van de verplichting zal een administratieve geldboete worden opgelegd.

6.2 Algemene beoordeling

De raad stelt vast dat aan elektriciteitsnetbeheerders de verplichting werd opgelegd om een bepaalde hoeveelheid energie te besparen bij hun klanten, en dat een soortgelijke

verplichting is gepland voor aardgasnetbeheerders. Vanuit deze vaststelling ondersteunt de raad de doelstelling om mede via brandstoffenhandelaars energie te besparen bij de gebruikers van stookolie, propaan, butaan en steenkool, maar de raad betwijfelt of een rechtstreekse verplichting voor deze leveranciers om een vastgelegd percentage energie te besparen bij hun klanten hiertoe het meest aangewezen is. De analogie met de situatie in de elektriciteits- en aardgassector gaat immers niet volledig op. Volgens de raad moeten andere instrumenten worden ingezet om een gelijkwaardige energiebesparing te realiseren bij de gebruikers van stookolie, propaan, butaan en steenkool.

6.3 Analogie met elektriciteit en aardgas?

De keuze voor het voorgestelde systeem is louter gebaseerd op het doortrekken van de analogie met de regeling die geldt in de elektriciteitssector en zal gelden in de aardgassector. Los van de vraag of deze regelingen wel het meest wenselijk zijn[18], gaat de analogie volgens de raad niet volledig op. In de elektriciteitssector en de aardgassector zijn het de netbeheerders, *niet* de leveranciers, die de verplichting hebben om energie te besparen bij hun klanten. Netbeheerders hebben de taak om het distributienet te exploiteren als een infrastructuur van openbaar nut in het algemeen belang. De netbeheerders hebben bovendien een monopoliepositie en zijn onafhankelijk. De verplichting aan de netbeheerders kan ook eenvoudig worden gecontroleerd. Voor brandstofleveranciers zouden het echter de leveranciers zelf zijn die energie moeten besparen bij hun klanten. Zij hebben geen monopoliepositie die zij kunnen gebruiken om, zonder veel invloed op de winstmarge, de kosten van REG-acties volledig door te rekenen in de prijzen of om ervoor te zorgen dat de prijsverhogingen gelden voor alle klanten, onafhankelijk van de leverancier. Bovendien behoort het prijsbeleid inzake aardolieproducten tot de federale bevoegdheden (cf. de programmaovereenkomst terzake). Verder is sprake van een 'versnipperde' en open sector, met rechtstreekse bevoorrading van klanten door leveranciers buiten Vlaanderen. Ook kopen veel klanten hun stookolie of steenkool bij verschillende handelaars of (voor steenkool) in grootwarenhuizen, waardoor de verplichting voor brandstoffenhandelaars om een bepaalde hoeveelheid energie te besparen bij hun klanten niet of moeilijk uitvoerbaar en handhaafbaar is.

[18] In zijn advies van 14 november 2001 over het voorontwerp van besluit inzake openbare dienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energieverbruik betreurde de raad reeds dat het besluit werd genomen vooraleer het bredere beleidskader voor rationeel energiegebruik is uitgewerkt. Daardoor was het volgens de raad moeilijk om de regeling van het ontwerpbesluit te beoordelen in relatie tot andere lopende en geplande initiatieven en instrumenten gericht op rationeel energiegebruik, en is de efficiëntie van het besluit onzeker. Dit geldt ook voor dit voorontwerp van decreet.

6.4 Verplichte energiebesparing bij hun klanten?

Het voorontwerp stelt dat indien het overleg rond de opmaak van een energiebeleidsovereenkomst niet tot de gewenste resultaten leidt, vanaf 2004 een verplichting inzake de jaarlijks te behalen primaire energiebesparing kan worden opgelegd aan de brandstofleveranciers. De verplichting kan worden uitgevoerd door de brandstofleveranciers zelf of door een derde partij. De raad ondersteunt de doelstelling om mede via brandstoffenhandelaars energie te besparen bij de gebruikers van stookolie, propaan, butaan en steenkool, maar betwijfelt of een rechtstreekse verplichting voor deze leveranciers om een vastgelegd percentage energie te besparen bij hun klanten hiertoe het meest aangewezen is. De situatie is immers helemaal anders dan voor elektriciteit en aardgas (cf. 6.3). Het is dan ook zeer twijfelachtig of de verplichtingen zoals voorzien in het voorontwerp in de praktijk effectief en efficiënt zullen zijn. Volgens de raad moeten andere instrumenten worden ingezet om een gelijkwaardige energiebesparing te realiseren bij de gebruikers van stookolie, propaan, butaan en steenkool. Daarnaast kunnen en moeten andere doelgroepen bij de realisatie van deze doelstelling worden betrokken. De raad denkt dan onder meer aan installateurs van verbrandingsinstallaties, architecten, enz. Ook moet worden gewezen op de grote rol en verantwoordelijkheid van de klant zelf.

6.5 Sensibiliserings- en communicatieacties

Aan de brandstofleveranciers zullen op basis van het voorontwerp van decreet ook verplichtingen worden opgelegd inzake het geven van informatie aan of sensibiliseren van de klanten over rationeel energiegebruik en het geven van informatie over het energieverbruik en over de energiekosten van de eindverbruikers. Dit kan volgens de raad inderdaad een taak zijn van de sector, die overigens vandaag reeds concrete REG-acties naar de klanten toe onderneemt[19]. Wel wijst de raad op het gevaar van dubbele maatregelen en initiatieven. Zo is er op federaal niveau een ontwerp KB houdende de facturatie van steenkool en gasolie voor verwarming, waarin de leveranciers worden verplicht om met elke factuur een folder mee te sturen die goedgekeurd werd door de minister of staatssecretaris bevoegd voor energie, met o.a. nuttige tips om de kosten van de levering te beperken en uitgebreide informatie inzake rationeel energieverbruik. Bovendien bestaan in de elektriciteits- en de aardgassector soortgelijke sensibiliserings- en communicatieverplichtingen als in het voorontwerp, en zullen volgens het voorontwerp subsidies worden gegeven aan niet-commerciële instellingen en publierechtelijke rechtspersonen voor het voeren van sensibiliserings- en communicatieacties. De raad waarschuwt ervoor dat dit zou kunnen leiden tot tegenstrijdige boodschappen aan de energiegebruikers. Dit is niet wenselijk. De

[19] Cf. de initiatieven van de vzw Auraco (vaste brandstoffen) en de vzw Informazout (vloeibare brandstoffen). Concrete voorbeelden zijn het OPTIMAZ-label voor stookinstallaties, de verspreiding van REG-brochures en de praktische informatie over REG op de website van informazout (www.informazout.be).

raad vraagt dan ook dat wordt nagegaan hoe de noodzakelijke sensibiliserings- en communicatieacties inzake REG kunnen worden gestroomlijnd en georganiseerd.

7. FLEXIBILITEITSMECHANISMEN

7.1 Inhoud van het voorontwerp

Het voorontwerp bevat twee bepalingen inzake flexibiliteitsmechanismen[20] die goed van mekaar moeten worden onderscheiden. Ten eerste stelt het voorontwerp dat de Vlaamse regering nadere regels kan vaststellen voor de toepassing in het Vlaams Gewest van de flexibiliteitsmechanismen zoals gedefinieerd in het Kyoto-Protocol, in het kader van haar beleid inzake de vermindering van de energiegebonden CO_2-emissies. Binnen de perken van de beschikbare begrotingsmiddelen, kan de Vlaamse regering ook tegemoetkomingen verstrekken aan projecten terzake. Ten tweede legt het voorontwerp de decretale basis voor een intern systeem van emissiehandel tussen doelgroepen. Concreet kan de Vlaamse regering een energieverbruiker of energieleverancier verplichten om emissiekredieten voor te leggen voor zijn CO_2-emissies of deze van zijn klanten. De nadere regels voor de uitgifte, opheffing, de terugtrekking, de transfer, de kwaliteitscontrole, transactievoorwaarden en de omzetting van emissiekredieten, en de nadere regels betreffende de meldingsplicht en de controle van de CO_2-emissies van energieverbruikers zouden later door de Vlaamse regering wordt vastgelegd.

7.2 Algemene beoordeling

De Raad ondersteunt dat het decretale kader zou worden gecreëerd dat noodzakelijk is het voor het gebruik van de flexibiliteitsmechanismen van het Kyoto-Protocol. Het voorontwerp bevat echter slechts een onvolledige en voorlopige ad hoc regeling, die later zou vervangen worden door een meer omvattend decreet. Dit beperkt de mogelijkheden voorzien in het Kyoto-Protocol onnodig. De raad pleit er dan ook voor dat meteen een voldoende decretale basis wordt voorzien. De raad interpreteert het voorontwerp verder als een decretale *mogelijkheid* voor de Vlaamse regering om een intern systeem van emissiehandel in te voeren. Hiermee wordt geen uitspraak gedaan over de *wenselijkheid* om dergelijk systeem ook daadwerkelijk in Vlaanderen in te voeren. De raad gaat in dit advies dan ook niet in op dit debat, maar zal hierover uitspraak doen in de context van de adviesvraag over het

[20] De raad gebruikt in navolging van de internationale praktijk bewust het woord 'flexibiliteitsmechanismen' en niet 'flexibele mechanismen' omdat de mechanismen niet noodzakelijk flexibel zijn. Het is integendeel juist de bedoeling dat het gebruik van deze mechanismen goed wordt geregeld. Wat de mechanismen wél doen, is flexibiliteit voorzien in het bereiken van bepaalde doelstellingen. Vandaar dat het woord 'flexibiliteitsmechanismen' wordt gebruikt en niet 'flexibele mechanismen'.

klimaatbeleidsplan. Wel gaat de delegatie in het voorontwerp van bevoegdheden aan de Vlaamse regering te ver voor de raad. Bovendien vindt de raad de regeling in het voorontwerp onvoldoende uitgewerkt en onvolledig. De concrete modaliteiten zijn immers cruciaal.

7.3 Flexibiliteitsmechanismen: beleid en actie dringend noodzakelijk

Een internationaal emissiehandelsysteem tussen landen start normaliter vanaf 2008. Ook kredieten voor *JI-projecten* zullen vanaf 2008 toegekend worden, en projecten die nu al van start gaan, zullen dus tot kredieten leiden vanaf 2008. Het systeem voor CDM-projecten is reeds van start gegaan. Projecten ontstaan na 2000 kunnen gevalideerd worden in kredieten vanaf hun aanvangsdatum indien ze voor 2005 geregistreerd zijn. Hoewel de concrete regels nog uitgewerkt moeten worden, zijn heel wat overheden actief rond deze flexibiliteitsmechanismen van het Kyoto-Protocol. Voor België en Vlaanderen is het gebruik van deze mechanismen geen optie maar een noodzaak. Het realiseren van de Kyoto-doelstelling voor België is volgens de raad wellicht onhaalbaar c.q. zeer duur wanneer deze doelstelling volledig met binnenlandse maatregelen gehaald zou moeten worden. De raad stelt echter vast dat de genomen initiatieven en knowhow terzake in België en Vlaanderen zeer beperkt zijn. De werkgroep die binnen de Taskforce Klimaatbeleid Vlaanderen werd opgestart om een beleidskader ter uitvoering van de flexibiliteitsmechanismen uit te werken, heeft nog weinig of geen resultaten opgeleverd. Vlaanderen en België hebben bovendien op het vlak van CDM en JI een grote achterstand op sommige andere landen[21]. Ook benadrukt de raad het belang van 'learning by doing'. Door het concreet opstarten van projecten wordt ervaring opgedaan, die in de toekomst bij een meer veralgemeend gebruik van deze mechanismen zeer nuttig kan blijken.

7.4 Flexibiliteitsmechanismen: Meer nodig dan een decretaal kader en subsidies

Het beleid ter bevordering van de flexibiliteitsmechanismen van het Kyoto-Protocol dient meer te omvatten dan het voorzien van een decretaal kader en het verstrekken van tegemoetkomingen voor JI- en CDM-projecten. Er is dringend nood aan een concreet werkkader. Dit moet het risico voor de geïnteresseerde private partijen verlagen en het aantrekken van kapitaal vergemakkelijken. Ook wijst de Raad op het belang van publiek-private samenwerking in deze dossiers, en op de mogelijkheid van cofinanciering door internationale financieringsinstellingen. Ook de relatie met ontwikkelingssamenwerking moet uitgeklaard worden. In elk geval betekent dit dat er in Vlaanderen meer werk moet worden

[21] Dit blijkt o.a. uit de door UNFCCC gepubliceerde cijfers over de 'Activities Implemented Jointly (AIJ)', de pilootfase voor JI. België had slechts 1 AIJ-project, in een brouwerij in Zagreb (Kroatië), met een potentieel van 50 Kton CO_2-equivalenten, terwijl Nederland bijvoorbeeld 25 projecten had geregisteerd met een impact van 11911 Kton CO_2-equivalenten. Ook voor CDM-projecten kan gesteld worden dat Nederland veel actiever is.

gemaakt van een beleid ter bevordering van de flexibiliteitsmechanismen van het Kyoto-Protocol. De werkgroep die binnen de Taskforce Klimaatbeleid Vlaanderen werd opgestart om een beleidskader ter uitvoering van de flexibele mechanismen uit te werken, heeft nog weinig of geen resultaten opgeleverd. Het ontwerp klimaatbeleidsplan voorziet terzake trouwens slechts 1 bijkomend VTE voor de opvolging van deze flexibiliteitsmechanismen. Het tijdelijk karakter ervan is bovendien nefast voor de kennisopbouw en het kennisbehoud terzake binnen de administratie. Voor de raad is het dus duidelijk dat hier meer inspanningen noodzakelijk zijn.

7.5 Flexibiliteitsmechanismen: Ad hoc regeling wenselijk?

Het voorontwerp is wat de Kyoto-flexibiliteitsmechanismen betreft beperkt tot de *energiegebonden* CO_2-emissies. Het klimaatbeleid omvat echter meer broeikasgassen dan CO_2 alleen. Verschillende studies hebben bovendien aangetoond dat de kosten van het klimaatbeleid sterk gereduceerd kunnen worden indien het niet beperkt blijft tot (energiegebonden) CO_2-emissies, en deze andere broeikasgassen in het beleid worden meegenomen. In dat verband wordt soms gepleit voor een uitwisselbaarheid van reducties tussen de verschillende broeikasgassen op basis van hun CO_2-equivalenten. Het voorontwerp is in dit licht onvoldoende als decretale basis voor de flexibiliteitsmechanismen van het Kyoto-Protocol. De memorie van toelichting erkent dit ook. Zij stelt dat er in de toekomst nog een uitgebreider apart decreet moet komen inzake flexibiliteitsmechanismen, dat ook de niet-CO_2-gassen omvat, mede ingediend door de andere betrokken bevoegdheidsdomeinen, en dat gebaseerd is op de verdere internationale uitwerking van flexibele mechanismen en op de resultaten van de Vlaamse beleidsvoorbereiding rond flexibele mechanismen zoals voorzien in het Vlaams Klimaatplan (juridische studie, maatschappelijk debat over randvoorwaarden,...). Dit uitgebreide decreet zou de betrokken bepalingen in voorliggend decreet vervangen. De raad vraagt of een dergelijke tijdelijke ad hoc regeling wel noodzakelijk is. Waarom wordt niet meteen een voldoende decretale basis voorzien?

7.6 Tegemoetkomingen voor flexibiliteitsmechanismen

In 1999 had de Vlaamse regering reeds geprobeerd om subsidies te verstrekken voor JI-, en CDM-projecten (alsook voor sink-projecten), maar oordeelde de Raad van State dat er geen rechtsgrond was voor het betrokken ontwerpbesluit. Daarom voorziet het voorliggend voorontwerp nu de mogelijkheid van tegemoetkomingen voor 'joint implementation'-projecten en 'clean development mechanism'-projecten. De raad ondersteunt deze mogelijkheid. Wel vraagt de raad waarom deze tegemoetkomingen apart worden geregeld en niet samen met de andere tegemoetkomingen in het voorontwerp zijn gegroepeerd. Dit zou de transparantie van het voorontwerp vergroten. Bovendien was het juist één van de doelstellingen van het

voorontwerp om een algemene basis te leggen voor het toekennen van financiële steun voor projecten en activiteiten die bijdragen aan de doelstellingen van het Vlaams gewest inzake het terugdringen van de CO_2-emissies (cf. doel art. 3).

7.7 Interne emissiehandel: te ruime delegatie van bevoegdheden

Het voorontwerp legt in één korte paragraaf van een artikel de decretale basis voor een systeem van CO_2-emissiehandel tussen energiegebruikers en/of energieleveranciers. De vastlegging van alle regels en modaliteiten wordt aan de Vlaamse regering overgelaten. Nochtans zijn het juist de concrete modaliteiten die cruciaal zijn voor de werking en dus de beoordeling van een intern emissiehandelsysteem (bv. initiële verdeling van de rechten, omvang van het systeem, transactiekosten, ...)[22]. De raad begrijpt dat men klaar wil zijn op het moment dat de eventuele Europese regels voor interne emissiehandel (cf. ontwerprichtlijn terzake) van kracht worden, en dat het niet mogelijk is om vandaag al alles concreet te regelen omdat er nog onduidelijkheid bestaat over hoe deze regels er precies zullen uitzien. De raad begrijpt ook dat men door de modaliteiten niet decretaal maar in een besluit van de Vlaamse regering op te nemen, een te zware procedure voor wijziging van deze modaliteiten wil vermijden. Aan de andere kant is een systeem van emissiehandel een potentieel zeer krachtig instrument, waarvan de werking en effecten sterk kunnen verschillen afhankelijk van de concrete modaliteiten. Deze modaliteiten zullen wellicht niet allemaal door een Europese richtlijn worden geregeld. Volgens de huidige ontwerpteksten dienen de lidstaten nog belangrijke keuzes te maken, o.a. het nationaal allocatie plan voor de verdeling van emissierechten over de bronnen. Bovendien blijkt uit de tekst van het voorontwerp niet dat het de bedoeling is om enkel het eventuele toekomstige Europese systeem om te zetten in intern recht. Ook een louter intern emissiehandelsysteem binnen Vlaanderen is op basis van het voorontwerp mogelijk. In dit licht gaat de delegatie van bevoegdheden aan de Vlaamse regering te ver voor de raad. Volgens de SERV is een grotere betrokkenheid van het Vlaams Parlement bij de eventuele uitwerking van een intern emissiehandelsysteem wenselijk. De raad wenst alleszins zelf om advies gevraagd te worden over de eventuele verdere invulling van het bedoelde artikel van het voorontwerp.

7.8 Interne emissiehandel: juridisch onvoldoende uitgewerkt

Het voorontwerp roept de omzetting van de Europese ontwerprichtlijn emissiehandel in als motivering voor de hoogdringendheid om een decretale basis te voorzien voor een systeem van CO_2-emissiehandel tussen energiegebruikers en/of energieleveranciers. Zoals reeds opgemerkt, is op basis van de tekst van het voorontwerp ook een louter intern emissiehandelsysteem binnen Vlaanderen mogelijk. Het is momenteel echter lang niet

[22] Zie Annemie Bollen en Peter Van Humbeeck. Klimaatverandering en klimaatbeleid: een leidraad. Brussel/Gent, Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen/Academia Press, 2002.

duidelijk of dergelijk emissiehandelssysteem op Vlaams niveau wel wenselijk is. Bovendien is het in voorkomend geval onduidelijk of het wel wenselijk is dergelijk systeem te beperken tot CO_2. Ook is het onduidelijk wat precies bedoeld wordt met 'emissiekredieten' (emissierechten of reductiecertificaten?[23]) en welke van beide systemen het meest wenselijk zou zijn. Het voorontwerp roept ook vragen op naar de verhouding en koppeling tussen emissiehandel en milieuvergunningen (cf. energieverplichtingen IPPC-richtlijn), energiebeleidsovereenkomsten en andere klimaatbeleidsinstrumenten. In dit licht vindt de raad de regeling van een intern emissiehandelsysteem in het voorontwerp onvoldoende uitgewerkt en onvolledig.

8. ENERGIERAAD VLAANDEREN

8.1 Inhoud van het voorontwerp

In het voorontwerp is de oprichting van een Energieraad Vlaanderen voorzien (art. 27 §1). Deze Raad geeft de minister bevoegd voor het energiebeleid advies inzake het energiebeleid. De Energieraad Vlaanderen wordt opgericht als een autonome commissie binnen de MiNa-Raad (art. 27 §1). De MiNa-Raad krijgt hiervoor extra middelen en personeel (art. 27 §3).
De memorie van toelichting stelt dat de oprichting van de Energieraad Vlaanderen past in het beleidskader inzake adviesorganen. Als leden van de Energieraad kan volgens de memorie van toelichting "onder meer gedacht worden aan bijvoorbeeld vertegenwoordigers van de energiesector (vb. elektriciteits- en aardgasnetbeheerders, centrale elektriciteitsproductie, decentrale elektriciteitsproductie met warmtekrachtkoppeling en hernieuwbare energiebronnen, energieleveranciers en leveranciers van energie-installaties), werkgevers en werknemers, verbruikersorganisaties, milieubeweging, enz."

8.2 Algemene beoordeling

Ook voor de SERV is het belangrijk dat het maatschappelijk middenveld wordt betrokken bij het energiebeleid zodat de kwaliteit van het beleid en het noodzakelijke maatschappelijke draagvlak voor de realisatie van het gevoerde beleid wordt vergroot. De oprichting van een aparte energieraad is echter niet nodig. De gewenste maatschappelijke inbreng kan ook via de bestaande adviesraden SERV en MiNa-Raad of de toekomstige strategische adviesraad economie. Als er toch wordt gekozen voor een energieraad Vlaanderen, hoort deze volgens de raad thuis bij de strategische raad economie (i.c. de SERV), niet bij de MiNa-Raad.

[23] Zie Annemie Bollen en Peter Van Humbeeck. Klimaatverandering en klimaatbeleid: een leidraad. Brussel/Gent, Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen/Academia Press, 2002.

Gezien energiebeleid belangrijke economische, sociale en milieuaspecten omvat, is het logisch dat deze drie aspecten ook volwaardig aan bod komen in de energieadvisering door de strategische raad economie. De raad wenst in voorkomend geval voorafgaandelijk nader overleg over de concrete inbedding in de SERV.

8.3 Waarom een energieraad?

Volgens de raad vergt de oprichting van een aparte energieraad nadere motivering: waarom zou er een afzonderlijke energieraad opgericht moeten worden? Waarom kan de maatschappelijke inbreng niet via de bestaande adviesraden SERV en MiNa-Raad of de toekomstige strategische adviesraad economie gebeuren? Bovendien is energie geen apart bevoegdheidsdomein in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid (BBB). Er is dus normaliter geen aparte energieraad voorzien.

8.4 Waarom in de MiNa-raad ?

Het onderbrengen van de energieraad Vlaanderen bij de MiNa-Raad strookt niet met het vooropgestelde beleidskader inzake BBB en adviesorganen. Het energiebeleid is in het kader van BBB immers een beleidsveld binnen het bevoegdheidsdomein Economie. Het zou dan ook logisch zijn, als men toch voor een energieraad zou kiezen, deze onder te brengen bij de strategische adviesraad economie (de SERV) en niet bij de MiNa-Raad. Ook inhoudelijk hoort een energieraad eerder thuis bij een strategische raad voor economie, en bij uitbreiding een sociaal-economische raad, dan bij een strategische raad voor milieu. Milieu is zonder twijfel een belangrijk aspect binnen het energiebeleid. Een duurzame energiehuishouding, rationeler omgaan met energie en beter benutten van hernieuwbare energiebronnen, zijn dan ook terecht centrale thema's in het energiebeleid. Maar het energiebeleid omvat veel meer dan dat (zie hierna).

8.5 Energiebeleid: ook en vooral een sociaal-economisch thema

Energiebeleid is volgens de raad ook en vooral een centraal sociaal-economisch thema. Energievoorziening heeft immers een maatschappelijk en sociaal-economisch strategische functie. Alle productie-, consumptie en distributieprocessen verbruiken in meer of mindere mate energie. Bevoorradingszekerheid tegen aanvaardbare prijzen is dan ook een centrale doelstelling van het energiebeleid. Energievoorziening is bovendien een belangrijke economische sector. De traditionele energievoorziening (elektriciteit, olie, gas, kolen, ...), de decentrale productie (bv. WKK), de snel groeiende hernieuwbare energiesector (zonne-energie, windenergie, ...), en de bijhorende activiteiten en dienstverlening (installateurs, O&O, REG-advies, energiediensten, ...) zorgen voor een belangrijke dienstverlening en werkgelegenheid, zowel in de private als openbare sector (cf. intercommunales). De nieuwe

ontwikkelingen in de energiemarkt vergen ook nieuwe kennis en vaardigheden, zowel bij werkgevers als werknemers. Verder vormt de energiefactuur voor veel activiteiten (wonen, werken, verplaatsen, ...) een belangrijke kostenpost. Het energiebeleid bevat dan ook van oudsher een belangrijke sociale component, onder de vorm van sociale tarieven, toegang tot de energievoorzieningen voor kansarmen en andere sociale openbare dienstverplichtingen. Economisch zijn correcte en aanvaardbare energieprijzen essentieel voor de concurrentiepositie van vele bedrijven, zeker in Vlaanderen met zijn relatief energie-intensieve economische structuur. Tot slot gaat beleidsmatig gaat veel aandacht naar het realiseren van een vrije elektriciteits- en gasmarkt via het bevorderen van de concurrentie en het reguleren van de vrijgemaakte markt, sociaal-economische onderwerpen bij uitstek. Als er toch wordt gekozen voor een energieraad Vlaanderen, hoort deze dan ook eerder thuis bij de strategische raad economie (i.c. de SERV), niet bij de MiNa-Raad. Gezien energiebeleid belangrijke economische, sociale en milieuaspecten omvat, is het logisch dat deze drie aspecten ook volwaardig aan bod komen in de energieadvisering door de strategische raad economie. De raad wenst in voorkomend geval voorafgaandelijk nader overleg over de concrete inbedding in de SERV.

ADVIES VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Stuk **2113** (2003-2004) – Nr. 1

Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen

MiNa-Raad

Advies

van 14 oktober 2002

over het voorontwerp van CO_2/REG-decreet

INLEIDING

De MiNa-Raad heeft de adviesvraag omtrent het voorontwerp van decreet tot vermindering van de CO_2-uitstoot in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto (hierna voorontwerp van CO_2/REG-decreet genoemd) op 5 augustus 2002 ontvangen.

Het advies van de MiNa-Raad werd binnen de 60 kalenderdagen gevraagd.

De Raad brengt zijn advies uit op 14 oktober 2002.

De minister bevoegd voor Energie werd van de overschrijding van de adviestermijn (wegens de drukke werkzaamheden in de Raad), schriftelijk op de hoogte gebracht.

In dit advies geeft de Raad vooreerst een aantal algemene opmerkingen omtrent de inpassing van het voorliggend decreet in het algemeen klimaat- en energiebeleid in Vlaanderen en omtrent de werking en financiering van de in het vooruitzicht gestelde fondsen.

Vervolgens worden artikelsgewijs de meer gedetailleerde opmerkingen gegeven over de verschillende bepalingen van het voorliggend voorontwerp.

Het ABVV, het ACLVB, het ACV, de Boerenbond, de UNIZO en het VEV onthouden zich bij dit advies.

Prof. dr. R. F. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad

SAMENVATTING

Het voorontwerp van CO_2/REG-decreet heeft tot doel bij te dragen aan de doelstellingen van het Vlaamse Gewest inzake het terugdringen van de CO_2-emissies en er mee voor te zorgen dat de reductiedoelstellingen geen rem zijn voor de economische en sociale ontwikkelingen, maar een kans bieden op kwalitatieve groei, werkgelegenheid en een competitief voordeel op middellange termijn (art. 3 van het voorontwerp).

In het voorontwerp wordt de decretale basis voorzien voor de toekomstige subsidieprogramma's van de Vlaamse regering ter bevordering van het rationeel energiegebruik en de hernieuwbare energiebronnen. Ook worden bepalingen opgenomen omtrent energiebeleidsovereenkomsten, het opleggen van verplichtingen inzake rationeel energiegebruik aan de brandstofleveranciers en het gebruik van de flexibele mechanismen, voorzien in het Procotol van Kyoto. Tenslotte voorziet het voorontwerp de oprichting van een Energieraad Vlaanderen als autonome commissie binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen.

De Raad formuleert in zijn advies eerst een aantal algemene opmerkingen. Zo meent hij dat het decreet te weinig kadert binnen een allesomvattend (geïntegreerd) Vlaams energiebeleid, waardoor een beleid dat stoelt op een optimale mix van beleidsinstrumenten niet gegarandeerd wordt. In dat opzicht vraagt de Raad om in het decreet een hoofdstuk rond energiebeleidsplanning en energiebeleidsrapportering op te nemen zodat een degelijk onderbouwd, periodiek bij te sturen planmatig energiebeleid mogelijk wordt.

De Raad stelt ook vast dat diverse bepalingen inzake rationeel energiegebruik momenteel in verschillende decreten worden opgenomen, wat de overzichtelijkheid, toegankelijkheid en onderlinge samenhang van de regelgeving bemoeilijkt. De Raad verwacht dan ook dat het voorliggende voorontwerp van CO_2/REG-decreet zodanig wordt uitgewerkt dat het meer en meer het karakter krijgt van een kaderdecreet, waarin deze bepalingen worden samengebracht. In dat opzicht betreurt de Raad tevens dat het voorstel van energieprestatiedecreet niet in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet werd geïntegreerd.

Tenslotte vraagt de Raad dat, om aan een eerder advies van de Raad van State tegemoet te komen, in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet wijzigingsbepalingen op het elektriciteitsdecreet worden opgenomen zodat de noodzakelijke decretale basis voor de invoering van een doelstelling inzake warmtekrachtkoppeling (WKK) en de invoering van warmtekrachtcertificaten kan worden gelegd.

Met betrekking tot de financiering van het Vlaamse energiebeleid, meent de Raad dat de financieringspiste waarbij een deel van de inkomsten afkomstig van een federale heffing op het transmissienet van elektriciteit zou worden doorgestort naar het Vlaamse Gewest, definitief dient verlaten te worden (wegens een negatief advies van de Raad van State). De Raad stelt als alternatief twee andere denkpistes voor, die op een structurele manier een oplossing voor de financiering van het energiebeleid zouden kunnen bieden. Wat betreft de aanwending van de middelen, meent de Raad dat gedacht moet worden aan een fusie van de twee bestaande begrotingsfondsen "Energiefonds" en "Fonds Hernieuwbare Energiebronnen".

Wat betreft de voorziene subsidieprogramma's die in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet zijn voorzien, stelt de Raad vragen bij het criterium van de kostenefficiëntie, dat als enige leidraad zou worden gebruikt voor het al dan niet opstarten en/of voortzetten van subsidieprogramma's van de Vlaamse overheid. Ook andere criteria kunnen volgens de

Raad immers van belang zijn. Ook meent de Raad dat het noodzakelijk is dat de voorziene subsidieprogramma's afgestemd worden met andere REG-stimulerende beleidsbepalingen. Tenslotte doet de Raad een oproep tot een breder spectrum aan soorten tegemoetkomingen. In het voorontwerp wordt immers vooral verder gedaan met bestaande subsidieprogramma's. Zo bespreekt de Raad de mogelijkheden van "Third Party Financing", de verstrekking van subsidies via een "tenderingsysteem", en de mogelijkheid om ook de onroerende voorheffing als REG-beleidsinstrument te hanteren.

In het voorontwerp van CO_2/REG-decreet wordt tevens de basis voorzien voor energiebeleidsovereenkomsten met talrijke actoren. De Raad stelt hierbij vast dat, in vergelijking tot de wettelijke regeling inzake de totstandkoming van milieubeleidsovereenkomsten, de procedurele bepalingen inzake de energiebeleidsovereenkomsten zeer mager zijn uitgewerkt. Bovendien is volgens de Raad onduidelijkheid omtrent de afstemming ervan met de samenwerkingsovereenkomst "Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling", en is (wederom) de tegenprestatie van de Vlaamse overheid onduidelijk. Wat betreft dit laatste herhaalt de Raad zijn aanbevelingen die hij formuleerde omtrent de tegenprestatie van de Vlaamse overheid m.b.t. het benchmarkingconvenant.

De Raad vraagt tevens om de verplichtingen die in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet worden voorzien voor brandstofleveranciers niet te beperken tot brandstofleveranciers van stationaire installaties, maar ook aan brandstofverdelers in de transportsector gelijkaardige verplichtingen op te leggen.

Wat betreft het hoofdstuk over de "flexibele mechanismen" stelt de Raad vast dat dit hoofdstuk een amalgaam bevat van diverse alternatieve (of complementaire) systemen van verhandelbare emissierechten of flexibiliteitsmechanismen. Volgens de Raad dient dit hoofdstuk veel duidelijker gemaakt worden, en moet tevens de link met de benchmarkingconvenant gemaakt worden.

Tenslotte apprecieert de Raad het vertrouwen dat de Vlaamse regering stelt in de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen door de oprichting van de Energieraad Vlaanderen. Hij doet daarbij enkele suggesties omtrent de mogelijke samenstelling van deze Raad.

Het ABVV, het ACLVB, het ACV, de Boerenbond, de UNIZO en het VEV onthielden zich bij dit advies.

INHOUD

Blz.

Inleiding 84

Samenvatting 85

Inhoudsopgave 87

1. Algemene opmerkingen 88

1.1. Nood aan een ruimere en overzichtelijkere invulling van dit CO_2/REG-decreet 88

1.2. Ontbrekende bepalingen in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet 90

2. Artikelsgewijze opmerkingen 92

2.1. Hoofdstuk II. Tegemoetkomingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen 92

2.1.1. Afdeling I. Middelen 92

2.1.2. Afdeling II. Programma's voor natuurlijke personen 95

2.1.3. Afdeling VI. Hoogte van tegemoetkomingen 96

2.2. Hoofdstuk III. Energiebeleidsovereenkomsten 97

2.3. Hoofdstuk IV. Verplichtingen met betrekking tot het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen voor de brandstofleveranciers 101

2.4. Hoofdstuk V. Flexibele mechanismen 102

2.5. Hoofdstuk VI. Sancties 103

2.6. Hoofdstuk VII. Oprichting van een Energieraad Vlaanderen 104

1. ALGEMENE OPMERKINGEN

1.1. Nood aan een ruimere en overzichtelijkere invulling van dit CO_2/REG-decreet

[1] **Situering.** In de Memorie van Toelichting wordt de doelstelling van het CO_2/REG-decreet bepaald. Het decreet "beoogt de decretale basis te vormen voor:

1° de toekomstige subsidieprogramma's van de Vlaamse regering ter bevordering van het rationeel energiegebruik en de hernieuwbare energiebronnen;
2° het sluiten van energiebeleidsovereenkomsten;
3° het opleggen van verplichtingen inzake rationeel energiegebruik aan de brandstofleveranciers;
4° het gebruik van de flexibele mechanismen, voorzien in het Protocol van Kyoto."

In artikel 3 van het voorontwerp van CO_2/REG decreet zelf worden volgende bepalingen voorgesteld: "Dit decreet heeft tot doel bij te dragen aan de doelstellingen van het Vlaams Gewest inzake het terugdringen van de CO_2-emissies en er mee voor te zorgen dat de reductiedoelstellingen geen rem zijn voor de economische en sociale ontwikkelingen, maar een kans bieden op kwalitatieve groei, werkgelegenheid en een competitief voordeel op middellange termijn."

[2] **Visie van de Raad omtrent energiebeleidsplanning en energiebeleidsrapportage.** De Raad heeft de structuur en inhoud van dit voorontwerp van CO_2/REG-decreet beschouwd in relatie tot het hoofdstuk "Verandering van het klimaat door het broeikaseffect" van het Vlaams milieubeleidsplan 2003-2007, en het ontwerp van Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005.

De Raad doet hierbij o.a. volgende vaststellingen:

1) het Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 heeft geen decretale onderbouw, waardoor het statuut ervan vrijblijvend is (doordat er geen bindende bepalingen voor bestuurlijke overheden in kunnen worden opgenomen) en de "rollende" herziening ervan niet is gegarandeerd;

2) de afstemming tussen het hoofdstuk "Verandering van het klimaat door het broeikaseffect" van het Vlaamse milieubeleidsplan 2003-2007 en het Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 is ontoereikend, waardoor het onduidelijk is waar nu juist de strategische beleidsplanning van het Vlaamse klimaatbeleid plaatsvindt;

3) de relatie van deze planfiguren[1] tot het specifieke energiebeleid is onduidelijk. De Raad stelt vast dat het voorontwerp van CO_2/REG-decreet wel voorziet in een maatschappelijke advisering over het energiebeleid (door de oprichting van de Energieraad Vlaanderen), maar in de afwezigheid van een duidelijke planfiguur, zal deze advisering noodgedwongen beperkt blijven tot de uitvoeringsgerichte maatregelen (die op basis van het voorliggend decreet kunnen worden ingezet). Een advisering omtrent de bredere beleidsformulering waarin de instrumenten voorzien in dit decreet kunnen worden afgewogen ten opzichte van instrumenten

[1] Bedoeld wordt het Vlaams klimaatbeleidsplan 2002-2005 en het hoofdstuk "Verandering van het klimaat door het broeikaseffect" uit het Vlaamse milieubeleidsplan 2003-2007.

die op basis van andere decreten of andere wetgeving kunnen worden ingezet[2], wordt daardoor niet gegarandeerd.

De Raad stelt daarom voor om in de toekomst de strategische beleidsplanning inzake klimaatbeleid duidelijk voor te behouden voor het themahoofdstuk "Verandering van het klimaat door het broeikaseffect" van het Vlaamse milieubeleidsplan. Het "klimaatbeleidsplan", dat daar nu grotendeels los van is uitgewerkt, zou daar met andere woorden feitelijk mee overeen moeten stemmen.

Binnen het themahoofdstuk "Verandering van het klimaat door het broeikaseffect" zouden ook sectorale reductiedoelstellingen en strategische beleidslijnen voor andere beleidsdomeinen moeten kunnen worden vastgelegd die vervolgens in respectievelijke sectorbeleidsplannen (mobiliteitsplan, sociaal huisvestingsplan, ...) kunnen worden geconcretiseerd. Wat betreft het "beleidsdomein" energie zou derhalve tevens een bepaalde reductiedoelstelling in het milieubeleidsplan dienen opgenomen te worden, die dan verder via een sectoraal energiebeleidsplan moet kunnen worden ingevuld.

In dit opzicht vraagt de Raad om in het voorliggend voorontwerp van CO_2/REG-decreet een hoofdstuk rond energiebeleidsplanning en energiebeleidsrapportering[3] op te nemen zodat een degelijk onderbouwd, periodiek bij te sturen planmatig energiebeleid mogelijk wordt. In het kader van deze energiebeleidsplanning wordt het dan mogelijk om de doorgaans vrijwillige of zacht stimulerende instrumenten die op basis van dit decreet kunnen worden ingezet, af te wegen ten opzichte van andere instrumenten die op basis van andere decreten of wetgeving kunnen worden toegepast. Zo kan een optimale "policy mix" tot stand komen waarbij de energiebeleidsovereenkomsten, verplichtingen inzake emissierechten en –kredieten en maatregelen inzake REG en hernieuwbare energie die op basis van dit decreet kunnen worden genomen, kunnen afgewogen worden ten opzichte van het opleggen van vergunningsvoorwaarden, openbare dienstverplichtingen op basis van het elektriciteits- en gasdecreet, de aftrek van REG-investeringen van de personenbelasting, mogelijkheden inzake economische expansiesteun, verhoogde investeringsaftrek,... Op die manier kan ook een maatschappelijke adviesverlening rond de beleidsformulering en –evaluatie (en dus niet alleen rond de beleidsuitvoering) worden gegarandeerd.

[3] **Visie van de Raad omtrent overzichtelijkheid van de regelgeving inzake energie.** De Raad stelt vast dat met de indiening van dit voorontwerp van CO_2/REG-decreet de regelgeving inzake energie meer en meer versnipperd geraakt. Naast dit CO_2/REG-decreet zijn immers reeds bepalingen inzake energie opgenomen in het elektriciteitsdecreet, het aardgasdecreet, het milieuvergunningendecreet, ... Ook de wetgeving inzake economische expansiesteun (ecologiecriterium) en de federale maatregelen inzake fiscale aftrekbaarheid van energie-investeringen houden stimuli in voor het REG-beleid. Bovendien zal binnenkort een voorstel van energieprestatiedecreet voor gebouwen in het Vlaamse parlement worden behandeld. Deze versnippering komt de overzichtelijkheid, toegankelijkheid en onderlinge samenhang van de regelgeving inzake energie niet ten goede.

---

[2] De Raad denkt hierbij bijvoorbeeld aan de inzet van sectorale milieuvergunningsvoorwaarden in het kader van het milieuvergunningendecreet en de wetgeving inzake economische expansiesteun.

[3] De Raad denkt bv. aan de rapportageverplichtingen die voortvloeien uit de omzetting van de Richtlijn betreffende de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt, de rapportageverplichtingen inzake de energiebalans en de CO_2-emissieinventaris voor het Vlaamse Gewest, ...

De Raad meent dan ook dat voorliggend voorontwerp van CO_2/REG-decreet zodanig dient uitgewerkt te worden dat het veel meer het karakter krijgt van een kaderdecreet, waarbij o.a. met de opmerkingen van de Raad inzake energiebeleidsplanning en energiebeleidsrapportage wordt rekening gehouden, en waarin tevens alle bestaande en/of verwachte[4] bepalingen inzake energie uit de verschillende decreten zouden worden samengebracht (zie ook paragraaf [4]). De Raad betreurt dat hieromtrent zijn advies van 7 september 2000 niet werd gevolgd[5].

Dergelijke codificatie zou niet enkel de overzichtelijkheid van de regelgeving bevorderen, maar zou er bovendien moeten toe leiden dat minder en minder wordt gedacht in vakjes (=soorten energiedragers) zodat een meer geïntegreerd beleid op basis van een optimale mix van beleidsinstrumenten tot stand kan komen.

1.2. Ontbrekende bepalingen in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet

[4] Inspelen op omzetting Richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen. Dit voorstel van Richtlijn zit in haar laatste fase vóór aanneming[6], en bevat tal van bepalingen omtrent rationeel energiegebruik in gebouwen. De Richtlijn voorziet eisen met betrekking tot:

a) het algemeen kader voor een methode voor de berekening van de geïntegreerde energieprestatie van gebouwen;
b) de toepassing van minimumeisen voor de energieprestatie van nieuwe gebouwen;
c) de toepassing van minimumeisen voor de energieprestatie van bestaande grote gebouwen die een ingrijpende renovatie ondergaan;
d) de energiecertificering van gebouwen;
e) de regelmatige keuring van c.v.-ketels en airconditioningsystemen in gebouwen en een eenmalige totale keuring van verwarmingsinstallaties waarvan de ketel ouder is dan vijftien jaar;
f) de verplichting om de technische, milieutechnische en economische haalbaarheid van alternatieve systemen zoals 1° gedecentraliseerde systemen voor energievoorziening gebaseerd op hernieuwbare energiebronnen, 2° WKK, 3° stadsverwarming, ... in aanmerking te nemen.

De Raad stelt hierbij vast dat een belangrijk deel van deze omzetting voorzien wordt in een voorstel van decreet houdende eisen en handhavingsmaatregelen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat voor gebouwen en tot invoering van een energieprestatiecertificaat[7], dat binnenkort in het Vlaamse Parlement zal worden behandeld.

---

4 Zoals het energieprestatiedecreet voor gebouwen.

5 In paragraaf [6] van zijn advies 2000|24 van 7 september 2000 over het voorontwerp van decreet betreffende de organisatie van de aardgasmarkt stelde de Raad reeds expliciet: "De Raad meent ook dat dient onderzocht te worden in welke mate de bestaande en toekomstige decreten die met energie te maken (zullen) hebben, kunnen geïntegreerd worden. Hij meent dat de periode die voorafgaat aan het opstellen van het REG-decreet, het uitgelezen ogenblik is om deze oefening te maken. De Raad suggereert dit onderzoek, daar zij vaststelt dat vele definities, begrippen, ... voor meerdere decreten worden gebruikt. In functie van het hanteren van een éénduidig definitiekader (bv. inzake hernieuwbare energiebronnen, kwalitatieve WKK, groene stroom, groene warmte, ...), en een vereenvoudiging van de wetgeving, kan het aangewezen zijn de verschillende decreten te integreren." Advies te raadplegen op <www.minaraad.be>.

6 Op 7 juni 2002 formuleerde de Europese Raad een gemeenschappelijk standpunt hierover, zie PB C 197 van 20 augustus 2002.

7 Voorstel van decreet van de heren Robert Voorhamme, Jacques Laverge, Eloi Glorieux en Jos Bex. Stuk 1267 (2001-2002) – Nr. 1. Tekst nog niet beschikbaar op <www.vlaamsparlement.be>.

Zoals reeds vermeld in paragraaf [3], vindt de Raad het een gemiste kans dat het bovenvermelde voorstel van decreet niet in dit CO_2/REG-decreet werd geïntegreerd. Door het naast elkaar indienen van deze decreten, wordt het geheel immers onnodig onoverzichtelijk gemaakt. Bovendien vraagt de Raad zich af of wel alle elementen uit de aankomende richtlijn betreffende de energieprestaties van gebouwen via het voorliggend energieprestatiedecreet worden ingevuld[8].

[5] **Wijzigingsbepalingen ter introductie van het systeem van warmtekrachtcertificaten.** Ter bevordering van de elektriciteitsopwekking in installaties met kwalitatieve warmtekrachtkoppeling (WKK), wordt een systeem van warmtekrachtcertificaten voorzien. De Raad stelt vast dat dit systeem, dat in het uitvoeringsbesluit houdende de openbaredienstverplichting ter bevordering van de elektriciteitsopwekking in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties[9] stond ingeschreven, niet definitief kon worden goedgekeurd wegens een negatief advies van de Raad van State[10]. De Raad van State acht een duidelijke voorafgaande decretale basis voor het systeem noodzakelijk. Ook de MiNa-Raad drong daar reeds meerdere malen op aan[11].

Gezien het belang van warmtekrachtkoppeling in het Vlaamse klimaatbeleid, vraagt de Raad om met het advies van de Raad van State rekening te houden door in het voorliggend voorontwerp van CO_2/REG-decreet wijzigingsbepalingen op het elektriciteitsdecreet op te nemen zodat de noodzakelijke decretale basis voor de invoering van een WKK-doelstelling en de invoering van de warmtekrachtcertificaten kan worden gelegd.

---

8 Zo vindt de Raad op het eerste zicht in het energieprestatiedecreet niets terug over de verplichting om de technische, milieutechnische en economische haalbaarheid van alternatieve systemen zoals 1° gedecentraliseerde systemen voor energievoorziening gebaseerd op hernieuwbare energiebronnen, 2° WKK, 3° stadsverwarming, ... in aanmerking te nemen.

9 Over dit uitvoeringsbesluit werd reeds door SERV en MiNa-Raad geadviseerd, en het werd reeds voor een tweede maal door de Vlaamse regering principieel goedgekeurd. Voor de stand van het goedkeuringsproces van de uitvoeringsbesluiten van het elektriciteits- en gasdecreet, zie <http://www.vreg.be/uitvoeringsbesluiten.htm#Stand>.

10 Zie: Advies 33.328/1 van 4 juli 2002 van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State over een ontwerp van besluit van de Vlaamse regering houdende de openbaredienstverplichting ter bevordering van de elektriciteitsopwekking in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties. Als conclusie van het advies wordt gesteld: "*Conclusie moet dan ook zijn dat het ontworpen besluit bij gebrek aan rechtsgrond geen doorgang kan vinden. Om een systeem van warmtekrachtcertificaten op te zetten, is een aanvulling van het elektriciteitsdecreet noodzakelijk.*"

11 Zie paragraaf [13] uit het Advies 1999|18 van 28 september 1999 over het voorontwerp van decreet inzake de opwekking en de distributie van elektriciteit (met standpunt van het VEV omtrent deze paragraaf) en paragraaf [25] uit het Advies 2001|41 van 20 december 2001 over het ontwerp van uitvoeringsbesluit inzake de openbaredienstverplichting ter bevordering van elektriciteitsopwekking in kwalitatieve warmtekrachtinstallaties. Adviezen te raadplegen op <www.minaraad.be>.

2. ARTIKELSGEWIJZE OPMERKINGEN

2.1. Hoofdstuk II. Tegemoetkomingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen

2.1.1. Afdeling I. Middelen

[6] **Situering Energiefonds en Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.** Via de artikels 20 en 26 van het decreet houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt, werden het Energiefonds en het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen opgericht. De in het decreet voorziene inkomsten en uitgaven van deze fondsen wordt in onderstaande tabel weergegeven:

Benaming	*Inkomsten*	*Uitgaven*
Fonds Hernieuwbare Energiebronnen	1) administratieve geldboetes n.a.v. niet genoeg voorleggen van groenestroomcertificaten door netbeheerders en houders van een leveringsvergunning 2) opbrengsten uit concessies voor energieprojecten die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen	bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen
Energiefonds	1) opbrengsten uit heffingen die decretaal aan het Energiefonds worden toegewezen 2) middelen voor de financiering van openbaredienstverplichtingen van de energiesector toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen 3) middelen voor de financiering van het sociale energiebeleid en het beleid inzake het rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering toegewezen aan het Energiefonds uit hoofde van wettelijke of conventionele bepalingen	1) financiering van de openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders en de houders van een leveringsvergunning 2) financiering van netbeheerder voor wat betreft zijn kosteloze uitvoering van taken noodzakelijk voor de distributie van groene stroom (uitz. kosten die te maken hebben met aansluiting op het distributienet) 3) sociaal energiebeleid van de Vlaamse regering 4) beleid inzake rationeel energiegebruik van de Vlaamse regering

[7] **Bepalingen in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet.** Art. 4 van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet bepaalt dat, indien een tegemoetkoming van het Vlaamse Gewest wordt toegekend ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het rationeel energiebeheer[12], deze wordt toegekend binnen de perken van de beschikbare middelen van het Energiefonds. Wanneer de tegemoetkoming wordt toegekend ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, wordt

[12] "Rationeel energiegebruik" wordt in art. 1 van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet gedefinieerd als: "het zo efficiënt mogelijk gebruik van energie". "Rationeel energiebeheer" wordt gedefinieerd als: "het geheel van handelingen die ondernomen worden om het energiegebruik te meten, te analyseren, te verminderen en op te volgen met het oog op het bekomen van een rationeel energiegebruik, met inbegrip van het volgen van vormingsactiviteiten rond rationeel energiegebruik en het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor de installatie van een energiezuinig product, techniek of systeem".

deze toegekend binnen de perken van de beschikbare middelen van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen[13].

Artikel 5 bepaalt dat bij de verdeling van de middelen van het Energiefonds (ten behoeve van investeringen in rationeel energiegebruik) en het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen (ten behoeve van investeringen in hernieuwbare energie) over de verschillende programma's, de Vlaamse regering rekening zal houden met de mate waarin deze programma's op een kostenefficiënte manier bijdragen aan de doelstellingen van het Vlaamse Gewest inzake de terugdringing van de CO_2-emissies.

[8] **Visie van de Raad omtrent de werking van beide Fondsen.** De Raad formuleert twee opmerkingen omtrent de werking van beide Fondsen. Vooreerst vraagt de Raad te onderzoeken of het niet opportuun is te evolueren naar één Fonds, i.p.v. de momenteel voorziene twee Fondsen[14]. In het kader van het kostenefficiëntiecriterium en de milieueffectiviteit kan het immers zinvoller zijn om meer te investeren in de bevordering van het rationeel energiegebruik dan in de bevordering van hernieuwbare energiebronnen[15]. Eén gezamenlijk Fonds zou aan dergelijke eis kunnen voldoen.

Bovendien meent de Raad dat de bepalingen dat enkel "binnen de perken van de beschikbare middelen" van de Fondsen kan worden betoelaagd, het nakomen van internationale en/of Europese doelstellingen in gevaar kan brengen. Dit is des te meer het geval daar de financiering van beide Fondsen geen continu financieringsmechanisme voorziet (zie ook punt [9]), waardoor de beschikbare middelen kunnen "opdrogen".

[9] **Visie van de Raad omtrent de financiering van het Energiefonds.** Voor een groot deel wordt de financiering van het Energiefonds afhankelijk gesteld van een federale heffing op het transmissienet van elektriciteit[16]. Een deel van deze inkomsten zou immers worden overgeheveld naar de Gewesten en zou dan kunnen aangewend worden voor de financiering van REG-initiatieven (=storting in het Energiefonds). Vanaf 2004 kunnen in het Energiefonds ook middelen binnenkomen onder de vorm van een door de netbeheerder te betalen boete voor het niet-nakomen van de resultaatsverplichting in uitvoering van het besluit van 29 maart 2002 inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik. De Raad heeft over deze financieringswijze een aantal opmerkingen.

Ten eerste dient de financieringspiste via de federale heffing op het transmissienet van elektriciteit te worden verlaten wegens een negatief advies van de Raad van State[17]

---

[13] Bovendien bepaalt het artikel dat: "Wanneer een tegemoetkoming, die op basis van een programma voorzien in dit hoofdstuk wordt toegekend, zowel ter bevordering van het rationeel energiegebruik en/of rationeel energiebeheer als ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën, wordt de tegemoetkoming toegerekend binnen de perken van de beschikbare middelen van het Energiefonds indien de nadruk ligt op de bevordering van het rationeel energiegebruik, en op het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen indien de nadruk ligt op het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën".

[14] De Raad stelt immers vast dat momenteel geen middelen van het ene naar het andere Fonds kunnen worden doorgesluisd. Wat betreft de onmogelijkheid tot doorsluizing van middelen van het Energiefonds naar het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen, ziet de Raad geen probleem (immers heeft het beleid ter bevordering van het rationeel energiegebruik prioriteit op dat ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen). De Raad meent in dezelfde redenering dat het mogelijk moet zijn dat gelden van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen naar het Energiefonds kunnen worden doorgesluisd.

[15] Een tegemoetkoming geven ter financiering van de plaatsing van een zonnepaneel in een slecht geïsoleerde woning neemt de Raad als voorbeeld voor het nadeel van twee aparte Fondsen.

[16] Zie: Nota aan de Vlaamse regering, pag. 9.

[17] Zie: Advies 33.024/1 van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State over het ontwerp van Koninklijk Besluit met betrekking tot de openbaredienstverplichtingen in de elektriciteitsmarkt.

omtrent de overheveling van de federale inkomsten van de heffing naar de respectievelijke fondsen van de Gewesten.

Om een structurele financiering van het REG- en het sociale energiebeleid in het Vlaamse Gewest te garanderen, meent de Raad dan ook dat moet voorzien worden in een alternatieve financiering binnen de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest. De Raad denkt daarbij aan volgende pistes:

1) een verhoging van de bestaande[18] Vlaamse heffing op de exploitatie van distributienet van elektriciteit: de Raad dringt er hierbij op aan om de heffing ook te differentiëren in functie van de herkomst van de via het net verdeelde stroom (stroom uit nucleaire installaties en steenkoolcentrales aan hoogste tarief, stroom uit STEG-centrales aan een lager tarief en stroom uit kwalitatieve WKK-centrales en installaties voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen aan een 0-tarief). Nadeel in deze piste is dat enkel sprake is van bijkomende fiscaliteit op elektriciteit. Andere energiesectoren worden met andere woorden in deze piste ontzien;

2) de invoering van een CO_2-emissieheffing: gezien de bestrijding van luchtverontreiniging een gewestelijke bevoegdheid is, kan zo'n heffing op Vlaams niveau worden uitgewerkt. Nadeel hiervan is wel dat – in tegenstelling tot een federale energietaks – bij een CO_2-emissieheffing energie uit kerncentrales onbelast wordt gelaten.

Tot deze alternatieve financierende instrumenten volledig zijn uitgewerkt en van toepassing zijn, kunnen volgens de Raad in een overgangsfase ook de boetes gebruikt worden die door netbeheerders en houders van een leveringsvergunning worden opgelopen n.a.v. het niet genoeg voorleggen van groenestroomcertificaten, en dit wegens het vooralsnog niet halen van de doelstellingen inzake groene stroom. In die zin is het belangrijk dat de doelstellingen inzake het voorleggen van groenestroomcertificaten niet worden gewijzigd, en de boetes daadwerkelijk worden geïnd.

Ook om deze reden is een fusie van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen en het Energiefonds gewenst (zie paragraaf [8]). De middelen zullen immers in een eerste fase vooral in het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen terechtkomen, terwijl vooral het Energiefonds behoefte heeft aan middelen.

[10] **Visie van de Raad omtrent het kostenefficiëntiecriterium.** Artikel 5 stelt dat de Vlaamse regering voor elk van beide Fondsen apart, de middelen op basis van kostenefficiëntie zal verdelen tussen de programma's voor natuurlijke personen, de programma's voor ondernemingen, de programma's voor niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen, en het marktintroductieprogramma.

Dit impliceert dat, indien uit een kosteneffectiviteitstudie zou blijken dat het geven van tegemoetkomingen aan ondernemingen kostenefficiënter is dan het geven van tegemoetkomingen aan publiekrechtelijke personen, de Vlaamse regering in principe kan beslissen de voorziene programma's ter ondersteuning van de publiekrechtelijke personen voor onbepaalde tijd te schorsen.

---

[18] Zie art. 38-53 van het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt. Geconsolideerde versie te raadplegen op <http://194.7.188.126/justice/index_nl.htm>. Momenteel worden de inkomsten van deze "heffing op de exploitatie van een distributienet voor elektriciteit" gebruikt ter financiering van de werkingskosten van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG).

De Raad herhaalt hieromtrent zijn standpunt dat hij innam m.b.t. de REG-actieplannen van de netbeheerders in zijn advies over het ontwerp van uitvoeringsbesluit inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik[19]. De criteria waaraan de REG-actieplannen zouden moeten voldoen, zijn volgens de Raad immers gelijkaardig aan de criteria waaraan de tegemoetkomingen van de Vlaamse overheid zouden moeten voldoen.

De Raad beval in dit advies aan dat inderdaad rekening gehouden moet worden met de kosteneffectiviteit van de acties[20] (lees: tegemoetkomingen, in het kader van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet), maar dat tevens andere criteria in aanmerking moeten kunnen genomen worden. De Raad denkt daarbij aan criteria van sociale rechtvaardigheid, en de noodzaak tot realisatie van internationale of Europese doelstellingen (bv. in het kader van een te behalen aandeel hernieuwbare energiebronnen in het totale energieaanbod).

2.1.2. Afdeling II. Programma's voor natuurlijke personen

[11] **Afstemming noodzakelijk met andere REG-stimulerende beleidsbepalingen.** Artikel 6 van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet bepaalt: "De Vlaamse regering kan een programma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van natuurlijke personen voor:

1° de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen[21];
2° een rationeel energiebeheer[22];
3° de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën."

Noch in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet zelf, noch in de memorie van toelichting, wordt duidelijk gemaakt hoe de Vlaamse regering deze programma's voor natuurlijke personen zal afstemmen op de aansporingen (waaronder premies) die de netbeheerders van een distributienet van elektriciteit[23] of aardgas[24], en de brandstofleveranciers zullen voorzien ter uitvoering van hun resultaatsverbintenis inzake de jaarlijks door hen te behalen primaire energiebesparing bij hun klanten. Ook rond de afstemming met de fiscale aftrekbaarheid van REG-investeringen in de personenbelasting is geen duidelijkheid.

Nochtans is deze afstemming volgens de Raad van groot belang om te vermijden dat de premiestelsels (t.a.v. de natuurlijke personen) van de verschillende actoren onoverzichtelijk wordt, tegenstrijdigheden bevat, en/of een ongewenste opstapeling

---

[19] Paragraaf [28] uit het Advies 2001|36 van 8 november 2001 over het ontwerp van uitvoeringsbesluit inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik. Te raadplegen op <www.minaraad.be>.

[20] De Raad haalde dit criterium aan om te verzekeren dat de impact van de REG-verplichtingen een zo beperkt mogelijk effect zou hebben op de elektriciteitstarieven (immers betekent het geven van niet-kostenefficiënte premies door de netbeheerders, dat ze meer premies moeten geven om te voldoen aan de REG-verplichtingen, met het gevolg dat ze deze meerkost moeten doorrekenen aan de klanten).

[21] De Vlaamse regering denkt aan bv. premies voor de aankoop van hoogrendementsketels, hoogrendementsglas, isolatiematerialen, spaarlampen en huishoudelijke toestellen met een A-label.

[22] De Vlaamse regering denkt aan premies voor de aankoop van meettoestellen en adviespremies (bv. indien een audit van een woning wordt uitgevoerd).

[23] Ter uitvoering van het Besluit van de Vlaamse regering van 29 maart 2002 inzake de openbaredienstverplichtingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik (B.S. 4 mei 2002).

[24] Binnen korte termijn zal tevens een dergelijke verplichting gelden voor beheerders van een distributienet van aardgas.

van premies veroorzaakt. De Raad stelt dan ook voor dat de Vlaamse regering de grote krachtlijnen van het eigen premiestelsel en datgene van de andere actoren op papier zet[25] en dirigeert.

2.1.3. Afdeling VI. Hoogte van de tegemoetkomingen

[12] Breder spectrum aan soorten tegemoetkomingen voorzien. Artikel 12, §2 van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet bepaalt dat de tegemoetkomingen van de Vlaamse overheid de vorm kunnen aannemen van een subsidie, een lening tegen verlaagde rentevoet, een voorschot of een ander geldelijk voordeel. In de memorie van toelichting wordt geschreven dat "de tegemoetkomingen meestal de vorm zullen aannemen van een subsidie"[26].

De Raad wenst hieromtrent het belang te benadrukken van andere soorten tegemoetkomingen: "Third Party Financing", veiling van middelen op basis van een tenderingsysteem, en variabilisatie van de onroerende voorheffing.

1. Bij "Third Party Financing" betaalt de aanvrager zijn tegemoetkoming terug volgens het ritme van de effectieve energiebesparingen. Dergelijk soort financiering kan vooral bij doelgroepen waar de noodzakelijke kennis, informatie of het initieel investeringsbedrag (door gebrek aan liquiditeiten) ontbreekt om een REG-investering uit te voeren, volgens de Raad gewenst zijn. Tal van studies wijzen immers uit dat er nog een enorm besparingspotentieel (met negatieve marginale reductiekost) aanwezig is[27], maar omwille van het gebrek aan kennis, informatie of liquiditeiten, worden deze niet uitgevoerd. Een tegemoetkoming onder de vorm van "Third Party Financing" kan deze besparingsmogelijkheden eventueel sneller uitvoerbaar maken[28].

2. De Raad vraagt de Vlaamse overheid tevens te onderzoeken of een aanzienlijk deel van de REG-middelen niet via een "tender"systeem kunnen worden geveild, zoals het in enkele andere lidstaten van de Europese Unie gebeurt. In dergelijke gevallen wordt jaarlijks bepaald welk bedrag de overheid wenst te besteden aan REG-programma's voor natuurlijke personen, en worden deze bedragen via een "veiling" uitbesteed. De meest kostenefficiënte programmavoorstellen worden dan door de overheid weerhouden. De Raad meent dat ook de Vlaamse overheid dergelijk systeem dient te overwegen, waarbij o.m. energiedienstenbedrijven en netbeheerders van elektriciteit/gas, voorstellen zouden kunnen indienen. De Raad meent dat op deze manier de middelen efficiënter zouden ingezet kunnen worden. Dergelijke systemen vergen uiteraard een nogal uitgebouwd controlesysteem om misbruik te vermijden. De Raad stelt voor om dit op te lossen door niet onmiddellijk het volledige bedrag van de aangevraagde middelen voor de ingediende (en uitgekozen) programma's te beschikking te

---

[25] Eventueel kan, zoals het vroeger reeds bestond, gedacht worden aan een door de Vlaamse overheid opgestelde lijst met verschillende premies/acties, waaruit de verschillende netbeheerders en brandstofleveranciers hun keuze maken.

[26] Memorie van toelichting, pag. 25.

[27] Zie o.a.: ECONOTEC. *Rapport d'avancement: Application du modèle EPM au développement de scénarios d'émissions de CO_2 à l'horizon 2010 pour la Belgique (2001).* Te raadplegen op website van het DWTC (Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden) op <http:// www.belspo.be/belspo/ostc/geninfo/publ/rappCG2131_nl.stm>, en VITO (1999). *Analyse van de maatregelen voorzien in het Vlaamse CO_2/REG-beleidsplan en van suggesties voor aanvullende acties.* Studie uitgevoerd in het kader van Vliet-bis en in opdracht van ANRE.

[28] Op voorwaarde dat de administratieve procedures die hiermee zouden gepaard gaan, uiteraard doorzichtig en éénvoudig zijn te realiseren.

stellen (maar slechts de helft ervan, waarna het resterende gedeelte pas wordt toegekend indien het programma daadwerkelijk tot de verwachte resultaten heeft geleid). Een andere piste bestaat erin om, indien zou blijken dat de programma's niet tot de gewenste resultaten hebben geleid, de mogelijkheid te voorzien een deel van de toegekende middelen, terug te vorderen.

3. Ook de onroerende voorheffing kan een instrument zijn om de energie-efficiëntie in gebouwen te verhogen. Zo kan voor gebouwen waarvan het (in te voeren) energiecertificaat aantoont dat de energie-efficiëntie van het gebouw zeer goed is, de hoogte van de onroerende voorheffing worden verlaagd (en desgevallend van de minder energie-efficiënte verhoogd). Ook deze vorm van tegemoetkomingen voor lage energiewoningen zou in het decreet dienen voorzien te worden. Dit instrument voorkomt "principal agent" problemen, die maken dat eigenaars van huurwoningen geen belang hebben bij investeringen inzake energie-efficiëntie in de woning.

[13] **Subsidieovereenkomsten.** Artikel 13, §1, lid 2 van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet bepaalt: "Voor tegemoetkomingen die meer dan 50 % van de in aanmerking komende kosten bedragen, sluit de Vlaamse regering met de begunstigde een subsidieovereenkomst af, waarin een resultaatsverbintenis wordt opgenomen."

In de memorie van toelichting wordt bepaald dat dergelijke subsidieovereenkomst noodzakelijk is "om de aansprakelijkheid van de uitvoerders te verzekeren" [29]. En verder: "De subsidie vertoont dan de vorm van een overeenkomst, omdat beide partijen een document met rechten en verplichtingen ondertekenen. Meestal zal het gaan om de toekenning van een geldsom, waarvan de aanwendingsvoorwaarden (éénzijdig) worden bepaald door de Vlaamse regering".

De Raad meent dat via het systeem van een subsidieovereenkomst (in het geval van hoge subsidiepercentages) inderdaad tegemoet kan gekomen worden aan de bekommernissen van de Raad inzake het zo efficiënt mogelijk inzetten van de beschikbare middelen. Door de aanvrager van de tegemoetkoming een resultaatsverbintenis op te leggen, kan de Vlaamse overheid meer greep krijgen op de effectief behaalde energiebesparing (en dus de milieueffectiviteit).

De Raad meent wel dat, in plaats van het subsidiepercentage, eerder de hoogte van het subsidiebedrag van belang is ter bepaling of al dan niet een subsidieovereenkomst dient afgesloten te worden.

Zo ligt het voor de Raad voor de hand dat het langs de ene kant voor kleine subsidiebedragen (maar een groot subsidiepercentage) waarschijnlijk niet gewenst is zo'n subsidieovereenkomst te voorzien (bv. subsidiëring door de Vlaamse overheid van spaardoucheknoppen), terwijl het langs de andere kant voor grote subsidiebedragen (maar een subsidiepercentage van minder dan 50 %) misschien wel gewenst is dergelijke subsidieovereenkomst af te sluiten.

2.2. Hoofdstuk III. Energiebeleidsovereenkomsten

[14] **Situering.** In art. 16 van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet wordt bepaald dat de Vlaamse regering energiebeleidsovereenkomsten kan afsluiten met:

---

[29] Memorie van toelichting, pag. 25.

1) een of meerdere overkoepelende, representatieve organisaties van ondernemingen, niet-commerciële instellingen of publiekrechtelijke rechtspersonen;
2) een of meerdere ondernemingen of niet-commerciële instellingen[30];
3) een of meerdere publiekrechtelijke rechtspersonen.

Op basis van dit artikel kan de Vlaamse regering verschillende soorten van energiebeleidsovereenkomsten afsluiten: enerzijds de "klassieke" energiebeleidsovereenkomsten[31] en anderzijds de benchmarkingconvenanten.

Artikel 17 bepaalt dat: "De Vlaamse regering kan de tegemoetkomingen voorzien in Hoofdstuk II van dit decreet verlagen voor de ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energiebeleidsovereenkomst wensen te ondertekenen."

[15] **Procedurele aspecten van de voorziene energiebeleidsovereenkomsten.** De Raad stelt vast dat, in vergelijking tot de wettelijke regeling inzake de totstandkoming van milieubeleidsovereenkomsten, de bepalingen inzake energiebeleidsovereenkomsten in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet zeer mager zijn uitgewerkt. De Raad vraagt om alsnog minimale bepalingen op te nemen t.a.v. de inhoud van energiebeleidsovereenkomsten, de procedure van totstandkoming ervan en openbaarheid van informatie.

In die procedure van totstandkoming moeten inspraakmogelijkheden geboden worden, een voorafgaande maatschappelijke advisering in een vroege fase gegarandeerd, en een betrokkenheid van het Vlaamse Parlement voorzien.

[16] **Onduidelijkheid omtrent afstemming met samenwerkingsovereenkomst.** De samenwerkingsovereenkomst "Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling" is een vrijwillige overeenkomst die een gemeente of provincie kan afsluiten met de Vlaamse overheid op vlak van milieu[32]. Indien een gemeente of provincie de overeenkomst ondertekent, krijgt ze in ruil voor het uitvoeren van een aantal taken die in deze overeenkomst worden opgesomd, financiële en inhoudelijke ondersteuning van de Vlaamse overheid. De gemeente of provincie kan - binnen zekere marges - zelf kiezen welke onderdelen van de overeenkomst ondertekend worden en welk ambitieniveau ze wenst te behalen. In deze samenwerkingsovereenkomst zit ook een "cluster energie".

De Raad vraagt de Vlaamse overheid afstemming te voorzien tussen deze samenwerkingsovereenkomst en de (in dit decreet voorziene)

---

30 Hiermee worden bv. gezondheidsinstellingen, scholen en universiteiten bedoeld.

31 Hiermee worden volgens de memorie van toelichting overeenkomsten bedoeld waarbij de tegenpartij zich engageert om binnen een afgesproken termijn:
1) een vooropgestelde verbetering van haar energie-efficiëntie te behalen (de Raad veronderstelt dat het verschil van dergelijk soort energiebeleidsovereenkomst met het benchmarkingconvenant erin bestaat dat bij eerstgenoemde de noodzakelijke verbetering van de energie-efficiëntie door de Vlaamse overheid wordt bepaald, terwijl bij het benchmarkingconvenant de noodzakelijke verbetering gebeurt via een benchmarkingstudie);
2) de energie-efficiëntie van haar klanten te verbeteren;
3) een vooropgesteld percentage van haar energiegebruik of dat van haar klanten te betrekken uit hernieuwbare energiebronnen.

Hieronder zouden ook de overeenkomsten vallen die kunnen worden afgesloten met de brandstofleveranciers waarbij overeengekomen wordt om een organisme op te richten (gefinancierd via vrijwillige bijdragen) dat de verplichting op zich zal nemen.

32 Zie <www.samenwerkingsovereenkomst.be>.

energiebeleidsovereenkomst met publiekrechtelijke personen. Noch in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet zelf, noch in de memorie van toelichting vindt de Raad daarover garanties. In ieder geval moet volgens de Raad worden vermeden dat beide overeenkomsten tegenstrijdigheden bevatten.

[17] **Tegenprestatie van de Vlaamse overheid onduidelijk.** Het is voor de Raad alsnog onduidelijk welke tegenprestaties de Vlaamse overheid op zich zal nemen bij het ondertekenen van een energiebeleidsovereenkomst. Deze tegenprestatie zal immers slechts expliciet ingevuld worden bij het definitief (via een uitvoeringsbesluit) opstellen van de modaliteiten van de energiebeleidsovereenkomsten.

De (indirecte[33]) tegenprestaties die uit het voorontwerp van CO_2/REG-decreet momenteel kunnen worden afgeleid, zijn het feit dat de Vlaamse regering voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energiebeleidsovereenkomst ondertekenen:

1) de mogelijkheid heeft om verlaagde tegemoetkomingen te voorzien (art. 17, §1);
2) de mogelijkheid heeft [bijkomende] verplichtingen[34] op te leggen (art. 17, §2).

Eventuele (directe) tegenprestaties worden in het voorontwerp van CO_2/REG-decreet niet vermeld. Indien dergelijke tegenprestaties zouden worden overwogen, vraagt de Raad dat rekening wordt gehouden met de aanbevelingen die hij formuleerde omtrent de tegenprestatie van de Vlaamse overheid m.b.t. het benchmarkingconvenant[35].

Daarin stelde hij dat de tegenprestatie zeer duidelijk zou moeten worden bepaald. Ook zou de tegenprestatie van de Vlaamse overheid dienen beperkt te blijven tot het "vrijwaren van maatregelen die rechtstreeks (=op bedrijfsniveau) gericht zijn op het verbeteren van de energie-efficiëntie". Ook meende hij dat geen sprake kon zijn van een volledige vrijstelling van supplementaire energieheffingen, en stelde hij vragen bij bepalingen inzake "aanvullende Vlaamse steun voor bedrijven die de convenant ondertekenden".

[18] **Verplichtingen voor ondernemingen die geen beleidsovereenkomsten ondertekenen.** Art. 17, §2 bepaalt: "De Vlaamse regering kan verplichtingen opleggen aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen partij zijn in een energiebeleidsovereenkomst. Deze verplichtingen kunnen verplichtingen zijn met betrekking tot rationeel energiebeheer, het uitvoeren van economisch haalbare investeringen inzake energie-efficiëntie en het opleggen van streefdoelen inzake energiebesparing en energieopwekking op basis van hernieuwbare energietechnologieën."

De Raad meent dat het opleggen van "streefdoelen" hoegenaamd niet als een "verplichting" kan worden beschouwd. Hij vraagt daarom om deze term te wijzigen in "minimale doelstellingen". Bovendien meent de Raad dat hier (voor zover van toepassing) tevens sprake moet zijn van verplichtingen inzake de "maximale uitstoot van CO_2".

---

[33] Indirect omdat niet zozeer een "voordeel" wordt toegekend, maar wel het "niet opleggen van een nadeel".

[34] Deze verplichtingen kunnen verplichtingen zijn met betrekking tot rationeel energiebeheer, het uitvoeren van economisch haalbare investeringen inzake energie-efficiëntie en het opleggen van streefdoelen inzake energiebesparing en energieopwekking op basis van hernieuwbare energietechnologieën (cfr. art. 17, §2, lid 2).

[35] Advies 2002|39 van 24 september 2002 over het voorontwerp van benchmarkingconvenant inzake energie-efficiëntie in de industrie. Paragrafen [39] tot [41].

Om volledig tegemoet te kunnen komen aan de IPPC-Richtlijn, merkt de Raad ook op dat een algemene rechtsgrond noodzakelijk is voor het opleggen van verplichtingen inzake rationeel energiegebruik, energie-investeringen, energie-efficiëntie, energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen voor ingedeelde en niet-ingedeelde inrichtingen en activiteiten, en dit zowel voor ondernemingen die geen, als ondernemingen die wel partij zijn in een energiebeleidsovereenkomst. Voorliggend voorontwerp van CO_2/REG-decreet voorziet alleen dat deze verplichtingen kunnen worden opgelegd voor ondernemingen die geen partij zijn van een energiebeleidsovereenkomst. Volgens de Raad worden deze verplichtingen best geïntegreerd in het milieuvergunningendecreet of in de (integrale) milieuvoorwaarden.

[19] **Subsidies voor ondernemingen die beleidsovereenkomsten ondertekenen.** Momenteel wordt in het CO_2/REG-decreet (art. 17) voorzien dat de tegemoetkomingen van de Vlaamse overheid kunnen worden verlaagd voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die geen energiebeleidsovereenkomst wensen te ondertekenen.

Tenzij met "verlaagd" ook bedoeld wordt "verlaagd tot nihil", is deze bepaling niet in overeenstemming met wat in de memorie van toelichting hieromtrent wordt geschreven, nl. : "Bepaalde tegemoetkomingen die in het kader van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet toegekend worden, kunnen bovendien beperkt blijven tot ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die een energiebeleidsovereenkomst hebben ondertekend."

Bovendien wordt met de bepaling in het voorontwerp van decreet impliciet verondersteld dat de ondernemingen die een benchmarkingconvenant ondertekenden, sowieso in aanmerking komen voor de tegemoetkomingen.

De Raad herhaalt hieromtrent zijn visie uit zijn advies over het voorontwerp van benchmarkingconvenant inzake energie-efficiëntie in de industrie[36]:

1) de Raad is van mening dat de verplichtingen die het Vlaamse Gewest in het benchmarkingconvenant aangaat ten opzichte van de contracterende partijen reeds indirect een vorm van "staatssteun" of subsidie inhouden. Het ligt bijvoorbeeld in de bedoeling van het convenant om bedrijven die de convenant afsluiten (al dan niet volledig) vrij te stellen van een eventuele federale CO_2-energieheffing. Als bedrijven daarbovenop een rechtstreekse tegemoetkoming ontvangen voor de financiering van maatregelen die zij overeenkomstig de convenant verplicht dienen te nemen, dan is volgens de Raad sprake van een "dubbele" subsidiëring, wat onaanvaardbaar is;

2) de Raad meent dat subsidies ter bevordering van het rationeel energiegebruik ook (vooral) nodig zullen zijn om natuurlijke personen en kleinere bedrijven aan te zetten tot het uitvoeren van investeringen; de Raad wenst niet dat hierop moet bespaard worden om grote kapitaalkrachtige bedrijven te subsidiëren voor het uitvoeren van (binnen 5 jaar terug te verdienen) rendabele investeringen, en dit zeker niet omdat de financiering van het REG-beleid in Vlaanderen nog steeds niet gegarandeerd is (zie paragraaf [9]).

---

[36] Advies 2002|39 van 24 september 2002 over het voorontwerp van benchmarkingconvenant inzake energie-efficiëntie in de industrie. Paragraaf [41]. Te raadplegen op <www.minaraad.be>.

2.3. Hoofdstuk IV. Verplichtingen met betrekking tot het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen voor de brandstofleveranciers[37]

[20] Situering. Naar analogie met de openbaredienstverplichtingen inzake rationeel energiegebruik opgelegd aan de netbeheerders van elektriciteit en aardgas (in voorbereiding), voorziet hoofdstuk IV. van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet, maatregelen ter responsabilisering van de brandstofleveranciers.

Daartoe zal in eerste instantie met de brandstofleveranciers een overleg worden opgestart over het uitvoeren van een energiebesparingsprogramma bij hun klanten. Deze besparingsprogramma's moeten tot gelijkwaardige resultaten leiden als de programma's die worden uitgevoerd door de elektriciteits- en aardgasnetbeheerders, in het kader van de openbaredienstverplichtingen.

Het programma, dat uit dit overleg voortvloeit, zou worden vastgelegd in een energiebeleidsovereenkomst tussen de Vlaamse regering en één of meerdere brandstofleveranciers of overkoepelende organisaties van brandstofleveranciers.

Indien dit overleg niet tot de gewenste resultaten leidt, dan wordt in het decreet de mogelijkheid voorzien om vanaf 1 januari 2004 aan de brandstofleveranciers een verplichting op te leggen om jaarlijks een bepaalde primaire energiebesparing bij hun klanten te realiseren.

Verder kunnen, naar analogie met de verplichtingen die worden opgelegd aan de elektriciteits- en de aardgassector, aan de brandstofleveranciers op basis van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet volgende verplichtingen worden opgelegd:

1. het geven van informatie aan of sensibiliseren van de klanten over rationeel energiegebruik (bijvoorbeeld door het verstrekken van brochures en folders met energiebesparende tips);
2. het geven van informatie over het energieverbruik en over de energiekosten van de eindverbruikers.

[21] Visie van de Raad. De Raad staat positief tegenover de bepalingen met betrekking tot het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen die in dit hoofdstuk van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet worden opgenomen t.a.v. de brandstofleveranciers. Met betrekking tot de elektriciteitsmarkt en de aardgasmarkt zijn inderdaad immers reeds de noodzakelijke stappen ondernomen tot bevordering van het rationeel energiegebruik. De brandstofleveranciers waren tot nu de enige energieleveranciers die nog niet op hun verantwoordelijkheden werd gewezen.

De Raad vraagt zich wel af waarom deze verplichtingen enkel betrekking hebben op brandstofleveranciers van stationaire installaties (hoofdzakelijk verwarmingsinstallaties). Ook binnen de transportsector zouden aan brandstofverdelers (i.c. tankstations) verplichtingen kunnen opgelegd worden (bv. inzake een minimum percentage aanbod van biobrandstoffen of CO_2-arme

[37] Hiermee worden de leveranciers van stookolie, steenkool, butaan en propaan bedoeld.

brandstoffen in het totale brandstoffenaanbod, en verplichtingen inzake sensibilisering en communicatie[38]).

Wat de verplichtingen betreft omtrent het "geven van informatie of sensibiliseren van de klanten over rationeel energiegebruik", vindt de Raad het wel noodzakelijk dat deze informatie qua inhoud voorafgaandelijk door de Vlaamse overheid wordt gecontroleerd en goedgekeurd.

2.4. Hoofdstuk V. Flexibele mechanismen

[22] Situering. Artikel 21 van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet bepaalt:

> "§1. De Vlaamse regering kan een energieverbruiker of energieleverancier verplichten om emissiekredieten voor te leggen respectievelijk overeenkomstig zijn CO_2-emissies of deze van zijn klanten;
> §2. De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels voor de uitgifte, opheffing, de terugtrekking, de transfer, de kwaliteitscontrole, transactievoorwaarden en de omzetting van emissiekredieten, en de nadere regels betreffende de meldingsplicht en de controle van de CO_2-emissies van energieverbruikers;
> §3. De Vlaamse regering kan, binnen de perken van de beschikbare begrotingsmiddelen, tegemoetkomingen verstrekken en nadere regels vaststellen voor de toepassing in het Vlaams Gewest van de flexibele mechanismen, zoals gedefinieerd in het Protocol van Kyoto, in het kader van haar beleid inzake de vermindering van de energiegebonden CO_2-emissies."

De memorie van toelichting schrijft dat §1 en §2 "de nodige decretale basis moeten voorzien voor de uitvoering van de eerste internationale en Europese initiatieven inzake flexibele mechanismen voor CO_2-emissies, in het bijzonder de Europese ontwerprichtlijn inzake verhandelbare CO_2-emissierechten die momenteel wordt uitgewerkt[39]". Ook wordt vermeld dat "de Vlaamse regering kan er voor opteren om deze verplichting niet op te leggen aan de huishoudelijke klanten (die ook energieverbruiker zijn), maar wel aan de energieleverancier. Deze energieleverancier zal dan in de plaats van de huishoudens emissierechten moeten voorleggen voor de CO_2-emissies van zijn klanten".

Paragraaf §3 moet "de decretale basis voorzien voor het toekennen van subsidies aan ondernemingen voor de administratieve kosten die gepaard gaan bij het deelnemen aan projecten die kaderen in de flexibele mechanismen van het Protocol van Kyoto".

[23] Visie van de Raad. De Raad stelt vast dat de voormelde paragrafen een amalgaam bevatten van diverse alternatieve (of complementaire) systemen van verhandelbare emissierechten en flexibiliteitsmechanismen.

Paragraaf 1 voorziet o.a. de mogelijkheid tot het opleggen van een verplichting aan energieleveranciers om een bepaald aantal emissierechten voor te leggen overeenkomstig de CO_2-emissies van zijn klanten. De invoering van dergelijk systeem van verhandelbare emissierechten in Vlaanderen zou volgens de Raad innovatief zijn

---

[38] De Raad formuleert hierbij dezelfde opmerking als bij de verplichtingen inzake sensibilisering en communicatie van de brandstofleveranciers van stationaire installaties: deze verplichtingen zouden qua inhoud door de Vlaamse overheid dienen gecontroleerd en goedgekeurd te worden. De Raad denkt m.b.t. tankstations aan sensibilisering omtrent positieve effecten op het brandstofverbruik van een regelmatige controle van de bandenspanning en een energiezuinige rijstijl.

[39] Memorie van toelichting, pag. 13.

(op Europees niveau is daarvan nog geen sprake), en kan inderdaad een meerwaarde zijn voor het Vlaamse klimaatbeleid. Het zou ervoor zorgen dat de energieleveranciers (leveranciers van elektriciteit, aardgas, stookolie, transportbrandstoffen, ...), op basis van de CO_2-emissiefactoren van de door hen geleverde energiebronnen, een bepaald aantal emissierechten dienen voor te leggen. Het kan voor deze leveranciers derhalve een stimulans zijn om meer energiebronnen te leveren, die bij de productie weinig CO_2-emissies hebben veroorzaakt. De Raad vraagt wel om de concrete modaliteiten van dergelijk systeem van verhandelbare emissierechten vooraf grondig te onderzoeken.

Paragraaf 1 en 2 kan ook gezien worden als een decretale basis voor de invoering van het Europese systeem van verhandelbare broeikasgasuitstootrechten[40]. De Raad meent echter dat in dit geval de terminologie van de paragrafen veel meer dient afgestemd te worden op deze gebruikt in het voorstel van Europese richtlijn terzake. Om slechts enkele voorbeelden te geven, is er in het voorstel van Europese richtlijn geen sprake van "energiegebruikers" maar van "installaties" (waardoor het toepassingsgebied helemaal anders is), er is geen sprake van "emissiekredieten" maar van "uitstoot- of emissierechten", er is geen sprake van "uitgifte" van uitstootrechten maar van "afgifte", geen sprake van "terugtrekking" maar van "intrekking", geen sprake van "transfer van uitstootrechten" maar van "overdracht", ...

De Raad meent tevens dat de link tussen het Vlaamse benchmarkingconvenant en het Europees systeem van verhandelbare CO_2-emissierechten in de paragrafen zou dienen voorzien te worden. In die zin pleitte de Raad reeds in zijn advies van 24 september 2002 over het benchmarkingconvenant inzake energie-efficiëntie in de industrie, voor het voorzien van bepalingen waarin de Ondernemingen (die het benchmarkingconvenant ondertekenden) – in het geval de laatste maatregelen tot de Wereldtop niet kunnen worden bereikt met rendabele of minder-rendabele maatregelen – de mogelijkheid zou worden geboden om de resterende emissies te compenseren via de aankoop van emissierechten binnen een Europees systeem. In die zin dient art. 21, §1 ook de mogelijkheid te voorzien om energieverbruikers of leveranciers te verplichten emissierechten voor te leggen à rato van niet-gerealiseerde doelstellingen inzake energie-efficiëntie of CO_2-uitstoot.

Met betrekking tot paragraaf §3, meent de Raad dat het voor hem niet vanzelfsprekend is dat ondernemingen (die in het kader van het Protocol van Kyoto projecten in het buitenland wensen te realiseren), wat betreft hun administratieve kosten worden ondersteund door de Vlaamse overheid. Daartoe moeten eerst de randvoorwaarden voor de projecten worden vastgelegd.

2.5. Hoofdstuk VI. Sancties

[24] **Voorziene sancties.** In het voorontwerp van CO_2/REG-decreet worden drie mogelijke sancties ingevoerd, waarvan de inkomsten worden gestort in het Energiefonds:

---

[40] De Raad gebruikt de term broeikasgasuitstootrechten omdat in het voorstel van richtlijn niet enkel sprake is van de verhandeling van CO_2-emissierechten, maar ook de mogelijkheid voorzien wordt tot verhandeling van andere dan CO_2-emissierechten.

1) een administratieve geldboete opgelegd aan de brandstofleveranciers die hun verplichting, opgelegd in art. 18[41], niet naleven;
2) een administratieve geldboete van 0,1 euro per te weinig bespaarde kWh opgelegd aan de brandstofleverancier die de besparingsdoelstelling niet bereikt;
3) een administratieve geldboete van 100 euro per ton uitgestoten CO_2 waarvoor geen emissiekredieten werden voorgelegd[42], opgelegd aan een energieverbruiker of een energieleverancier.

[25] Stilzwijgende inwilliging van de verzoeken om kwijtschelding, vermindering of uitstel van betaling. Paragraaf 6 van art. 25 bepaalt dat: "Indien de beslissing [tot inwilliging van het verzoek om kwijtschelding, vermindering of uitstel van betaling door de bevoegde ambtenaren] niet is verzonden binnen de in §5 gestelde termijn [= 30 dagen met mogelijkheid tot éénmalig verlengen met 30 dagen], wordt het verzoek geacht te zijn ingewilligd.

De Raad vreest dat – mede omwille van de (vooralsnog lakse) houding van de Vlaamse overheid tegenover de boetes voor de niet-naleving van de verplichting tot voorleggen van voldoende groenestroomcertificaten door netbeheerders en houders van een leveringsvergunning – met dergelijke stilzwijgende inwilliging de deur wordt opengezet voor een minder streng optreden van de Vlaamse overheid. Bovendien is het volgens de Raad voorbarig om – zonder grondig onderzoek – reeds te stellen dat de Vlaamse overheid in staat zal zijn om in maximaal 60 dagen een verzoek tot kwijtschelding van een administratieve geldboete te behandelen in het geval het gaat om een te weinig voorleggen van "uitstootrechten".

2.6. Hoofdstuk VII. Oprichting van een Energieraad Vlaanderen

[26] Situering. Artikel 27 van het voorontwerp van CO_2/REG-decreet bepaalt: "Een Energieraad Vlaanderen wordt opgericht als autonome commissie binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen. De Energieraad Vlaanderen geeft de minister bevoegd voor het energiebeleid advies inzake het energiebeleid. De Vlaamse regering legt nadere regels betreffende de taken, de samenstelling en de werking van de Energieraad Vlaanderen vast. De Vlaamse regering stelt de Energieraad Vlaanderen een secretariaat ter beschikking, waarvoor zij een dotatie ten laste van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap vastlegt. De niet-commerciële instellingen die deel uitmaken van de Energieraad [Vlaanderen] ontvangen een aanvullende subsidie bestemd voor hun adviesverlenende opdracht inzake het energiebeleid."

---

[41] Artikel 18 bepaalt: "De Vlaamse regering kan aan brandstofleveranciers verplichtingen opleggen inzake:
1) het geven van informatie aan en het sensibiliseren van hun klanten over rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen;
2) het geven van informatie over het energieverbruik en over de energiekosten van de eindverbruikers.

[42] Het bedrag van "100 euro per ton uitgestoten CO_2 waarvoor geen emissiekredieten werden voorgelegd", vindt haar oorsprong in art. 16 van "het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasuitstootrechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61 van de Raad" (COM (2001) 581 def). Te raadplegen op <http://europa.eu.int/eur-lex/nl/search/search_lip.html>. Lid 2 van dit voorstel voor een richtlijn vermeldt: "De lidstaten dragen ervoor zorg dat aan elke exploitant die tegen 31 maart van elk jaar niet voldoende uitstootrechten heeft afgegeven ter dekking van zijn uitstoot in het voorgaande jaar, een boete wegens een bovenmatige uitstoot wordt opgelegd. De boete wegens buitenmatige uitstoot bedraagt 100 euro, dan wel, zo dit bedrag hoger is, tweemaal de gemiddelde marktprijs tussen 1 januari en 31 maart van dat jaar [...]".

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat, in het kader van het Beter Bestuurlijk Beleid enkel adviesraden op het niveau van bevoegdheidsdomeinen kunnen worden voorzien, en dat "energie" alsnog een beleidsveld is binnen het bevoegdheidsdomein "Economie". Er wordt vervolgens gesteld dat het energiebeleid een groot maatschappelijk belang heeft, en dat een specifieke adviesraad daarvoor gewenst is, wat de oprichting van deze Energieraad Vlaanderen rechtvaardigt.

[27] **Visie van de Raad omtrent de oprichting van de Energieraad Vlaanderen.** De Raad waardeert ten zeerste het vertrouwen dat de Vlaamse regering stelt in de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen door de oprichting van deze Energieraad Vlaanderen in de schoot van de MiNa-Raad. Om verschillende redenen staat de Raad ook zelf achter de visie van de Vlaamse regering.

In meer en meer liberaliserende energiemarkten, evolueert de rol van de overheid in het energiebeleid inderdaad meer en meer van het oplossen van het "energievoorzieningsvraagstuk" naar het scheppen en bewaken van de noodzakelijke (veelal ecologische en sociale) randvoorwaarden ervan. Met die vernieuwde taakinhoud dient de overheid ervoor te zorgen dat, naast de kansen die de liberalisering ongetwijfeld biedt inzake economische efficiëntie, ook meer en meer aandacht wordt besteed aan de bedreigingen ervan. Het scheppen van de sociale en ecologische randvoorwaarden van deze liberalisering is dan ook één van haar kerntaken. Het aanduiden van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, waaronder de Energieraad Vlaanderen zou zetelen, is een erkenning dat ook de Vlaamse overheid hiervan overtuigd is. Immers binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen zijn reeds alle actoren aanwezig om alle aspecten van het energiebeleid – te weten de economische, sociale én ecologische aspecten – te kunnen beoordelen.

Het aanduiden van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen kan ook gezien worden als de voorbode voor een proces dat in diverse Lidstaten van de Europese Unie reeds zichtbaar is, alwaar "energie" meer en meer wordt ondergebracht onder het beleidsdomein "leefmilieu", daar waar het van oudsher onder het beleidsdomein "economie" werd ondergebracht.

Tenslotte past het feit dat het secretariaat van de Energieraad Vlaanderen zou ondergebracht worden binnen de schoot van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen, binnen een geleidelijke evolutie waarbij bepaalde raden de voogdij gaan waarnemen van (nieuwe) adviesorganen, zelfs al horen deze strikt genomen niet tot hetzelfde beleidsdomein (cfr. de oprichting van de Mobiliteitsraad Vlaanderen onder voogdij van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen)[43].

[28] **Visie van de Raad omtrent de samenstelling van de Energieraad Vlaanderen.** De Raad doet hierbij enkele suggesties omtrent de mogelijke samenstelling van de op te richten Energieraad Vlaanderen. Hierbij neemt hij als uitgangspunt dat de Energieraad Vlaanderen een zo volledig mogelijk beeld zou moeten scheppen van de verschillende actoren in het energielandschap in Vlaanderen.

De Raad denkt daarom aan volgende vertegenwoordigers:

---

[43] Zie bv. art. 53-62 van het decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg en tot oprichting van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (B.S. 21 augustus 2001). Gecoördineerde versie te raadplegen op <http://212.123.19.141/> (website van de Vlaamse codex). In dit decreet werd binnen de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen een Mobiliteitsraad Vlaanderen opgericht.

- vertegenwoordigers van producenten, leveranciers en/of promotoren van energie uit "klassieke" energiebronnen;
- vertegenwoordigers van producenten, leveranciers en/of promotoren van energie uit hernieuwbare energiebronnen;
- vertegenwoordigers van producenten, leveranciers en/of promotoren van decentrale energieopwekking;
- vertegenwoordigers van distributienetbeheerders (elektriciteit, aardgas, ...);
- vertegenwoordigers van bedrijfstakken die energiebesparende producten en diensten aanbieden;
- vertegenwoordigers van de grote energieverbruikers;
- vertegenwoordigers van de kleine energieverbruikers;
- vertegenwoordigers van de milieubeweging;
- vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 35.395/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 17 april 2003 door de Vlaamse Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto", heeft op 3 juli 2003 het volgende advies gegeven :

35.395/1

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

De in het voorontwerp van decreet vervatte maatregelen strekken tot een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Het ontwerp voorziet daartoe in een regeling van overheidssteun die door het Vlaamse Gewest kan worden verleend in het kader van het rationeel energiegebruik, de aanwending van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van bepaalde maatregelen die zijn opgenomen in het Protocol van Kyoto (hoofdstuk II van het ontwerp).

De Vlaamse regering wordt bevoegd gemaakt om energiebeleids-overeenkomsten te sluiten met ondernemingen, niet-commerciële instellingen, publiekrechtelijke rechtspersonen of overkoepelende, representatieve organisaties van deze entiteiten. Daarbij kan de Vlaamse regering verplichtingen opleggen met betrekking tot onder meer "rationeel energiebeheer, het uitvoeren van economisch haalbare investeringen inzake energie-efficiëntie en het nakomen van minimale doelstellingen inzake energiebesparing en energieopwekking op basis van hernieuwbare energie-technologieën" (hoofdstuk III).

Het ontwerp regelt voorts de verplichtingen die met betrekking tot het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiebronnen aan de brandstofleveranciers kunnen worden opgelegd (hoofdstuk IV). De Vlaamse regering kan, "in het kader van een Europese regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Europese Gemeenschap", met betrekking tot installaties die broeikasgassen uitstoten, als exploitatievoorwaarde opleggen dat deze installaties over een emissievergunning dienen te beschikken. Hoofdstuk V, "Flexibele mechanismen", bevat een regeling betreffende de emissievergunning en de ermee samenhangende emissierechten.

Op hoofdstuk VI, "Sancties", volgen een aantal bepalingen waarin een "Energieraad Vlaanderen" wordt opgericht "als een autonome commissie binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen" en die als taak heeft de minister, bevoegd voor het energiebeleid, advies te verstrekken inzake het energiebeleid (hoofdstuk VII). Hoofdstuk VIII bevat een aantal slotbepalingen.

35.395/1

ALGEMENE OPMERKING

Het ontwerp bevat een groot aantal bepalingen waarin bevoegdheden worden gedelegeerd aan de Vlaamse regering en kan om die reden als een ontwerp van kaderdecreet worden bestempeld. Sommige delegatiebepalingen roepen nochtans vragen op inzake de toelaatbaarheid van de erin vervatte delegatie.

Dat is het geval voor bevoegdheidsdelegaties die betrekking hebben op een essentieel onderdeel van de regeling en waarin de gedelegeerde bevoegdheid op een te algemene en onvoldoende afgebakende wijze wordt omschreven (zie de artikelen 12, 13, 18, § 4, 20, § 2, vierde lid, 22, 23, en 28, § 2). Van een aantal aan de Vlaamse regering gedelegeerde bevoegdheden is de draagwijdte niet duidelijk, zodat het niet mogelijk is om op grond van de tekst van het ontwerp de toelaatbaarheid te beoordelen van de betrokken delegatiebepalingen (dat is onder meer het geval voor de in artikel 18 aan de Vlaamse regering verleende bevoegdheid om bepaalde "verplichtingen" - verordenend of niet ? - op te leggen).

De essentiële regels betreffende de aangelegenheden die het voorwerp zijn van de opgesomde delegatiebepalingen zouden in de tekst van het ontwerp moeten worden opgenomen, ofwel zou de decreetgever in meer afgebakende criteria moeten voorzien met inachtneming waarvan de Vlaamse regering de haar gedelegeerde bevoegdheden dient uit te oefenen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 2

1. De lijst van definities die is opgenomen in artikel 2 van het ontwerp moet worden aangevuld met een omschrijving van het "Elektriciteitsdecreet", waarvan melding wordt gemaakt in onder meer artikel 2, 6°.

Tevens verdient het aanbeveling om ook het "Protocol van Kyoto" te omschrijven als "Protocol van Kyoto bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake

klimaatverandering, opgemaakt te Kyoto op 11 december 1997 en goedgekeurd bij het decreet van 22 februari 2002" [1].

2. De redactie van artikel 2, 10°, wordt bij voorkeur aangepast als volgt :

"subsidieovereenkomst : een overeenkomst waarin de rechten en de verplichtingen van de Vlaamse regering en de begunstigde van de subsidie worden geregeld;".

3. In artikel 2, 11°, wordt beter niet de term "tegenpartij" gebruikt, omdat die term te sterk refereert aan de geschillenbeslechting. Beter ware het te spreken over bijvoorbeeld een "andere partij".

4. Artikel 115 van de Programmawet (I) van 24 december 2002 wijzigt het opschrift van de wet van 27 februari 1987 en treedt in werking op 1 juli 2003.

In artikel 2, 14°, d), 4) schrijve men derhalve "tegemoetkomingen aan personen met een handicap" in plaats van "tegemoetkomingen aan gehandicapten".

In artikel 2, 14°, d), 7) en 8), volstaat het te verwijzen naar "de voornoemde wet van 27 februari 1987" in plaats van telkens het volledige opschrift van die wet te herhalen.

Artikel 3

In een normatieve tekst horen uitsluitend rechtsregels thuis. Een bepaling zoals artikel 3, waarin enkel de doelstellingen van de ontworpen regeling worden omschreven, bevat geen rechtsregel en wordt beter in de memorie van toelichting

---

(1) Zie ook de opmerking bij artikel 14 van het ontwerp i.v.m. de omschrijving van de begrippen "grote onderneming" en "kleine en middelgrote onderneming" en "in aanmerking komende kosten".

35.395/1

geïntegreerd. Artikel 3 dient derhalve uit het ontwerp te worden weggelaten. De daarop volgende artikelen van het ontwerp moeten dan worden vernummerd.

Artikel 4

1. In artikel 4 schrijve men telkens "de programma's, bedoeld in dit hoofdstuk" in plaats van "de programma's, opgenomen in dit hoofdstuk" en "kredieten" in plaats van "middelen".

2. In artikel 4, § 1, tweede lid, wordt, in tegenstelling tot wat het geval is in artikel 4, § 1, eerste lid, niet tevens melding gemaakt van "de algemene uitgaven-begroting". Vraag is of die weglating in artikel 4, § 1, tweede lid, doelbewust is gebeurd.

3. De redactie van artikel 4, § 2, moet worden aangepast. Er kan worden overwogen te schrijven : "Als een tegemoetkoming, op basis van ... het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën, wordt deze toegekend binnen ...".

4. Het is de vraag of in de praktijk steeds makkelijk en met de vereiste rechtszekerheid zal kunnen worden vastgesteld of met toepassing van artikel 4, § 2, "de nadruk" moet worden geacht te liggen op de bevordering van het rationeel energiegebruik of op het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

Artikel 6

1. Indien aan artikel 6 de bedoeling ten grondslag ligt tot uitdrukking te brengen dat de Vlaamse regering steun kan verlenen ter bevordering van de in dat artikel vermelde aangelegenheden, wordt zulks beter op die wijze verwoord. Zoals artikel 6 nu is geredigeerd, wordt ermee immers de indruk gewekt dat de Vlaamse regering met een bijzondere taak wordt belast die niet duidelijk is afgebakend, namelijk het opstellen van een "programma" met tegemoetkomingen.

Dezelfde opmerking geldt voor de daaropvolgende artikelen van het ontwerp.

2. Uit de omschrijving van het begrip "ondernemingen", in artikel 2, 1°, van het ontwerp, volgt dat ook natuurlijke personen als "onderneming" in de zin van het ontwerp kunnen worden beschouwd. Vraag is derhalve of, ter wille van de duidelijkheid, in artikel 6 niet moet worden bepaald dat de natuurlijke personen worden bedoeld die niet in aanmerking komen voor een subsidiëring als onderneming met toepassing van de artikelen 7 tot 9.

Artikel 13

Een indeling in paragrafen is niet raadzaam wanneer elke paragraaf slechts uit één lid bestaat en die indeling niet kan bijdragen tot een meer duidelijke voorstelling van het ingedeelde artikel. De indeling van artikel 13 in twee paragrafen die slechts uit één lid bestaan, kan dan ook beter vervallen.

Artikel 14

1. Ter wille van de duidelijkheid verdient het aanbeveling om de lijst van definities, die is opgenomen in artikel 2 van het ontwerp, aan te vullen met een omschrijving van de begrippen "grote onderneming", "kleine en middelgrote onderneming en "in aanmerking komende kosten", waarbij kan worden gerefereerd aan de overeenkomstige Europeesrechtelijke definities. De overbodige bepaling van artikel 14, § 2, vierde lid, dient dan te worden geschrapt.

2. De in artikel 14, § 2, derde lid, vermelde verplichting van de Vlaamse regering dient in de tegenwoordige en niet in de toekomstige tijd te worden omschreven.

Dezelfde opmerking geldt voor nog andere bepalingen van het ontwerp, onder meer voor artikel 16.

35.395/1

Artikel 15

Terwille van de overeenstemming met de terminologie die wordt gebruikt in artikel 14, § 1, kan worden overwogen om in artikel 15, eerste en tweede lid, niet van "gemaakte kosten" te gewagen, maar wel van de "in aanmerking komende kosten".

Artikel 17

1. In de memorie van toelichting worden de diverse types van energiebeleids-overeenkomsten vermeld die de Vlaamse regering kan sluiten. Ermee rekening houdend dat die typologie rechtstreeks betrekking heeft op de inhoud van de desbetreffende overeenkomsten, verdient het aanbeveling dat de basisregels hieromtrent ook in de tekst van artikel 17, § 1, worden opgenomen. Daartoe kan grotendeels de inhoudelijke omschrijving van het begrip "energieovereenkomst", in artikel 2, 11°, van het ontwerp, worden geïntegreerd in artikel 17, § 1. De definitie van het betrokken begrip in artikel 2, 11°, dient dan in overeenkomstige zin te worden afgeslankt.

2. In artikel 17, § 1, 1°, wordt melding gemaakt van "overkoepelende, representatieve organisaties van ondernemingen, niet-commerciële instellingen of publiekrechtelijke rechtspersonen". Vraag is volgens welke criteria zal worden vastgesteld dat een organisatie "overkoepelend" en "representatief" is.

3. Artikel 17, § 2, bepaalt dat de Vlaamse regering het ontwerp van energiebeleidsovereenkomst met een doelgroep "ter bespreking" voorlegt aan het Vlaams Parlement. Naar het zeggen van de gemachtigde ambtenaar is het de bedoeling om het ontwerp van energiebeleidsovereenkomst enkel "mee te delen" aan het Vlaams Parlement en zou de bespreking die naar aanleiding daarvan in het Vlaams Parlement aan het ontwerp wordt gewijd, geen gevolgen kunnen hebben voor de geldigheid van de betrokken overeenkomst. Vraag is derhalve of in artikel 17, § 2, niet beter van een "mededeling" aan het Vlaams Parlement gewag wordt gemaakt.

4. In de memorie van toelichting wordt verduidelijkt dat het niet de bedoeling is "om energiebeleidsovereenkomsten met een individuele onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon (aan het Vlaams Parlement) voor te leggen, maar wel de basisovereenkomsten met een specifieke doelgroep (bv. benchmarkingconvenant, auditconvenant, energiebeleidsovereenkomst met brandstofleveranciers)". Die bedoeling zou moeten worden geëxpliciteerd in de tekst van het ontwerp.

Artikel 18

1. Het is niet duidelijk welke de draagwijdte is van de in artikel 18, § 1, bedoelde "verplichtingen" die door de Vlaamse regering kunnen worden opgelegd. Met name is onduidelijk of die verplichtingen een individueel karakter hebben, dan wel of de regering bevoegd wordt gemaakt om door middel van een verordenende tekst op algemene wijze verplichtingen op te leggen. Het toekennen van verordenende bevoegdheid aan de regering op grond van een algemene, niet afgebakende delegatiebepaling als artikel 18, § 1, eerste lid, is evenwel niet toelaatbaar (zie ook de algemene opmerking).

2. In artikel 18, § 1, tweede en derde lid, zou duidelijker moeten blijken of de erin weergegeven opsomming van "verplichtingen" exhaustief is bedoeld of niet. Naar het zeggen van de gemachtigde ambtenaar is het wel degelijk de bedoeling dat de in artikel 18, § 1, weergegeven opsomming van verplichtingen exhaustief is.

3. Het bepaalde in artikel 18, § 2, eerste lid, lijkt een evidentie te verwoorden. Indien het nochtans de bedoeling is om tot uitdrukking te brengen dat vrijwillig aangegane energiebeleidsovereenkomsten kunnen worden gesloten, mits daarbij minimaal de in artikel 18, § 1, vermelde verplichtingen worden nagekomen, zou die bedoeling duidelijker in de tekst van artikel 18, § 2, eerste lid, tot uitdrukking moeten worden gebracht.

35.395/1

4. In artikel 18, § 1, tweede lid, wordt bepaald dat de beoogde verplichtingen betrekking kunnen hebben op onder meer "het uitvoeren van economisch haalbare investeringen inzake energie-efficiëntie". De decreetgever dient evenwel rekening te houden met het principe van de vrijheid van handel en nijverheid dat krachtens artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, in acht moet worden genomen. Dat houdt in dat, indien de decreetgever de bedoeling zou hebben om de Vlaamse regering effectief te machtigen om beperkingen aan te brengen op dat principe, hij op een concrete wijze zal dienen te omschrijven waaruit die beperkingen kunnen bestaan. De temperingen zullen bovendien niet op een onevenredige manier de vrijheid van handel en nijverheid mogen inperken.

5. In artikel 18, § 1, derde lid, is niet duidelijk waaruit de bevoegdheid van de Vlaamse regering bestaat om "nadere uitvoeringsvoorwaarden" te bepalen. Indien wordt bedoeld tot uitdrukking te brengen dat de Vlaamse regering "nadere regelen" zal vaststellen op het vlak van bijvoorbeeld het op te stellen plan, wordt dat beter in die bewoordingen tot uitdrukking gebracht.

Ook in artikel 18, § 2, tweede lid, wordt beter "nadere regelen" geschreven in plaats van "nadere uitvoeringsvoorwaarden".

6. Uit de memorie van toelichting valt af te leiden dat in artikel 18, § 2, tweede lid, de hypothese wordt geregeld waarbij een "nieuwe verplichting" wordt opgelegd, zijnde een verplichting, die wordt vermeld in artikel 18, § 1, doch die in casu nog niet is opgelegd geworden, en dat in dat geval de Vlaamse regering er moet op toezien dat die nieuw opgelegde verplichting niet strenger uitvalt dan de bepalingen die in de reeds gesloten (niet : afgesloten) energiebeleidsovereenkomst zijn opgenomen. Indien in geval van dringende noodzaak of om te voldoen aan internationale of Europese verplichtingen de nieuwe verplichtingen toch strenger dienen te zijn, dient de Vlaamse regering vooraf overleg te plegen met de bij de energiebeleidsovereenkomst betrokken partijen.

Deze bedoeling zou op een meer duidelijke wijze moeten worden verwoord in artikel 18, § 2, tweede lid. Daartoe dient de redactie van die bepaling te worden aangepast, waarbij er moet op worden gelet duidelijk aan te geven wat de draagwijdte is

van het begrip "nieuwe verplichtingen" en waarbij de taak terzake van de Vlaamse regering - namelijk erop toezien dat de nieuwe verplichtingen niet strenger uitvallen dan de bepalingen van de reeds gesloten energiebeleidsovereenkomst - wordt omschreven. Ook zou - minstens in de memorie van toelichting - moeten worden verduidelijkt welke soort van gevallen wordt beoogd wanneer men het heeft over een "dringende noodzaak".

7. In artikel 18, § 3, dient de verwijzing naar "het vorige lid" te worden gecorrigeerd.

8. In artikel 18, § 4, wordt de Vlaamse regering bevoegd gemaakt om de tegemoetkomingen te verlagen ten aanzien van ondernemingen, instellingen of rechtspersonen "die geen energiebeleidsovereenkomst willen ondertekenen". Het ontwerp vermeldt evenwel geen criteria die de Vlaamse regering dient in acht te nemen om erover te beslissen ten aanzien van welke ondernemingen, instellingen of rechtspersonen, die geen energiebeleidsovereenkomst onderschrijven, tot een verlaging van de tegemoetkomingen zal worden beslist en ten aanzien van welke niet. Evenmin worden indicaties gegeven omtrent de vaststelling van het bedrag van de verlaging van de tegemoetkoming. Het ontwerp zou op die punten moeten worden aangevuld opdat de betrokken delegatiebepaling toelaatbaar zou kunnen worden geacht.

Artikel 20

1. In artikel 20, § 2, eerste lid, is niet duidelijk of de Vlaamse regering "verplichtingen" kan opleggen in of onder de vorm van een "jaarlijkse actieverbintenis", dan wel of de betrokken brandstofleveranciers er enkel toe worden verplicht dergelijke actieverbintenis aan te gaan. Deze vraag wint aan relevantie gelet op artikel 20, § 2, tweede lid, dat bepaalt dat de actieverbintenis wordt vastgelegd in een actieplan "dat door de betrokken brandstofleverancier wordt voorbereid", hetgeen veeleer wijst in de richting van het bestaan van een loutere verplichting om een jaarlijkse actieverbintenis aan te gaan. In ieder geval zou het ontwerp ook op dat punt moeten worden verduidelijkt.

35.395/1

2. Voor zover zulks overeenstemt met de bedoeling van de stellers van het ontwerp wordt in artikel 20, § 2, derde lid, het woord "acties" beter vervangen door het woord "promoties". Het "actieplan" bestaat immers niet enkel uit "acties", in de zin van de betrokken bepaling, maar tevens uit "premies".

3. Artikel 20, § 2, vierde lid, draagt de Vlaamse regering op om de nadere regels vast te stellen met betrekking tot "de samenstelling, de wijze van indiening, de beoordeling, de goedkeuring en de controle van de uitvoering van de actieplannen".

Indien het de bedoeling zou zijn om de Vlaamse regering door middel van het actieplan bepaalde "verplichtingen" te laten opleggen ten aanzien van brandstofleveranciers, is de in artikel 20, § 2, vierde lid, vervatte delegatiebepaling veel te algemeen om toelaatbaar te zijn, al was het maar omdat in het ontwerp niet wordt bepaald welke "verplichtingen" precies worden beoogd.

4. Samenhangend met wat onder de vorige nummers is opgemerkt, moet worden vastgesteld dat kan worden getwijfeld aan de precieze draagwijdte van de woorden "de verplichting, bedoeld in dit artikel", die voorkomen in artikel 20, § 3.

Artikel 21

1. Artikel 21 bepaalt dat de daartoe door de Vlaamse regering aangewezen ambtenaren bevoegd zijn voor de controle op de naleving van de verplichtingen opgelegd met toepassing van de artikelen 19 en 20, § 2, en voor het opleggen van de administratieve boete, bedoeld in artikel 24. Tevens wordt bepaald dat de betrokken ambtenaren "aan de brandstofleveranciers (daartoe) alle gegevens en inlichtingen vragen die nodig zijn voor de uitoefening van hun taken" en dat "de brandstofleverancier aan wie een vraag is gericht om gegevens en inlichtingen te verstrekken (...) binnen de door de ambtenaren bepaalde redelijke termijn alle medewerking verlenen".

Vraag is waarom de in artikel 21 bedoelde ambtenaren enkel worden belast met het toezicht op de naleving van de verplichtingen opgelegd op basis van de

artikelen 19 en 20, § 2, van het decreet dat in ontwerpvorm voorligt, en niet van andere verplichtingen die erdoor worden opgelegd.

Indien de stellers van het ontwerp ervoor zouden opteren de toezichtsregeling te verruimen, wordt die regeling best opgenomen in een afzonderlijk hoofdstuk, in te voegen vóór het huidige hoofdstuk VI - Sancties.

In zoverre de betrokken ambtenaren worden belast met het opleggen van administratieve sancties met een strafrechtelijk karakter of het door hen uitgeoefende toezicht hiertoe aanleiding kan geven, dient ermee rekening te worden gehouden dat de internationaalrechtelijke en grondwettelijke waarborgen met betrekking tot strafvervolgingen van toepassing zijn [(2)], zoals het zwijg- of non-incriminatierecht dat wordt gewaarborgd bij de artikelen 14, 3, g), van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten en artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden [(3)], en dat inhoudt dat niemand tegen wie een strafvervolging is ingesteld, kan worden gedwongen om tegen zichzelf te getuigen of een bekentenis af te leggen. Hieruit volgt dat niemand kan worden verplicht om ten aanzien van toezichtsambtenaren verklaringen af te leggen of documenten [(4)] te bezorgen waardoor hij zichzelf kan beschuldigen.

---

(2) Arbitragehof, nr. 72/92, 18 november 1992.

(3) E.H.R.M., 25 februari 1993, Funke, Crémieux en Miailhe, Publ. Cour, sér. A, vol. 256-A, -B en -C; E.H.R.M., 8 februari 1996, Murray, Recueil des arrêts et décisions, 1996-I, nr. 1, p. 30; E.H.R.M., 17 december 1996, Saunders, Recueil des arrêts et décisions, 1996-VI, nr. 24, p. 2044; E.H.R.M., 21 december 2000, Heaney en Mc. Guinness, Recueil des arrêts et décisions, 2000-XII, p. 419; E.H.R.M., 3 mei 2001, J.B., Recueil des arrêts et décisions, 2001-III, p. 455; E.H.R.M., 5 november 2002, Allan, NJW, 2002, 418.

(4) Althans wanneer het gaat om documenten waarvan de overheid niet zeker is dat ze (moeten) bestaan. Het uit de aangehaalde verdragsbepalingen afgeleide zwijg- of non-incriminatierecht heeft geen betrekking op documenten die bestaan los van de wil van de betrokkene, wat o.m. het geval is indien een wettelijke verplichting bestaat om documenten op te maken en bij te houden (zie o.m. M.-A. BEERNAERT, "Le droit de ne pas contribuer à sa propre incrimination et ses implications en droit pénal social belge", Or., 1997, 222; Ph. BRAEKMANS, "Verhindering van toezicht in het sociaal handhavingsrecht : een misdrijf in staat van ontbinding (II), Or., 1999, 147; A. DE NAUW, "De rechten van de mens, stuwende kracht van een nieuwe golf van penalisering in het sociaal en fiscaal strafrecht", T. Strafr., 2001, 225).

35.395/1

2. Het is niet duidelijk of de in artikel 24 bedoelde "administratieve geldboete" wel degelijk een vergeldend karakter heeft en niet louter als een kostenvergoedende maatregel moet worden beschouwd. Overeenkomstig artikel 24 wordt de administratieve geldboete immers beperkt "tot de kosten voor het Vlaamse Gewest om zelf de acties uit te voeren die zijn opgenomen in de verplichtingen, vastgelegd in artikel 19 en 20, § 2".

Artikel 22

1. De diverse leden van artikel 22 bevatten delegatiebepalingen die inhouden dat de uitwerking van nagenoeg de volledige regeling inzake de emissievergunning en -rechten aan de Vlaamse regering wordt overgelaten. Dergelijke ruime bevoegdheidsopdracht aan de Vlaamse regering mag dan zijn ingegeven door het streven naar een snel en operationeel optreden van de gewestoverheid met betrekking tot de desbetreffende aangelegenheid, hij is te algemeen en te weinig afgebakend om toelaatbaar te zijn (zie in dat verband ook de algemene opmerking).

2. Onverminderd de opmerking onder 1, moet worden vastgesteld dat in artikel 22, eerste lid, de draagwijdte van de zinsnede "In het kader van een Europese regeling voor de handel in broeikasemissierechten binnen de Europese Gemeenschap" onduidelijk is. Naar het zeggen van de gemachtigde ambtenaar zouden de stellers van het ontwerp met die zinsnede willen anticiperen op een nog tot stand te komen Europese richtlijn met betrekking tot de aangelegenheid inzake de handel in broeikasemissierechten. Aldus begrepen is de delegatie van bevoegdheid die terzake aan de Vlaamse regering wordt verleend tegelijk voorbarig en te algemeen, ermee rekening houdend dat bepaalde onderdelen van de beoogde EG-richtlijn gebeurlijk door de decreetgever zelf zullen moeten worden geïmplementeerd.

Artikel 23

Ook de delegatiebepalingen van artikel 23 zouden preciezer moeten worden afgebakend. Tevens zouden de begrijpelijkheid en derhalve de toegankelijkheid van de ontworpen regeling ermee zijn gebaat indien in de commentaar die in de memorie van toelichting bij artikel 23 wordt gegeven, de draagwijdte van die bepaling nader zou worden verduidelijkt.

35.395/1

Artikel 24

In verband met artikel 24 kan worden verwezen naar de opmerking 1 bij artikel 21.

Artikel 26

1. Artikel 26, § 3, bepaalt dat de betrokken ambtenaren "beslissen over de gemotiveerde verzoeken om kwijtschelding, vermindering of uitstel van betaling van de administratieve geldboeten". Het ontwerp vermeldt evenwel geen criteria op grond waarvan de ambtenaren dergelijke beslissing kunnen nemen en zou op dat punt moeten worden aangevuld.

2. In artikel 26, § 4, dient de verwijzing naar "de in § 2, tweede lid, bedoelde aangetekende brief" te worden vervangen door "de in § 2, eerste lid, bedoelde aangetekende brief".

3. In artikel 26, § 5, eerste en derde lid, schrijve men telkens "dertig dagen" in plaats van "30 dagen".

Dezelfde opmerking kan worden gemaakt bij artikel 27, § 4.

4. Indien in artikel 26, § 8, eerste lid, de verjaring van de vordering tot het opleggen van de administratieve geldboete wordt bedoeld, wordt die bedoeling beter met zoveel woorden in de betrokken bepaling tot uitdrukking gebracht.

5. Men formulere artikel 26, § 9, als volgt : "De opbrengst van de administratieve geldboeten wordt gestort in het Energiefonds".

35.395/1

Artikel 27

1. In de mate dat sommige van de in het ontwerp bedoelde administratieve geldboeten, gelet op de aard, de doelstelling en de zwaarte ervan, een strafrechtelijk karakter kan worden toebedeeld, dient - rekening houdend met de meest recente rechtspraak van het Arbitragehof[5] en om in overeenstemming te zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet - met betrekking tot het opleggen van dergelijke sanctie een rechterlijke controle in volle rechtsmacht open te staan, wat impliceert dat de rechter de sanctie moet kunnen moduleren wanneer het bestuur ook zulk een bevoegdheid bezit. In casu kunnen de daartoe door de Vlaamse regering aangewezen ambtenaren de opgelegde geldboeten op verzoek kwijtschelden of verminderen.

Artikel 27, § 4, van het ontwerp voorziet in de mogelijkheid om "bij de rechtbank van het arrondissement van de plaats waar de goederen gelegen zijn" tegen het dwangbevel tot voldoening van de in de artikelen 24 en 25 bedoelde administratieve geldboeten verzet te doen.

Die bepaling is slechts in overeenstemming met de grondwettelijke regels in zoverre ze zou inhouden dat ook de rechtbank waarbij het verzet is aanhangig gemaakt, de geldboete op dezelfde wijze kan moduleren als het bestuur [6], althans indien daartoe voorheen een verzoek was geformuleerd.

Is zulks niet het geval, dan zal moeten worden voorzien in de mogelijkheid van een juridictionele controle in volle rechtsmacht tegen het opleggen zelf van de administratieve geldboete.

Het staat aan de decreetgever om voor één van de beide mogelijkheden te opteren. In ieder geval is hij bevoegd om de geschillen betreffende de administratieve geldboeten met een strafrechtelijk karakter toe te vertrouwen aan een rechtscollege dat oordeelt met volle rechtsmacht, nu de normaal bevoegde rechter - de Raad van State, afdeling administratie -, niet over een dusdanige bevoegdheid beschikt wanneer hij

---

(5) Arbitragehof, nr. 96/2002, 12 juni 2002.

(6) Zelfde arrest, B.4.2.

uitspraak zou doen over een beroep tot nietigverklaring tegen een beslissing tot het opleggen van een administratieve geldboete.

Daargelaten de vraag of een bevoegdheidstoekenning aan een rechtscollege kan worden beschouwd als een accessorium van de bevoegdheid om een systeem van administratieve geldboeten op te zetten [7] en zonder zich in dit verband te moeten uitspreken over de juiste draagwijdte van de wijziging, bij de bijzondere wet van 13 juli 2001, van artikel 19, § 1, eerste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, moet immers worden vastgesteld dat, zo de vermelde vraag negatief zou moeten worden beantwoord, de decreetgever in ieder geval een beroep zou kunnen doen op artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 om in casu zulk een bevoegdheidstoekenning te doen.

Krachtens die laatste bepaling kunnen de decreten rechtsbepalingen bevatten in aangelegenheden waarvoor de raden niet bevoegd zijn, voorzover die ook vereist dat de betrokken aangelegenheid zich leent tot een gedifferentieerde regeling en dat de weerslag van de door de decreetgever aan te nemen bepalingen op die aangelegenheid slechts marginaal is [8].

Nu het slechts gaat om een punctuele bevoegdheidstoekenning, is aan die laatste twee voorwaarden voldaan op voorwaarde dat de bevoegdheidstoekenning gebeurt aan de normale bevoegde rechter terzake, namelijk de rechtbank van eerste aanleg. Aan het noodzakelijkheidsvereiste is voldaan nu een bevoegdheidstoekenning aan een rechtscollege dat kan oordelen in volle rechtsmacht vereist is opdat de rechtsbescherming inzake het opleggen van de administratieve geldboete conform zou zijn met de grondwettelijke vereisten terzake.

---

[7] Zie in dit verband W. PAS, "De door de Grondwet aan de 'wet' voorbehouden aangelegenheden. Vroeger en nu", in A. ALEN (ed.), De vijfde staatshervorming van 2001, Brugge, 2002, 58-59, die, zij het op een voorzichtige wijze, van oordeel is dat de gemeenschappen en de gewesten voortaan op grond van hun eigen (accessoire) bevoegdheid bevoegdheidstoekenningen aan de rechtbanken kunnen verrichten.

[8] Zie o.m. Arbitragehof, nr. 40/91, 19 december 1991, 5.B.3.; Arbitragehof, nr. 32/92, 23 april 1992, B.3.6.; Arbitragehof, nr. 4/93, 21 januari 1993, B.4.b.; Arbitragehof, nr. 83/2002, 8 mei 2002, B.5.1.; Arbitragehof, nr. 189/2002, 19 december 2002, B.5.

35.395/1

2. Onverminderd opmerking 1, is de draagwijdte van de zinssnede "bij de rechtbank van het arrondissement van de plaats waar de goederen gelegen zijn" niet duidelijk. De tenuitvoerlegging van het dwangbevel kan immers niet alleen ten aanzien van onroerende goederen gebeuren, zoals in de tekst door het gebruik van de woorden "de ligging van de goederen" wordt gesuggereerd.

Artikel 28

1. Artikel 28, § 2, draagt de Vlaamse regering op om de nadere regels vast te stellen "betreffende de taken, de samenstelling en de werking van de Energieraad Vlaanderen". Het ontwerp stelt evenwel geen of amper basisregels vast in dat verband, zodat mag worden gesteld dat de decreetgever de vaststelling van de essentiële elementen van de regeling naar de Vlaamse regering doorschuift. Een delegatie van die aard is evenwel te algemeen en te weinig afgebakend om toelaatbaar te zijn.

2. Uit artikel 28, § 4, valt af te leiden dat enkel de niet-commerciële instellingen "die deel uitmaken van de Energieraad" (lees : die vertegenwoordigd zijn in de Energieraad) een aanvullende subsidie ontvangen. Het spreekt voor zich dat, ter wille van de eerbiediging van het grondwettelijke beginsel van de gelijkheid en de niet-discriminatie, er objectieve en in redelijkheid verantwoorde motieven dienen te bestaan waarom andere organisaties die in de Energieraad zijn vertegenwoordigd, niet in aanmerking komen voor een aanvullende subsidie.

Artikel 29

Men schrijve in het opschrift van het hoofdstuk dat aan artikel 29 voorafgaat : "Hoofdstuk VIII. Slotbepalingen".

35.395/1

Artikel 31

Rekening houdend met de aard van de wijziging die artikel 31 beoogt aan te brengen in artikel 20, § 1, van het decreet van 17 juli 2000, wordt artikel 31 beter geredigeerd als volgt :

"In artikel 20, § 1, van het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt vervallen de woorden 'onder beheer van de regulerings-instantie'".

Artikel 33

De vermelding van "§ 1", waarmee artikel 33, eerste lid, aanvangt, moet worden geschrapt.

35.395/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, J. SMETS,	staatsraden,
	A. SPRUYT, M. RIGAUX,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

De verslagen werden uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, eerste auditeur en Mevr. G. SCHEPPERS, adjunct-auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld door Mevr. M.-C. CEULE, eerste referendaris-afdelingshoofd.

DE GRIFFIER, DE VOORZITTER,

A. BECKERS M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder :

1° rationeel energiegebruik : het zo efficiënt mogelijke gebruik van energie ;

2° rationeel energiebeheer : het geheel van handelingen die ondernomen worden om het energiegebruik te meten, te analyseren, te verminderen en te volgen met het oog op het verkrijgen van een rationeel energiegebruik, met inbegrip van het volgen van vormingsactiviteiten rond rationeel energiegebruik en het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor de installatie van een energiezuinig product, systeem of een energiezuinige techniek ;

3° Energiefonds : het fonds, bedoeld in artikel 20 van het Elektriciteitsdecreet ;

4° Elektriciteitsdecreet : het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt ;

5° hernieuwbare energiebronnen : alle andere energiebronnen dan fossiele brandstoffen of kernsplijting die op een duurzame wijze ingezet kunnen worden ;

6° Fonds Hernieuwbare Energiebronnen : het fonds, bedoeld in artikel 26 van het Elektriciteitsdecreet ;

7° hernieuwbare energietechnologieën : technologieën die gebruikmaken van hernieuwbare energiebronnen ;

8° ondernemingen : natuurlijke personen die koopman zijn of een zelfstandig beroep uitoefenen, de vennootschappen die de rechtsvorm van een handelsvennootschap hebben aangenomen, de Europese economische samenwerkingsverbanden en de economische samenwerkingsverbanden die beschikken over een exploitatiezetel in het Vlaamse Gewest of die zich ertoe verbinden in het Vlaamse Gewest een exploitatiezetel te vestigen ;

9° haalbaarheidsstudie : studie die de economische, sociale of juridische haalbaarheid van een concreet project onderzoekt ;

10° referentieproject : project voor het installeren en monitoren bij een eerste gebruiker, die niet de ontwikkelaar, fabrikant of distributeur is, van voor het Vlaamse Gewest nieuwe energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën of van voor het Vlaamse Gewest nieuwe toepassingen van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën door de ontwikkelaar, fabrikant of distributeur ervan ;

11° niet-commerciële instellingen : scholen, universiteiten, verzorgingsinstellingen en andere gemeenschapsdiensten, verenigingen zonder winstoogmerk en feitelijke verenigingen die een filantropisch, wetenschappelijk, technisch of pedagogisch doel nastreven op het gebied van energie, milieubescherming of bestrijding van sociale uitsluiting ;

12° marktintroductieproject : project voor het installeren en monitoren van het gebruik van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën

die nog niet ruim verspreid zijn in het Vlaamse Gewest, door een particulier, een niet-commerciële instelling, een publiekrechtelijke persoon of een onderneming, die niet de ontwikkelaar, fabrikant of distributeur ervan is ;

13° Protocol van Kyoto : Protocol van Kyoto bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering opgemaakt te Kyoto op 11 december 1997 en goedgekeurd bij het decreet van 22 februari 2002 ;

14° emissierecht : een overdraagbaar recht om gedurende een bepaalde periode één ton CO_2-equivalent aan broeikasgassen uit te stoten ;

15° subsidieovereenkomst : een overeenkomst waarin de rechten en de verplichtingen van de Vlaamse regering en van de begunstigde van de subsidie worden geregeld ;

16° kleine onderneming : ondernemingen die aan de volgende voorwaarden cumulatief voldoen :

a) minder dan 50 werknemers tewerkstellen ;

b) een jaaromzet hebben van maximaal 10 miljoen euro of een jaarlijks balanstotaal van maximaal 10 miljoen euro ;

c) beantwoorden aan het zelfstandigheidscriterium ;

17° middelgrote onderneming : ondernemingen die aan de volgende voorwaarden cumulatief voldoen :

a) minder dan 250 werknemers tewerkstellen ;

b) een jaaromzet hebben van maximaal 50 miljoen euro of een jaarlijks balanstotaal van maximaal 43 miljoen euro ;

c) beantwoorden aan het zelfstandigheidscriterium ;

18° grote onderneming : ondernemingen die niet ressorteren onder de categorie kleine of middelgrote onderneming ;

19° gestrande kosten : de kosten die ondernemingen moeten dragen ten gevolge van verplichtingen die ze in het verleden zijn aangegaan, maar die ze niet langer kunnen nakomen door de liberalisering van de betrokken sector ;

20° beschermde klant : huishoudelijke afnemer met een aansluiting, waarbij op het adres van de aansluiting op het distributienet minstens een persoon gedomicilieerd is die behoort tot één van de volgende categorieën :

a) de personen die een verhoogde tegemoetkoming van het ziekenfonds genieten zoals bepaald in het koninklijk besluit van 8 augustus 1997 ter bepaling van de inkomensvoorwaarden en de voorwaarden in verband met de ingang, het behoud en de intrekking van het recht op de verhoogde verzekeringstegemoetkoming, die bedoeld zijn in artikel 37, § 1, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 ;

b) de personen die een minnelijke of gerechtelijke aanzuiveringsregeling hebben verkregen in het kader van de wet van 5 juli 1998 betreffende de collectieve schuldenregeling en de mogelijkheid van verkoop uit de hand van de in beslag genomen onroerende goederen ;

c) de personen die budgetbegeleiding genieten op basis van de wet van 4 september 2002 houdende toewijzing van een opdracht aan de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inzake de begeleiding en de financiële maatschappelijke steunverlening aan de meest hulpbehoevenden inzake energielevering ;

d) de personen ten aanzien van wie een beslissing is genomen tot toekenning van :

1) een leefloon, toegekend door het OCMW van de gemeente, krachtens de wet van 26 mei 2002 tot instelling van het recht op maatschappelijke integratie ;

2) een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, krachtens de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden ;

3) een inkomensgarantie voor ouderen, krachtens de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen ;

4) een inkomensvervangende tegemoetkoming, krachtens de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap ;

5) een integratietegemoetkoming, krachtens de voornoemde wet van 27 februari 1987, als die gehandicapte behoort tot de categorieën II, III of IV, bepaald bij het ministerieel besluit van 30 juli 1987 tot vaststelling van de categorieën en van de handleiding voor de evaluatie van de graad van zelfredzaamheid met het oog op het onderzoek naar het recht op de integratietegemoetkoming ;

6) een tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden, krachtens artikels 127 en volgende van de wet van 22 december 1989 ;

7) een tegemoetkoming als gehandicapte persoon ten gevolge van een blijvende arbeidsongeschiktheid of een invaliditeit van ten minste 65%, krachtens de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen voor mindervaliden, binnen de perken, bepaald bij artikel 28 van de voornoemde wet van 27 februari 1987 ;

8) een tegemoetkoming voor de hulp van een derde persoon, krachtens de wet van 27 juni 1969 betreffende het toekennen van tegemoetkomingen voor mindervaliden, binnen de perken, bepaald bij artikel 28 van de voornoemde wet van 27 februari 1987 ;

e) de personen die een voorschot genieten, toegekend door het OCMW, op de tegemoetkomingen, bedoeld in d) ;

f) de personen die een steun verkrijgen die gedeeltelijk of volledig ten laste genomen wordt door de federale staat, op basis van artikel 4 en 5 van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun, verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ;

21° huishoudelijke afnemer : elke natuurlijke persoon die elektriciteit afneemt om te voorzien in zijn behoeften of die van de personen die samen met hem in de woning in kwestie gedomicilieerd zijn ;

22° distributienet : het net bedoeld in artikel 2, 2°, van het Elektriciteitsdecreet ;

23° energiebeleidsovereenkomst : iedere overeenkomst tussen het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering, en een andere partij, waarbij die andere partij zich engageert om binnen een afgesproken termijn een vooropgestelde verbetering inzake energie-efficiëntie te behalen of te stimuleren, tot de wereldtop inzake energie-efficiëntie in haar sector te behoren of een bepaald percentage van het energieverbruik te dekken met behulp van hernieuwbare energietechnologieën of hiervoor stimulansen te verstrekken ;

24° energieboekhouding : het regelmatig meten, registreren, analyseren en rapporteren van het energiegebruik ;

25° rendabele investeringen : investeringen met een interne rentevoet van minstens 15% na belastingen ;

26° energieplan : een systematische, gedocumenteerde en objectieve evaluatie van het beheer, de organisatie en de uitrusting van de betrokken onderneming, niet-commerciële instelling of publiekrechtelijke rechtspersoon op het gebied van energie-efficiëntie, waarbij de mogelijke maatregelen inzake de verbetering van de energie-efficiëntie worden in kaart gebracht ;

27° energiestudie : studie die aantoont dat een nieuwe of een gewijzigde installatie aan bepaalde criteria van energie-efficiëntie zal voldoen ;

28° energiedeskundige : de natuurlijke persoon onderworpen aan het sociaal statuut van de zelfstandige of de bezoldigde medewerker van een rechtspersoon, die energieadvies verstrekt ;

29° brandstofleveranciers : de leveranciers van aardgas, stookolie, steenkool, butaan en propaan ;

30° broeikasgassen : koolstofdioxide (CO_2), methaan (CH_4), distikstofoxide (N_2O), onvolledig gefluoreerde koolwaterstoffen (HFK's), perfluorkoolstoffen (PFK's) of zwavelhexafluoride (SF_6) ;

31° richtlijn : Richtlijn 2003/83/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad ;

32° ton CO_2-equivalent : een metrische ton koolstofdioxide (CO_2) of een hoeveelheid van een ander broeikasgas met een gelijkwaardig aardopwarmingspotentieel.

HOOFDSTUK II

Tegemoetkomingen ter bevordering van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen

AFDELING I

Kredieten

Artikel 3

§ 1. De tegemoetkomingen, die op basis van de steunprogramma's, bedoeld in dit hoofdstuk, kunnen worden toegekend ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het rationeel energiebeheer, worden toegekend binnen de perken van de beschikbare kredieten van het Energiefonds of de algemene uitgavenbegroting.

De tegemoetkomingen die op basis van de steunprogramma's, bedoeld in dit hoofdstuk, kunnen worden toegekend ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën, worden toegekend binnen de perken van de beschikbare kredieten van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen.

De tegemoetkomingen, die op basis van de steunprogramma's, bedoeld in dit hoofdstuk, kunnen worden toegekend ter bevordering van de toepassing van flexibiliteitsmechanismen, worden toegekend binnen de perken van de beschikbare kredieten van de algemene uitgavenbegroting.

§ 2. Als een tegemoetkoming, op basis van een steunprogramma, opgenomen in dit hoofdstuk, wordt toegekend, zowel ter bevordering van het rationeel energiegebruik of het rationeel energiebeheer als ter bevordering van het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën, wordt deze toegekend binnen de perken van de beschikbare kredieten van het Energiefonds als de nadruk ligt op de bevordering van het rationeel energiegebruik, en van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen als de nadruk ligt op het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

Artikel 4

Bij de verdeling van de kredieten van het Energiefonds en van het Fonds Hernieuwbare Energiebronnen over de verschillende steunprogramma's die op basis van dit hoofdstuk kunnen worden opgesteld, houdt de Vlaamse regering rekening met de mate waarin deze programma's op een kostenefficiënte manier bijdragen aan de doelstellingen van het Vlaamse Gewest inzake de terugdringing van de broeikasgasemissies.

AFDELING II

Steunprogramma's voor natuurlijke personen

Artikel 5

De Vlaamse regering kan een steunprogramma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van natuurlijke personen die niet in aanmerking komen voor een tegemoetkoming als onderneming met toepassing van de artikelen 6 tot 8, voor :

1° de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen ;

2° een rationeel energiebeheer ;

3° de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën.

AFDELING III

Steunprogramma's voor ondernemingen

ONDERAFDELING I

De onderneming als gebruiker van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën

Artikel 6

De Vlaamse regering kan een steunprogramma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van ondernemingen voor :

1° de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen ;

2° een rationeel energiebeheer ;

3° de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën ;

4° het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen of voor de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën.

ONDERAFDELING II

De onderneming als ontwikkelaar, producent of distributeur van energiezuinige producten, technieken of systemen of van hernieuwbare energietechnologieën

Artikel 7

§ 1. De Vlaamse regering kan een steunprogramma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van ondernemingen die ontwikkelaar, fabrikant of distributeur zijn van energiezuinige producten, technieken, systemen of hernieuwbare energietechnologieën, voor het uitvoeren van referentieprojecten.

§ 2. De onderneming, bedoeld in § 1, sluit met de eerste gebruiker een overeenkomst waarin het deel van de tegemoetkoming dat gegeven wordt om de investerings- en installatiekosten te dekken, wordt overgedragen aan de eerste gebruiker en waarin de gebruiker de onderneming toestaat om de resultaten van het project te gebruiken bij commercialisering.

ONDERAFDELING III

De onderneming als promotor van rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen

Artikel 8

De Vlaamse regering kan een steunprogramma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van ondernemingen voor :

1° het voeren van sensibiliserings- en communicatieacties rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

2° de informatieverzameling en -verstrekking inzake rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

3° het organiseren van vormingsprojecten rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer en hernieuwbare energietechnologieën.

AFDELING IV

Steunprogramma's voor niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen

Artikel 9

De Vlaamse regering kan een steunprogramma opstellen met tegemoetkomingen ten voordele van niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen voor :

1° de toepassing van energiezuinige producten, technieken en systemen ;

2° een rationeel energiebeheer ;

3° de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën ;

4° het ondernemen van haalbaarheidsstudies voor de toepassing van energiezuinige producten,

technieken en systemen of voor de toepassing van hernieuwbare energietechnologieën ;

5° het voeren van sensibiliserings- en communicatieacties rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

6° de informatieverzameling en -verstrekking inzake rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

7° het organiseren van vormingsprojecten rond rationeel energiegebruik, rationeel energiebeheer of hernieuwbare energietechnologieën ;

8° de kosten, verbonden aan de voorbereiding, ondertekening, uitvoering en voortgangscontrole van een energiebeleidsovereenkomst.

AFDELING V

Marktintroductieprogramma

Artikel 10

§ 1. De Vlaamse regering kan op geregelde tijdstippen een steunprogramma opstellen om marktintroductieprojecten te ondersteunen. Dat steunprogramma geeft een beschrijving van de energiezuinige producten, technieken en systemen of van de hernieuwbare energietechnologieën, waarvoor de Vlaamse regering een hogere marktintroductie wil verkrijgen, evenals het totale budget dat ze daartoe wil aanwenden en de maximale hoogte van de tegemoetkomingen die in het kader van dit marktintroductieprogramma kunnen worden toegestaan.

Het steunprogramma geeft aan welke van de volgende doelgroepen kunnen inschrijven op het marktintroductieprogramma : natuurlijke personen, ondernemingen, niet-commerciële instellingen of publiekrechtelijke rechtspersonen.

De Vlaamse regering lanceert vervolgens een oproep, waarop belangstellenden uit de aangewezen doelgroepen kunnen intekenen, die deze energiezuinige producten, technieken of systemen of hernieuwbare energietechnologieën willen installeren en die bereid zijn mee te werken aan de monitoring en kennisoverdracht aan de gebruikerssector.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de nadere regels van de oproep, evenals de nadere regels betreffende de monitoring en de bekendmaking van de resultaten van de marktintroductieprojecten.

AFDELING VI

Steunprogramma's voor de toepassing van flexibiliteitsmechanismen

Artikel 11

De Vlaamse regering kan tegemoetkomingen verstrekken voor de administratieve kosten die gepaard gaan met het voorbereiden van en deelnemen aan de flexibiliteitsmechanismen Gezamenlijke Uitvoering en het Mechanisme voor Schone Ontwikkeling onder het Protocol van Kyoto.

De Vlaamse regering kan ook tegemoetkomingen verstrekken voor de uitvoering van projecten in het kader van de flexibiliteitsmechanismen, bedoeld in het eerste lid, met het oog op de verwerving van emissierechten door de Vlaamse overheid.

AFDELING VII

Hoogte van de tegemoetkomingen

Artikel 12

De Vlaamse regering stelt de hoogte van de tegemoetkomingen en de in aanmerking komende kosten, bedoeld in dit decreet, vast alsmede de nadere regels betreffende de aanvraag, de beoordeling van de aanvragen en het toekennen van de tegemoetkomingen.

De tegemoetkomingen, bedoeld in het vorige lid, kunnen de vorm aannemen van een subsidie, een lening tegen een verlaagde rentevoet, een voorschot of een ander geldelijk voordeel.

Artikel 13

§ 1. De tegemoetkomingen die ter uitvoering van dit decreet worden toegekend aan natuurlijke personen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen, kunnen maximaal 100 % van de in aanmerking komende kosten bedragen.

Voor tegemoetkomingen die meer dan 50% van de in aanmerking komende kosten bedragen of die hoger liggen dan 150.000 euro, sluit de Vlaamse regering met de begunstigde een subsidieovereenkomst, waarin een resultaatsverbintenis wordt opgenomen.

§ 2. De tegemoetkomingen die ter uitvoering van dit decreet worden toegekend aan kleine of middelgrote ondernemingen, kunnen maximaal 50 % van de in aanmerking komende kosten bedragen.

Als de onderneming een grote onderneming is, kunnen deze tegemoetkomingen maximaal 40% van de in aanmerking komende kosten bedragen.

De Vlaamse regering past deze maximumpercentages aan overeenkomstig de percentages, opgenomen in de Europese kaderregeling inzake staatssteun ten behoeve van het milieu.

Enkel de extra investeringen die noodzakelijk zijn voor het verwezenlijken van de milieudoeleinden worden in aanmerking genomen, exclusief de voordelen van een eventuele capaciteitsverhoging, de kostenbesparingen gedurende de eerste vijf jaar van de gebruiksduur van de investeringen en de extra bijproducten gedurende diezelfde periode. Gestrande kosten komen niet in aanmerking.

Artikel 14

Beschermde klanten hebben recht op een tegemoetkoming die minstens 20% hoger is dan de tegemoetkoming voor dezelfde aankoop of in aanmerking komende kosten, die gegeven wordt aan natuurlijke personen die geen beschermde klant zijn.

Onder voorbehoud van de toepassing van het eerste lid kunnen de tegemoetkomingen aan beschermde klanten maximaal 100 % van de in aanmerking komende kosten bedragen.

Artikel 15

De Vlaamse regering beperkt de tegemoetkomingen in elk individueel geval dusdanig dat de cumulatie van de tegemoetkomingen, gegeven ter uitvoering van dit decreet, met de overheidssteun die op grond van andere regelgevingen wordt toegekend, de maximale tegemoetkomingspercentages, bepaald in artikel 13, niet overschrijdt.

HOOFDSTUK III

Energiebeleidsovereenkomsten en verplichtingen met betrekking tot rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen voor ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen

Artikel 16

§ 1**.** De Vlaamse regering kan energiebeleidsovereenkomsten sluiten met :

1° een of meer organisaties van ondernemingen, niet-commerciële instellingen of publiekrechtelijke rechtspersonen ;

2° een of meer ondernemingen of niet-commerciële instellingen ;

3° een of meer publiekrechtelijke rechtspersonen.

§ 2. De Vlaamse regering legt het ontwerp van energiebeleidsovereenkomst met een doelgroep ter bespreking voor aan het Vlaams Parlement. Energiebeleidsovereenkomsten met individuele ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen worden niet meegedeeld aan het Vlaams Parlement.

§ 3. Jaarlijks rapporteert de Vlaamse regering aan het Vlaams Parlement over de gesloten energiebeleidsovereenkomsten.

Artikel 17

§ 1.De Vlaamse regering kan aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen verplichtingen opleggen om hun aan te zetten hun energiegebruik te rationaliseren en gebruik te maken van hernieuwbare energietechnologieën.

§ 2. De verplichtingen, bedoeld in § 1, omvatten :

1° het opzetten van een energieboekhouding ;

2° het uitvoeren van rendabele investeringen, die al dan niet ter kennis worden gebracht door een energieplan of een energiestudie ;

3° het periodiek dan wel eenmalig laten opmaken van een energieplan en/of een energiestudie door een energiedeskundige.

De Vlaamse regering kan voor een of meerdere van voorgaande verplichtingen vrijstelling verlenen en/of de periodiciteit bepalen.

§ 3. De Vlaamse regering bepaalt de nadere regelen met betrekking tot de rendabele investeringen.

Vanaf 2008 zal de Vlaamse regering om de vier jaar de definitie van rendabele investeringen, zoals bepaald in artikel 2, 25°, evalueren. De Vlaamse regering wordt gemachtigd om na evaluatie een nieuwe interne rentevoet na belastingen vast te leggen.

§ 4. De Vlaamse regering kan een instantie aanduiden die de energieplannen en de energiestudies conform moet verklaren.

§ 5. De energiedeskundige stelt de energieplannen en de energiestudies ter beschikking van de bedrijfsleiding en, in voorkomend geval, ten behoeve van de ondernemingsraad en het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen of bij ontstentenis van deze organen, de vakbondsafvaardiging.

§ 6. De Vlaamse regering bepaalt de concrete opmaak, de inhoud en, in voorkomend geval, de conformverklaring van de energieplannen en energiestudies.

§ 7. Ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die een energiebeleidsovereenkomst met de Vlaamse regering sluiten moeten minstens voldoen aan de verplichtingen, bedoeld in § 1, die gelden op het moment van het sluiten van de energiebeleidsovereenkomst.

Als de Vlaamse regering op basis van § 1 verplichtingen oplegt, zijn die verplichtingen voor ondernemingen, niet commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen, die een energiebeleidsovereenkomst hebben gesloten, niet strenger dan de overeenkomstige bepalingen, opgenomen in de energiebeleidsovereenkomst en van die aard dat zij niet voor bijkomende lasten zorgen ten opzichte van de overeenkomstige bepalingen, opgenomen in de energiebeleidsovereenkomst, behalve om te voldoen aan internationale of Europese verplichtingen, steeds rekening houdend met het engagement van het Vlaamse Gewest in de energiebeleidsovereenkomsten. In die gevallen pleegt de Vlaamse regering vooraf overleg met de andere partijen van de energiebeleidsovereenkomst.

De Vlaamse regering bepaalt de nadere regelen aangaande de te volgen overlegprocedure.

§ 8. In afwijking van de vorige paragraaf kan de Vlaamse regering verplichtingen, zoals bepaald in § 1, opleggen aan ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die de bepalingen van de gesloten energiebeleidsovereenkomst niet naleven.

§ 9. De Vlaamse regering kan de tegemoetkomingen, bepaald in hoofdstuk II van dit decreet beperken tot de ondernemingen, niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen die een energiebeleidsovereenkomst hebben gesloten.

HOOFDSTUK IV

Verplichtingen met betrekking tot het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen voor de brandstofleveranciers

Artikel 18

De Vlaamse regering kan aan brandstofleveranciers verplichtingen opleggen inzake :

1° het geven van informatie aan en het sensibiliseren van hun klanten over rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën ;

2° het geven van informatie aan hun klanten over hun energieverbruik en over hun energiekosten.

Artikel 19

§ 1. De Vlaamse regering start een overleg op met de brandstofleveranciers over het aanbieden van programma's ter bevordering van het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën bij hun klanten.

De overeengekomen programma's worden vastgelegd in een energiebeleidsovereenkomst.

§ 2. Vanaf 1 januari 2005 kan de Vlaamse regering aan de brandstofleveranciers die geen partij zijn in een energiebeleidsovereenkomst, of die de energiebeleidsovereenkomst niet naleven, een jaarlijkse actie- en middelenverbintenis opleggen inzake de bevordering bij hun klanten van :

1° een rationeel energiebeheer ;

2° een rationeel energiegebruik ;

3° het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

De actie- en middelenverbintenis worden vastgelegd in een ontwerp van actieplan dat door de betrokken brandstofleverancier wordt voorbereid en bij de Vlaamse regering wordt ingediend.

Dat ontwerp van actieplan bevat de acties die een brandstofleverancier aanbiedt aan zijn klanten ter bevordering van rationeel energiebeheer, het rationeel energiegebruik en het gebruik van hernieuwbare energietechnologieën.

Het ontwerp van actieplan dat door de betrokken brandstofleverancier wordt ingediend, bevat voor elke actie de volgende gegevens :

1° een beschrijving van de actie die twee essentiële onderdelen bevat :

a) een sensibiliserend en informerend onderdeel, waarbij de aandacht op de actie wordt gevestigd en de doelgroep de nodige informatie krijgt over de besparingsmogelijkheden ;

b) een stimulerend onderdeel waarbij de doelgroep financieel ondersteund wordt voor de uitvoering van de actie ;

2° de doelgroep ;

3° het budget ;

4° de gegevens die zullen worden bijgehouden voor de rapportering.

Verplichtingen die aan de brandstofleveranciers worden opgelegd in toepassing van artikel 18 maken geen deel uit van het ontwerp van actieplan.

De Vlaamse regering stelt de nadere regels vast met betrekking tot de samenstelling, de wijze van indiening, de beoordeling, de goedkeuring en de controle van de uitvoering van de actieplannen.

§ 3. De brandstofleveranciers kunnen voor de opmaak van het ontwerp van actieplan en voor de uitvoering van de jaarlijkse actie- en middelenverbintenis, bedoeld in dit artikel, op hun kosten een beroep doen op derden, onder de voorwaarden die bepaald zijn door de Vlaamse regering.

HOOFDSTUK V

Flexibiliteitsmechanismen

Artikel 20

§ 1. De Vlaamse regering legt aan installaties die broeikasgassen uitstoten en die onder het toepassingsgebied van de richtlijn vallen als exploitatievoorwaarde op dat deze installaties over een broeikasgasvergunning moeten beschikken. Op basis van die broeikasgasvergunning moet jaarlijks een bepaald aantal emissierechten bij de Vlaamse regering ingeleverd worden in overeenstemming met de hoeveelheid broeikasgassen die in die periode werd uitgestoten.

§ 2. De Vlaamse regering bepaalt de voorwaarden voor de broeikasgasvergunning en de regels voor het meten en de rapportering van de emissies en voor de verificatie van deze rapporten.

§ 3. In overeenstemming met de criteria van de richtlijn bepaalt de Vlaamse regering :

1° de totale hoeveelheid emissierechten die per handelsperiode aan installaties in het Vlaamse Gewest worden toegekend ;

2° de wijze waarop die emissierechten aan de installaties in kwestie worden toegewezen ;

3°de nadere regels voor de uitgifte, inlevering, schrapping, transfers en geldigheidsduur van de emissierechten ;

4° de regels voor het opstellen en het controleren van een register in de vorm van een elektronische databank door middel waarvan de emissierechten worden uitgegeven, gehouden, overgedragen en geschrapt.

§ 4. De Vlaamse regering bepaalt de verdere toepassingsregels en procedures voor de implementering van de richtlijn in het Vlaamse Gewest in overeenstemming met de bepalingen van de richtlijn.

Artikel 21

De Vlaamse regering bepaalt de nadere uitvoeringsvoorwaarden en regels voor het inzetten van de flexibiliteitsmechanismen Gezamenlijke Uitvoe-

ring en het Mechanisme voor Schone Ontwikkeling onder het Protocol van Kyoto.

De Vlaamse regering bepaalt de kwantitatieve doelstellingen, de strategie en de financieringswijze inzake het verwerven van emissierechten door de flexibiliteitsmechanismen te gebruiken in het kader van het Protocol van Kyoto.

HOOFDSTUK VI

Toezicht

Artikel 22

De Vlaamse regering duidt de ambtenaren aan die bevoegd zijn voor de controle op de naleving van de verplichtingen opgelegd op basis van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan en voor het opleggen van de administratieve geldboetes. De aangewezen ambtenaren kunnen daartoe aan de betrokkenen alle gegevens en inlichtingen vragen die nodig zijn voor de uitoefening van hun taken. De betrokkene aan wie een vraag is gericht om gegevens en inlichtingen te verstrekken, moet binnen de door de bevoegde ambtenaren bepaalde redelijke termijn alle medewerking verlenen.

HOOFDSTUK VII

Sancties

Artikel 23

Een administratieve geldboete wordt opgelegd aan de brandstofleverancier die een verplichting, vastgelegd in artikel 18 en 19, § 2, niet naleeft, op voorwaarde dat de betrokkene naar behoren werd gehoord of naar behoren werd opgeroepen. Die administratieve geldboete mag voor het niet naleven van artikel 18 niet lager zijn dan 250 euro noch hoger zijn dan 100.000 euro en voor wat de niet naleving van artikel 19, § 2, betreft niet lager zijn dan anderhalve keer de financiële impact van de actie, zoals goedgekeurd in het actieplan bedoeld in artikel 19, § 2, noch hoger zijn dan drie keer de financiële impact van de actie, zoals goedgekeurd in het actieplan bedoeld in artikel 19, § 2 .

Artikel 24

Aan de exploitant van de installatie wordt een administratieve geldboete opgelegd voor elke ton CO_2-equivalent die door de installatie uitgestoten wordt en waarvoor op basis van artikel 20, § 1, geen emissierechten werden ingeleverd. Per ton uitgestoten CO_2-equivalent bedraagt de administratieve geldboete 40 euro voor de periode 2005-2007 en 100 euro vanaf 2008. De betaling van de boete wegens emissieoverschrijding ontslaat de exploitant niet van de verplichting, bij de inlevering van emissierechten in verband met het volgende kalenderjaar, een hoeveelheid emissierechten in te leveren die gelijk is aan de emissieoverschrijding.

De Vlaamse regering neemt maatregelen om de publicatie te verzekeren van de namen van de exploitanten die onvoldoende emissierechten inleveren om te voldoen aan de verplichtingen, opgelegd krachtens artikel 20, § 1.

Artikel 25

§ 1. De betrokkene wordt van de beslissing tot het opleggen van de administratieve geldboete in kennis gesteld met een aangetekende brief met bericht van ontvangst.

De met reden omklede kennisgeving vermeldt het bedrag van de administratieve geldboete.

De Vlaamse regering stelt hieromtrent de nadere regels vast.

§ 2. De ambtenaren, daartoe aangewezen door de Vlaamse regering, beslissen over de gemotiveerde verzoeken om kwijtschelding, vermindering of uitstel van betaling van de administratieve geldboeten, bedoeld in artikel 23, die de betrokkene met een aangetekende brief tot hen richt. Het verzoek schorst de bestreden beslissing.

De in het eerste lid bedoelde verzoeken worden binnen vijftien dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte op de post van de in § 1, eerste lid, bedoelde aangetekende brief, gericht aan de daartoe door de Vlaamse regering aangewezen ambtenaren.

De beslissing van de daartoe door de Vlaamse regering aangewezen ambtenaren wordt binnen dertig dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte op de post van het in het eerste lid bedoelde verzoek met een aangetekende brief met bericht van

ontvangst ter kennis gebracht van de indiener van het verzoekschrift.

Bij een met redenen omklede aangetekende brief, gericht aan de indiener van het verzoek, kan de bevoegde ambtenaar de voormelde termijn eenmalig verlengen met dertig dagen.

Als de beslissing niet is verzonden binnen de gestelde termijn, wordt het verzoek geacht te zijn ingewilligd.

§ 3. Het beroep tegen de beslissing tot het opleggen van een administratieve geldboete op grond van artikel 23 bij de rechtbank van eerste aanleg werkt schorsend.

§ 4. Indien de betrokkene het oneens is met de administratieve geldboete, opgelegd volgens artikel 24, kan hij, binnen de tien dagen na de kennisgeving, bedoeld in § 1, de ambtenaren, daartoe aangewezen door de Vlaamse regering, in kennis stellen door middel van een aangetekende brief. Na het verstrijken van deze termijn is de beslissing definitief.

De bevoegde ambtenaren kunnen hun beslissing echter herroepen of het bedrag van de administratieve geldboete aanpassen indien deze tegenargumenten gegrond blijken te zijn. In dat geval zal een nieuwe kennisgeving plaatsvinden.

§ 5. De administratieve geldboete moet worden betaald binnen zestig dagen na de kennisgeving van de definitieve beslissing.

De ambtenaren, daartoe aangewezen door de Vlaamse regering, kunnen uitstel van betaling verlenen voor een door hun bepaalde termijn.

§ 6. De vordering tot betaling van de administratieve geldboete verjaart na verloop van vijf jaar, te rekenen vanaf de dag waarop ze is ontstaan.

De verjaring wordt gestuit op de wijze en onder de voorwaarden, bepaald bij artikel 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

§ 7. De opbrengst van de administratieve geldboeten wordt gestort in het Energiefonds.

Artikel 26

§ 1. Bij gebrek aan voldoening van de administratieve geldboete en toebehoren wordt een dwangbevel uitgevaardigd door de ambtenaar die belast is met de invordering.

Dat dwangbevel wordt geviseerd en uitvoerbaar verklaard door de ambtenaar die daartoe is aangewezen door de Vlaamse regering.

§ 2. De betekening van het dwangbevel gebeurt bij gerechtsdeurwaardersexploot of met een aangetekende brief.

§ 3. Op het dwangbevel zijn de bepalingen van toepassing van deel V van het Gerechtelijk Wetboek houdende bewarend beslag en middelen tot tenuitvoerlegging.

HOOFDSTUK VIII

Oprichting van Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen

Artikel 27

Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen worden opgericht binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen.

Artikel 28

§ 1. De Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen zijn samengesteld uit één voorzitter, één ondervoorzitter en een aantal leden en ledendeskundigen, allen benoemd door de Vlaamse regering.

De leden worden door de Vlaamse regering benoemd uit dubbele lijsten voorgedragen door de respectieve organisaties, verenigingen, instellingen en raden, zoals bedoeld in § 3.

De Vlaamse regering benoemt voor alle leden een plaatsvervanger.

De voorzitter, de ondervoorzitter en de leden zijn stemgerechtigd.

De plaatsvervangers nemen deel aan de beraadslagingen met raadgevende stem. Zij zijn echter stemgerechtigd wanneer zij deelnemen aan de werkzaamheden bij afwezigheid van een effectief lid.

§ 2. De voorzitter en de ondervoorzitter worden voorgedragen door de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid.

§ 3. De leden worden aangewezen als volgt :

1° voor de Autonome Commissie Energiebeleid Vlaanderen binnen de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen :

a) maximaal vijf vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties, op voordracht van de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen ;

b) maximaal vijf vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties, op voordracht van de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen ;

c) maximaal vijf vertegenwoordigers uit de energiesector, waarbij er wordt voor gezorgd dat de verschillende operatoren op de energiemarkt vertegenwoordigd zijn ;

d) maximaal vijf vertegenwoordigers van de verbruikersorganisaties, op voordracht van de Raad voor het Verbruik ;

2° voor de Autonome Commissie Energiebeleid Vlaanderen binnen de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen :

a) maximaal tien vertegenwoordigers op voordracht van verenigingen opgericht op particulier initiatief in de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk of een instelling van openbaar nut, met zetel in het Vlaamse Gewest of in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met als hoofddoelstelling het leefmilieu, die ledenverenigingen of afdelingen tellen en die actief zijn in het gehele Vlaamse Gewest, na advies van hun koepelorganisatie.

Het in eerste lid bedoelde advies vervalt voor vertegenwoordigers die rechtstreeks door de koepelorganisatie worden voorgedragen. Onder koepelorganisatie wordt verstaan, een organisatie met rechtspersoonlijkheid die een aantal verenigingen eventueel bestaande uit verschillende afdelingen en al dan niet met rechtspersoonlijkheid, als aangesloten leden telt, die via een coördinatiestructuur tot gezamenlijke standpunten en acties komen waarbij de koepelorganisatie als spreekbuis dient.

b) maximaal vijf vertegenwoordigers uit de energiesector, waarbij er wordt voor gezorgd dat de verschillende operatoren op de energiemarkt vertegenwoordigd zijn ;

c) maximaal vijf vertegenwoordigers van de verbruikersorganisaties, op voordracht van de Raad voor het Verbruik.

§ 4. De leden-deskundigen worden als volgt aangewezen :

1° op voordracht van de Vereniging van Vlaamse Provincies ;

2° op voordracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten ;

3° op voordracht van universitaire en wetenschappelijke instellingen en de hogescholen.

§ 5. De Vlaamse regering bepaalt het aantal leden en het aantal ledendeskundigen, rekening houdend met de verdeling tussen de verschillende organisaties, zoals bedoeld in § 3 en § 4, waarbij het aantal leden niet meer dan twintig mag bedragen en het aantal ledendeskundigen niet meer dan acht mag bedragen.

§ 6. De duur van het mandaat van de voorzitter, de ondervoorzitter, de leden en de ledendeskundigen bedraagt vier jaar en is hernieuwbaar.

Het lid dat voortijdig ophoudt zijn mandaat uit te oefenen, wordt vervangen door zijn plaatsvervanger totdat in de vervanging van het effectieve lid voorzien is met naleving van de bepalingen in § 1.

Het lidmaatschap van de leden eindigt evenwel op de datum, waarop de organisatie, de vereniging, de instelling of de raad die de voordracht deed, aan de Vlaamse regering meldt dat het betrokken lid niet langer haar vertegenwoordiger is, waarbij tezelfdertijd een nieuw lid wordt voorgedragen.

Artikel 29

§ 1. De Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen zijn bevoegd om inzake aangelegenheden die betrekking hebben op het energiebeleid binnen het Vlaamse Gewest, op eigen initiatief of op vraag van het Vlaams Parlement, de Vlaamse regering of de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid studies te verrichten, aanbevelingen te formuleren en adviezen te verstrekken.

§ 2. De Vlaamse regering wint het advies van de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen in over voorontwerpen van decreet en ontwerpen van reglementair besluit die betrekking hebben op het energiebeleid met uitzondering van het begrotingsdecreet.

§ 3. De adviezen, bedoeld in § 1, op vraag van het Vlaams Parlement, de Vlaamse regering en de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid, worden gegeven binnen de termijn vermeld in de adviesaanvraag, zonder dat deze minder dan tien werkdagen mag bedragen.

De adviezen, bedoeld in § 2, worden verstrekt binnen een termijn van één maand te rekenen vanaf de dag volgend op de dag van de aanvraag. In geval van spoed, die met reden omkleed wordt, kan de Vlaamse regering de termijn inkorten, zonder dat de termijn minder dan vijf werkdagen mag bedragen.

Als het advies niet is gegeven binnen de termijn bedoeld in de vorige leden, mag aan de adviesverplichting worden voorbijgegaan.

§ 4. De adviezen, aanbevelingen en studies zijn openbaar nadat ze zijn meegedeeld aan het Vlaams Parlement, aan de Vlaamse regering of aan de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid.

§ 5. De Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen leggen jaarlijks aan de Vlaamse regering en aan het Vlaams Parlement een verslag over hun werkzaamheden voor.

Artikel 30

§ 1 De Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen stellen hun dagelijks bestuur samen en kunnen tijdelijke of permanente subcommissies oprichten onder de voorwaarden bepaald in het huishoudelijk reglement.

§ 2. De Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen kunnen voor het onderzoek van bijzondere vraagstukken, een beroep doen op derden, onder de voorwaarden bepaald in het huishoudelijk reglement.

§ 3. De Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen stellen hun huishoudelijk reglement op, dat minstens het volgende regelt :

1° de bevoegdheden van de voorzitter en de ondervoorzitter ;

2° de bevoegdheden en werkwijze van het dagelijks bestuur ;

3° de wijze van bijeenroeping en beraadslaging ;

4° de frequentie van de vergaderingen ;

5° de bekendmaking van de handelingen ;

6° de voorwaarden waaronder een beroep kan worden gedaan op derden of op permanente of tijdelijke subcommissies.

Het huishoudelijk reglement is onderworpen aan de goedkeuring van de Vlaamse regering.

Artikel 31

De Vlaamse regering stelt aan de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen een secretariaat ter beschikking, waarvoor ze een dotatie ten laste van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap vastlegt.

De in artikel 28, § 3, 2°, bedoelde milieuverenigingen ontvangen een aanvullende subsidie bestemd voor hun adviesverlenende opdracht inzake het energiebeleid.

HOOFDSTUK IX

Slotbepalingen

Artikel 32

Elk ontwerp van uitvoeringsbesluit van dit decreet wordt door de Vlaamse regering voor advies voorgelegd aan de Autonome Commissies Energiebeleid Vlaanderen.

Artikel 33

Het decreet wordt aangehaald als het REG-decreet.

Artikel 34

In artikel 20, § 1, van het Elektriciteitsdecreet vervallen de woorden ‘onder beheer van de regulerings-instantie’.

Artikel 35

Er kan op basis van een steunregeling van dit decreet pas staatssteun in de zin van artikel 87, eerste lid, van het EG-Verdrag worden toegekend na de inwerkingtreding van de desbetreffende uitvoeringsbesluiten.

Artikel 36

Artikel 1, 2 en 16 tot en met 35 van dit decreet treden in werking op de datum van de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse regering bepaalt de datum waarop artikel 3 tot en met 15 van dit decreet in werking treden.

Brussel, 16 januari 2004.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Mobiliteit,
Openbare Werken en Energie,

Gilbert BOSSUYT